

JP ELEKTROPRIVREDA BiH

d.d. - Sarajevo

Sarajevo, 05.04.2022. godina
Broj: NO-9801/22-81./1.1

SKUPŠTINA DRUŠTVA

Predmet: Dostava Prijedloga Plana poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za period 2022. - 2024. godina.

Na osnovu člana 11. i člana 22. i 23. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine i člana 88. Statuta JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo, Uprava Društva je pristupila izradi Plana poslovanja JP Elektroprivreda BiH za period 2022. - 2024. godina sa elementima propisanim članom 23. Zakona o javnim preduzećima.

Izradu ovog Plana u toku IV kvartala 2021. godine i početkom 2022. godine pratile su razne neizvjesnosti vezane za nivo prodajnih cijena u tržišnom snabdijevanju, cijene i količine nabavke uglja, realizaciju EEB-a pred kraj 2021. godine i drugo uključujući i mogućnost daljeg korištenja blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj. Iz navedenih razloga je finalizacija pripreme i procedura usvajanja ovog Plana kasnila u odnosu na uobičajene termine/rokove. Većina neizvjesnosti je sada otklonjena te bi ovaj Plan po svojim elementima trebao biti realna osnova za poslovanje u narednom periodu.

U planu su, pored Sažetka, Uvoda i odredbi u vezi provođenja Plana sadržana sljedeća poglavlja:

- Osnovni podaci o Društvu
- Analiza okruženja
- Strateški planovi i ciljevi Društva
- Elektroenergetski bilans
- Finansijski plan
- Plan ljudskih resursa
- Plan ulaganja
- Nabavke

Prilog Plana su planovi prihoda, troškovi i rashoda po djelatnostima za sve 3 planske godine, razloženo po planskim stavkama. U tekstu plana su navedene planske podloge i pretpostavke koje su korištene u izradi Plana poslovanja.

Planirana je ukupna proizvodnja od 17.238 GWh, gdje je proizvodnja za 2022 godinu planirana na osnovu Sagleđavanja EEB-a za 2022. godinu iz marta 2022. godine dok je za 2023. i 2024. godinu proizvodnja planirana po Elektroenergetskom bilansu 2022-2024. godina Planiran je obim prodaje od 6.809 GWh u 2022. godini, 6.120 GWh u 2023. godini i 6.715 GWh u 2024. godini. Smanjenje obima proizvodnje i prodaje u 2023. i 2024. godini (u odnosu na 2022. ali i prethodne godine) je posljedica aktivnosti na rekonstrukcijama i revitalizacijama blokova te smanjenja obima rada/proizvodnje starijih blokova u TE Tuzla i TE Kakanj što se odražava na obim proizvodnje i raspoložive količine za prodaju. U postojećoj

Vilsonovo šetalište 15, 71000 Sarajevo, BiH,

Reg. broj: UF/I-392/04 Kantonalni sud Sarajevo
Porezni broj: 4200225150005, PDV broj: 200225150005
3389002208746755 - UniCredit banka d.d. Mostar
1549212003366506 - Intesa SanPaolo banka d.d. BiH Sarajevo
1610000005160023 - Raiffeisen Bank d.d. BiH Sarajevo
1990490176075902 - Sparkasse Bank d.d. BiH Sarajevo
1401011110000812 - Sberbank BH d.d. Sarajevo
www.epbih.ba

Podružnice Društva:

Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica, J. Černija 1
Termoelektrana «Kakanj», Kakanj, Čatići
Termoelektrana «Tuzla», Tuzla, 21. aprila 4
«Elektrodistribucija», Bihać, Bosanska 25
«Elektrodistribucija», Mostar, Adema Buća 34
«Elektrodistribucija», Sarajevo, Zmaja od Bosne 49
«Elektrodistribucija», Tuzla, Rudarska 38
«Elektrodistribucija», Zenica, Safvet bega Bašagića 6

tržišnoj situaciji značajno je i odobreno produženje rada blokova 4 u TE Tuzla i 5 u TE Kakanj, s tim da će ovi blokovi biti korišteni u znatno manjem obimu nego u prethodnim godinama, a u situacijama kada je to logično sa ekonomskog stanovišta.

Za sve 3 godine planirano je pozitivno poslovanje, uz pretpostavljenu realizaciju Sagledavanja za 2022. odnosno EEB-a za 2023. i 2024. godinu. te prodajnih, cjenovnih i troškovnih pretpostavki, uvažavajući i pretpostavljenu realizaciju Plana ulaganja.

Predviđeno je povećanje profitabilnosti poslovanja i to prvenstveno kroz rast prodajnih cijena u djelatnosti *Trgovine*, uz limitirani rast cijena na tržišnom snabdjevanju te povećanje (cca 5% na ukupan iznos računa (ne prije 2023. godine) cijena na javnom snabdjevanju). Značajni prihodi planirani su i po osnovu pružanja pomoćnih usluga, prodaje sporednih proizvoda (toplotna energije, tehnološka para i dr) te naknada za priključenje

Kod troškova je uvaženo povećanje cijene topline uglja od 01.01.2022. godine te inflatorni uticaj na gotovo sve troškove poslovanja. U 2022. godini planirani su značajni rashodi vezani za poštivanje preporuka revizije (i javne i nezavisne) kako bi se u narednom periodu otklonile primjedbe revizora te pokušalo obezbjediti pozitivno mišljenje na finansijske izvještaje.

Planom ulaganja su predviđena ulaganja u iznosu od blizu 2,0 mlrd KM, gdje bi se isto realizovalo pretežno iz kreditnih sredstava, ali i uz značajno učešće vlastitih sredstava za ulaganja u iznosu od 861,3 mil. KM koja bi se trebala obezbjediti kroz poslovne aktivnosti (značajno poboljšanje gotovinskog toka u odnosu na prethodne godine) te iz već postojećih novčanih sredstava (gotovina i depoziti) sa krajem 2021. godine. Ipak dominantno bi bilo kreditno zaduženje koje je vezano za blok 7 u TE Tuzla, poboljšanja ekoloških performansi postojećih TE blokova (uz produženje rada za neke od njih) te ulaganja u nove tehnologije. S tim u vezi posebno značajna planirana ulaganja se odnose na izgradnju više solarnih elektrana na već utvrđenim lokacijama. Sve navedeno je značajno ako se želi na dugi rok očuvati trenutna situacija da se vlastitom proizvodnjom mogu podmiriti potrebe kupaca na svom području snabdjevanja.

Planom su predviđena i ulaganja u zavisna društva u iznosu od 91,7 mil. KM uz narednom periodu te formiranje novog zavisnog društva za pružanje usluga održavanja i pomoćne mehanizacije ZD rudnicima Koncerna EP BiH-

Kroz predračun gotovinskog toka uvažena je i potreba očuvanja minimalne likvidnosti od 30,0 mil. KM sa krajem godine te (prioritetna) obaveza urednog servisiranja kredita koji su već povučeni ili će biti povučeni u toku planskog perioda. Bitna je pretpostavka da se dobit u što većoj mjeri zadrži u Društvu radi finansiranja. investicionih potreba u narednom periodu

Predračun bilansa stanja rađen je uz pretpostavke realizacije planova tekućeg poslovanja i ulaganja uz sagledane implikacije istog na bilansne pozicije.

Kada je u pitanju Plan ljudskih resursa planirano je smanjenje broja radnika u odnosu na kraj 2021. godine (za manje od 1% godišnje) i to na način da prijemi novih radnika budu manji u odnosu na prirodni odliv (penzionisanje i dr).

Vilsonovo šetalište 15, 71000 Sarajevo, BiH,

Reg. broj: UF/I-392/04 Kantonalni sud Sarajevo
Porezni broj: 4200225150005, PDV broj: 200225150005
3389002208746755 - UniCredit banka d.d. Mostar
1549212003366506 - Intesa SanPaolo banka d.d. BiH Sarajevo
1610000005160023 - Raiffeisen Bank d.d. BiH Sarajevo
1990490176075902 - Sparkasse Bank d.d. BiH Sarajevo
1401011110000812 - Sberbank BH d.d. Sarajevo
www.epbih.ba

Podružnice Društva:

Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica, J. Černija 1
Termoelektrana «Kakanj», Kakanj, Čatići
Termoelektrana «Tuzla», Tuzla, 21. aprila 4
«Elektro distribucija», Bihać, Bosanska 25
«Elektro distribucija», Mostar, Adema Buća 34
«Elektro distribucija», Sarajevo, Zrnaja od Bosne 49
«Elektro distribucija», Tuzla, Rudarska 38
«Elektro distribucija», Zenica, Safvet bega Bašagića 6

Sadržaj plana dodatno je proširen (u odnosu na ranije planove) sa potpoglavljima koja se odnose na postupanje po preporukama i izvještajima revizije te vezano za interni obračun CO₂.

Po usvajanju Plana na Skupštini Društva pristupilo bi se usvajanju planova djelatnosti i podružnica, te Plana Direkcije, a isti bi bio važna podloga i za Plan nabavki. Također, planske veličine će se unijeti u odgovarajuće poslovne aplikacije kako bi se omogućilo praćenje Plana i izvještavanje o realizaciji istog.

Uprava Društva je na 175. sjednici održanoj dana 04.04. 2022. godine utvrdila Nacrt Plana poslovanja za period 2022. - 2024. godina i uputila ga Nadzornom odboru, na utvrđivanje prijedloga i upućivanje Skupštini Društva.

Nadzorni odbor JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je, na 81. sjednici, održanoj 05.04. 2022. godine, utvrdio Prijedlog Plana poslovanja za period 2022.-2024. godina koji se upućuje Skupštini Društva na odlučivanje.

Predsjednik
Nadzornog odbora
dr. sci. Izet Žigić

Vilsonovo šetalište 15, 71000 Sarajevo, BiH,

Reg. broj: UF/I-392/04 Kantonalni sud Sarajevo
Porezni broj: 4200225150005, PDV broj: 200225150005
3389002208746755 - UniCredit banka d.d. Mostar
1549212003366506 - Intesa SanPaolo banka d.d. BiH Sarajevo
161000005160023 - Raiffeisen Bank d.d. BiH Sarajevo
1990490176075902 - Sparkasse Bank d.d. BiH Sarajevo
1401011110000812 - Sberbank BH d.d. Sarajevo
www.epbih.ba

Podružnice Društva:

Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica, J. Černija 1
Termoelektrana «Kakanj», Kakanj, Čatići
Termoelektrana «Tuzla», Tuzla, 21. aprila 4
«Elektrodistribucija», Bihać, Bosanska 25
«Elektrodistribucija», Mostar, Adema Buča 34
«Elektrodistribucija», Sarajevo, Zmaja od Bosne 49
«Elektrodistribucija», Tuzla, Rudarska 38
«Elektrodistribucija», Zenica, Safvet bega Bašagića 6

PRIJEDLOG ODLUKE
koga Skupštini Društva u niže izloženom
tekstu radi donošnja upućuje:

Nadzorni odbor
JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo
Predsjednik

dr. sc. Izet Žigić

Sarajevo, 05.04.2022. godine

Na osnovu člana 6. stav 1. tačka c) Zakona o javnim preduzećima („Sl. novine FBiH“ broj 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12) i člana 62. tačka 16. Statuta JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (prečišćeni tekst), broj: NO-2190/21 - 41/2. od 25.01.2021. godine i Statuta o dopuni Statuta Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo broj: SD-20745/21-70./6. od 30.07.2021. godine, _____ Skupština Društva, održana dana _____ godine, donosi:

ODLUKU
o donošenju Plana poslovanja
Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo
za period 2022. - 2024. godina

Član 1.

Donosi se Plan poslovanja Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. - Sarajevo za period 2022. - 2024. godina, koji čini sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj: SD - _____.
Sarajevo, _____ godine

Predsjednik
Skupštine Društva

Javno preduzeće
ELEKTROPRIVREDA BOSNE I HERCEGOVINE
d.d. - Sarajevo

Prijedlog Plana utvrđen od
strane Nadzornog odbora
05.04. 2022. godine

PLAN POSLOVANJA
za period
2022. - 2024. godina

Sarajevo, april 2022. godine

SADRŽAJ

1	SAŽETAK.....	2
2	UVOD.....	7
	Misija, Vizija, Ciljevi.....	7
3	OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	10
	Organizacija Društva.....	11
4	ANALIZA OKRUŽENJA.....	13
4.1	Rizici	19
4.2	Prednosti i šanse	22
5	STRATEŠKI PLANNOVI I CILJEVI DRUŠTVA	23
5.1	Poslovna politika i ciljevi Društva.....	23
5.2	Postupanje u skladu s preporukama Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH	29
6	ELEKTROENERGETSKI BILANS.....	32
7	FINANSIJSKI PLAN.....	39
8	PLAN LJUDSKIH RESURSA.....	58
9	PLAN ULAGANJA	61
9.1	Politika ulaganja	61
9.2	Prioriteti ulaganja	61
9.3	Ulaganja u djelatnosti proizvodnje	65
9.4	Ulaganja u djelatnosti distribucije	66
9.5	Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine	69
9.6	Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva	69
9.7	Ulaganja u zajedničke projekte.....	75
9.8	Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava.....	76
10	NABAVKE	77
11	PROVOĐENJE PLANA.....	79
	PRILOZI	80

1 SAŽETAK

Trogodišnji Plan poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo (u daljem tekstu: Društvo ili EP BiH) za period 2022.-2024. godina urađen je u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, Statutom Društva, te Pravilnikom o planiranju JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo. Ovaj Plan poslovanja sačinjen je u skladu sa *Smjernicama za izradu trogodišnjeg plana poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za period 2022.-2024. godina*, a zasnovan je na organizacionoj strukturi EP BiH i njenih djelatnosti kao cjeline koja je bila važeća u periodu izrade Plana. Za nove proizvodne objekte koji bi bili pušteni u pogon tokom planskog perioda još uvijek nije definisano u kojem će organizacionom obliku funkcionisati, ali su u ovom Planu, kada govorimo o prihodima, troškovima, ljudskim resursima i ulaganjima za period funkcionisanja, svrstani u djelatnost *Proizvodnje*.

Izradu ovog Plana u toku IV kvartala 2021. godine i početkom 2022. godine pratile su razne neizvjesnosti vezane za nivo prodajnih cijena u tržišnom snabdijevanju, cijene i količine nabavke uglja, realizaciju EEB-a pred kraj 2021. godine i drugo. Iz navedenih razloga je finalizacija pripreme i procedura usvajanja ovog Plana kasnila u odnosu na uobičajene termine/rokove. Većina neizvjesnosti je sada otklonjena te bi ovaj Plan po svojim elementima trebao biti realna osnova za poslovanje u narednom periodu.

Izvjesno je da bi u planskom periodu moglo doći do značajnih organizacionih i statutarnih promjena u EPBiH. Naime, u skladu sa:

- Zakonom o električnoj energiji,
- Privremenim smjernicama elektroenergetske politike FBiH i
- Programom o prestrukturiranju EE sektora u FBiH,

potrebno je izvršiti uspostavu Operatora distributivnog sistema (ODS) kao posebnog pravnog lica koje bi nastalo izdvajanjem distributivne djelatnosti iz EP BiH. ODS bi kao nova kompanija postao jedno od zavisnih društava u 100%-tnom vlasništvu EP BiH. Navedenim aktima definiran je značajan stepen neovisnosti ODS-a odnosno djelatnosti distribucije te se, osim putem pravnog razdvajanja, zahtjeva i omogućavanje neovisnosti u upravljanju, tekućem poslovanju i odlučivanju o sredstvima potrebnim za pogon, održavanje i razvoj distributivnog sistema. Suština je da svi akteri na tržištu električne energije imaju pristup distributivnoj mreži pod istim uslovima. Po potrebi, ovisno od dinamike formiranja ODS-a i implementacije nove organizacije EP BiH (bez distributivne djelatnosti) i budućeg ODS-a, pristupit će se revidovanju ovog Plana, te će se izraditi posebni planski dokumenti za EP BiH i ODS koji će uvažiti organizacione promjene odnosno postojanje ODS-a kao zasebnog pravnog lica. U okviru Plana ulaganja, kao segmenta ovog Plana, planirana su sredstva koja bi bila inicijalni novčani ulog EP BiH kod osnivanja ODS-a. U nacrtu novog Zakona o električnoj energiji FBiH također je navedeno da su „elektroenergetski subjekti dužni da usklade svoju unutrašnju organizaciju, rad i poslovanje sa odredbama ovog zakona, uključujući i odredbe o razdvajanju operatora distributivnog sistema, u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu“, pri čemu više ne postoji Program prestrukturiranja kao u trenutnom zakonu.

Planom poslovanja se teži:

- obezbjediti stabilnost u snabdijevanju krajnjih kupaca električnom energijom po konkurentnim i pristupačnim cijenama,
- obezbjediti stabilnost u radu proizvodnih i distributivnih objekata, uzimajući u obzir redovno održavanje i potrebne rekonstrukcije i modernizacije postojećih energetskih objekata, kao i stabilno snabdijevanje ugljem,

- dodatno naglasiti potrebu i planirati aktivnosti koje vode u pravcu energetske tranzicije,
- predvidjeti obezbjeđenje finansijskih sredstava za izgradnju novih i zamjenskih proizvodnih i rudarskih kapaciteta, a uz planirano poboljšanje okolinskih performansi i standarda zaposlenika,

a sve to u izmjenjenim uslovima života i poslovanja, uzrokovano pandemijom Covid-19 virusa koja je ublažena, ali još uvijek prisutna. Dodatna okolnost je i prisutna politička nestabilnost, ne samo u BiH, već i nekim drugim evropskim zemljama gdje u periodu finalizacije izrade ovog plana plamti ratni sukub u Ukrajini (bez izvjesne perspektive završetka u skorom periodu) što je dovelo do poremećaja na svjetskom tržištu svih energenata gdje se svi subjekti nastoje prilagoditi novim okolnostima. Pored toga, u odnosu na ranije planove i projekcije, nikako se ne može ignorisati uticaj inflacije gdje stope rasta cijena industrijskih i potrošačkih proizvoda višestruko prelaze stope ostvarivane u prethodnom periodu. Isto se odražava na trenutne i buduće troškove poslovanja Društva.

Planom je predviđeno ostvarenje dobiti u planskim godinama, a na bazi planskih projekcija i pretpostavki. Pored toga, planirano je i značajno zaduživanje kod međunarodnih i domaćih finansijskih institucija kako bi se zatvorila finansijska konstrukcija za ulaganja u planskom periodu koja dosežu iznos od 2,0 milijarde KM s tim da se pojedini projekti protežu i na godine nakon isteka planskog perioda. Izvjesno da će većina potrebnih finansijskih sredstava morati biti obezbjeđena iz eksternih izvora što će dovesti da znatno većeg nivoa zaduženosti Društva u odnosu na trenutni nivo. Obzirom na godinama prosutnu nisku stopu rentabilnosti te značajne odlive u vezi ZD rudnika, Društvo nema dovoljna akumulirana novčana sredstva da može ulaganja finansirati pretežno iz vlastitih izvora.

Planom je predviđen početak i/ili nastavak izgradnje novih energetske objekata gdje se posebno ističe blok 7 u TE Tuzla. Pored ovog ključnog projekta predviđeno je da u toku planskog perioda počne proizvodnja u novim objektima pa tako i solarnim elektranama (FNE Podveležje i FNE Gračanica) gdje bi bila iskorištena sredstva po osnovu internog obračuna naknada za emisiju CO₂. Predviđen je nastavak aktivnosti na izgradnji HE Vranduk ako se za to stvore pravne i finansijske pretpostavke kao i početak izgradnje nekih drugih novih proizvodnih objekata. U skladu sa raspoloživim mogućnostima i planovima prestrukturiranja rudnika nastaviti će se i sa investiranjem u rudnike u sastavu Koncerna EP BiH kako bi se na duži rok obezbjeđila stabilna i održiva proizvodnja uglja u obimu potrebnom za planirani rad termoelektrana, ne samo u planskom periodu nego i u preostalom periodu rada pojedinih blokova. U skladu s strateškim ciljem EP BiH da značajno poveća udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, planirana su i sredstva za otkup projekata obnovljivih izvora energije koji su već u pogonu i projekata koji su u razvoju. Osim toga, planiraju se aktivnosti i ulaganja u projekte solarne energije što je prepoznato kao razvojna šansa. Ovaj plan nije predvidio značajnija ulaganja vlastitih sredstava u razvoj ovih projekata, ali ukoliko se ovi projekti ispostave rentabilnim i održivim na dugi rok, te ako bude izvjesnija realizacija istih iz pretežno eksternih finansijskih izvora, isti će u narednim planovima (ili eventualno kroz revidovanje ovog Plana) biti uključeni i u finansijskom i u energetske (kroz EEB) aspektu.

Ovaj Plan uvažava važeće i očekivane odluke FERK-a i DERK-a, a koje se odnose na tarife za usluge prijenosa električne energije, tarifu za rad NOS-a BiH, tarifu za sistemsku uslugu, tarife za distributivnu mrežarinu, Tržišna pravila kao i akte koji regulišu otkup električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora i od strane drugih nezavisnih proizvođača. Prihodi od prodaje električne energije krajnjim kupcima (univerzalna usluga i ostale vrste snabdijevanja) planirani su na osnovu EEB-a, odnosno sagledavanja EEB-a za 2022. godinu te očekivane primjene akata kojima se definišu prodajne cijene za krajnje kupce. Aktima o prodajnim cijenama za krajnje kupce koji bi se trebali primjenjivati u narednom periodu nastoji se očuvati pozicija

dominantnog snabdjevača uz nuđenje i ugovaranje pristupačnih cijena za krajnje kupce pri čemu fokus nije na maksimizaciji profita i striktnom praćenju tržišnih principa već na pružanju povoljnih uslova za život građana i funkcionisanje privrednih subjekata. Uvaženo je teško socijalno-ekonomsko okruženje, inflatorna kretanja početkom 2022. godine (koja bi dodatno bila potpirena povećanjem cijena snabdjevanja) kao i prilike na tržištu električne energije i drugih energenata u regiji.

Prvenstveno kao posljedica pandemije Covid-19, tokom 2020. godine došlo je do pada cijena energije u odnosu na nivo tržišnih cijena koji je bio prisutan u prethodnih par godina kada je bio prisutan trend povećanja cijena energije (kako sadašnjih tako i za buduće isporuke) na domaćem, regionalnom i evropskom tržištu električne energije. Ipak, tokom 2021. godine dolazi do rasta tržišnih cijena energije za buduće isporuke kako u samoj 2021. godini, tako i za naredne godine, tj. godine ovog planskog perioda. Rast je posebno izražen u II polugodištu 2021. godine kada u cijelom svijetu dolazi do rasta cijena energenata, ali i raznih drugih dobara, te se dogodio jedan od najvećih ekonomskih poremećaja u zadnjih 20-ak godina. Početkom 2022. godine cijene su prilično varirale i to u korelaciji sa kretanjem cijene plina, a uz prisutnu političku i vojnu neizvjesnost u vezi Ukrajine. Pred kraj februara došlo je do ratnog sukoba (invazija vojnih snaga Rusije) na području Ukrajine, što je, uz sve druge posljedice, dovelo i do snažnih poremećaja na energetske i finansijske tržištima. Desio se novi intezivan rast cijena el.energije, gasa i naftnih derivata gdje su u toku marta 2022. godine ostvareni rekordno visoki nivoi tržišnih cijena.

Ovim Plan se daje zadatak Upravi i Nadzornom odboru EP BiH da kroz politiku određivanja prodajnih cijena i drugih uslova prodaje za krajnje kupce u okviru aktivnosti ugovaranja prodaje nađu prihvatljivi balans između:

- potrebe održavanja dugoročne održivosti i stabilnosti poslovanja EP BiH i Koncerna EP BiH uvažavajući globalnu energetske tranziciju ka dekarboniziranoj ekonomiji
- potrebe da se sačuva likvidnost Društva na kratkoročnom i dugoročnom nivou, te
- potrebe da se građanima i privrednim subjektima obezbjedi stabilno snabdjevanje električnom energijom po pristupačnim cijenama.

Pri tome se ne zahtjeva maksimizacija dobiti, ali se traži i planira racionalno i efikasno poslovanje uz ostvarenje dobiti koja treba biti osnov za finansiranje ulaganja i prestrukturiranja koja stoje pred Društvom u narednom periodu, uključivo i njegova zavisna društva. Pored rasta profitabilnosti, Društvu će biti nužno i poboljšanje gotovinskih tokova iz poslovnih aktivnosti kako bi se mogla realizovati ulaganja iz vlastitih izvora kao i obezbjediti povrat kredita koji su već povučeni ili će biti ugovoreni i povučeni u svrhu realizacije kapitalnih i drugih investicija. Vezano za to, planirano je da se najveći dio planirane dobiti (kao i ostvarene za 2021. godinu) zadrži u Društvu, te iskoristi kao izvor finansiranja za buduće investicije. Postojeći i potencijalni kreditori će analizirati gotovinske tokove Društva i Koncerna kao jednu od ključnih podloga za odobrenje kreditnih aranžmana. Također, bitno je kupce i javnost uvjeriti da je postepeno povećanje prodajnih cijena energije, naročito za domaćinstva, uzimajući u obzir troškove proizvodnje i tržišne okolnosti, nužno ako želimo na duži rok računati na domaće izvore električne energije koji će biti okolinski i klimatski prihvatljiviji od postojećih.

Izvjesno je da će u narednih 4-8 godina biti uvedeno plaćanje taksi ili nekih drugih srodnih naknada na CO₂ emisije iz termoelektrana na prostoru BiH, a na Državi i EP BiH je da se izbore da to bude postepeno i uz što manje troškove. Sa druge strane, Bosna i Hercegovina i EP BiH moraju pokazati i dokazati spremnost da redukuju emisije CO₂ shodno globalnim trendovima, a što će biti konkretizirano kroz Nacionalni energetske i klimatske plan BiH (NECP BiH) koji je u pripremi. U cilju pripreme za ovaj period EP BiH je počev od 2021. godine implementirala šemu internog obračuna CO₂, na osnovu koje se postepeno povećava proizvodna cijena, a tako utvrđeni trošak proizvodnje interno alokira i rezervira za projekte koji potpadaju pod proces dekarbonizacije.

Podlogu za planska predviđanja za naredni trogodišnji period čine:

- Zakon o električnoj energiji u FBiH uz Dopunu Zakona (Sl. novine FBiH br. 1/22) i Odluka Vlade FBiH o ograničavanju povećanja cijena snabdijevanja električnom energijom (Sl. novine FBiH br. 3/22), a što je stupilo na snagu početkom 2022. godine
- Privremene smjernice elektroenergetske politike FBiH;
- Program o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH;
- Elektroenergetski bilans EP BiH za planske godine iz novembra 2021. godine uz Sagledavanje za 2022. godinu iz marta 2022. godine;
- ugovori o vođenju poslova (sa pripadajućim aneksima) između Vladajućeg i zavisnih društava;
- tarifni stavovi za snabdijevanje kategorija kupaca koje imaju pravo na univerzalnu uslugu (*Domaćinstva i Ostali kupci na 0,4 kV*) i EP BiH im je javni snabdjevač;
- akti koji regulišu tarifne stavove i druge uslove prodaje za tržišno snabdijevanje krajnjih kupaca (kupci na 110 kV, 35 kV i 10 kV naponu, te *Javna rasvjeta i 0,4 kV*);
- tarifni stavovi za korisnike distributivnog sistema JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo; kao i za vlastitu potrošnju u okviru EP BiH;
- prognozirane cijene električne energije na veleprodajnom tržištu električne energije;
- Pravilnik o internim cijenama za električnu energiju EP BiH i interne cijene EP BiH koje se utvrđuju Cjenovnikom za interni obračun;
- rješenja i odluke regulatornih komisija (uključujući i Regulatorni kontni plan);
- uslovi i obaveze iz licenci za obavljanje regulisanih elektroprivrednih djelatnosti, *Opšti uslovi za isporuku električne energije*, kao i odgovarajuće politike djelatnosti i druge politike donesene na nivou EP BiH;
- finansijski izvještaji o poslovanju i izvještaji nezavisnih revizora o reviziji finansijskih izvještaja EP BiH, zavisnih društava - rudnika uglja i ostalih zavisnih društava u vlasništvu EP BiH u ranijem periodu;
- studije, elaborati i investiciono-tehnička dokumentacija o izgradnji, rekonstrukciji i revitalizaciji elektroenergetskih i rudarskih kapaciteta;
- odluke i zaključci Vlade FBiH vezani za organizaciju i poslovanje EES-a;
- zaključci Parlamenta FBiH vezano za nastavak rada blokova 4 u TE Tuzla i 5 u TE Kakanj;
- Zakon o korištenju OIEiEK i podzakonski akti;
- Zakon o energetskej efikasnosti;
- odluka FERK-a o utvrđivanju referentne cijene električne energije (za postrojenja koja koriste obnovljive izvore i kogeneraciju);
- odluka o davanju saglasnosti na cijene uglja za termoelektrane (izmjenjena pred kraj 2021. godine, sa primjenom od januara 2022. godine uz povećanja nabavne cijene za oko 20%);
- interni akti zavisnih društava-rudnika uglja i zavisnih društava u vlasništvu EP BiH;
- dugoročni planovi razvoja prenosne mreže (Elektroprijenos BiH);
- zakoni i podzakonski akti relevantni za poslovanje EP BiH i zavisnih društava;
- akti koji regulišu način i uslove prodaje u djelatnostima snabdijevanja i trgovine;
- potpisani Granski kolektivni ugovor za područje djelatnosti elektroprivrede iz februara 2021. godine, koji je u primjeni u periodu izrade ovog Plana kao i važeći Pravilnik o radu Društva;
- već donesene investicione odluke kao i odluke Skupštine Društva (od 18.09. 2018. g) vezano za izgradnju i finansiranje bloka 7 u TE Tuzla te ugovori i projekcije vezano za ovaj Projekt;
- Okvirna energetska strategija BiH do 2035. godine (usvojena na Vijeću ministara BiH krajem augusta 2018. godine);
- Smjernice ekonomske i fiskalne politike FBiH za naredni period ;

- ugovori zaključeni sa Operaterom za OIEiEK o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora iz malih hidroelektrana EP BiH;
- akti i ugovori vezano za prebacivanje gotovinske naplate u poslovnice pošte
- ugovori sa kreditorima kojima su definisana određena ograničenja vezano za obim ulaganja, nivo zaduženosti i likvidnosti Društva tokom otplate kredita.
- Rezultati poslovanja sagledani za I kvartal 2022. godine;
- Stanje cijena za dugoročne isporuke el. energije na HUDEX berzi u periodu finalizacije izrade ovog Plana (kraj marta i početak aprila 2022. godine)
- Odluke Skupštine EP BIH vezano za pozajmice ZD rudnicima uključivo i ugovore zaključene sa ZD rudnicima slijedom tih odluka;
- Procedura P 81/03 Izrada i usvajanje Planova poslovanja i izvještavanje o realizaciji;
- Pismo namjere o implementaciji internog obračuna troškova ugljika od 22. maja 2021. godine te analize, informacije, akti i zaključci vezano za CO₂ emisije.
- Interni obračun i raspodjele prihoda od el. energije i pomoćnih usluga za 2021. godinu

Ključni pokazatelji o Društvu

Tabela 1.1

O P I S	2019	2020	2021	2022 plan	2023 plan	2024 plan
Registr. dionički kapital na dan 31.12. (mil .KM)	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237	2.237
Operativni prihod (mil.KM)	1.036,3	1.037,3	1.098,4	1.387,2	1.152,0	1.340,1
Operativni rashodi (mil.KM)	836,5	832,5	870,4	1.056,3	911,9	1.039,5
EBITDA (mil.KM)	199,8	204,8	228,1	330,8	240,1	300,6
Dobit prije poreza (mil.KM)	24,3	10,5	14,0	27,0	92,9	144,8
Proizvodnja (GWh)	6.034	6.238	6.677	6.334	5.501	5.897
Prodaja (GWh)	7.240	7.262	7.469	6.809	6.120	6.715
Broj kupaca (kraj godine)	771.677	778.962	788.168	797.000	806.000	815.000
Broj zaposlenih (kraj godine)*	4.325	4.206	4.075	4.059	4.026	4.001

* zaposleni na neodređeno vrijeme

2 UVOD

Misija, Vizija, Ciljevi

Poslovna politika, strateška opredjeljenja i poslovni ciljevi Društva u trogodišnjem periodu 2022.-2024. utvrđuju se i provode u skladu sa misijom, vizijom i politikama Društva (Politika kvaliteta, Politika zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, Okolinska politika, Politika energetske efikasnosti, Politika informacione sigurnosti, Politika snabdijevanja električnom energijom, Politika trgovine, Politika upravljanja zalihama, Politika upravljanja ljudskim resursima).

Misija

Misija Društva je proizvoditi i distribuirati električnu energiju, pouzdano snabdijevati kupce električnom energijom i trgovati u konkurentnom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljenje okolinskih zahtjeva, doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu društva.

EP BiH će:

- Proizvoditi električnu i toplinsku energiju iz domaćih obnovljivih i neobnovljivih resursa u skladu sa okolinskim zahtjevima, važećom zakonskom regulativom i evropskim standardima;
- Obezbjediti efikasan distributivni sistem za isporuku električne energije krajnjim kupcima, i omogućiti svim korisnicima pristup mreži i napajanje električnom energijom po propisanim normama kvaliteta i pružanje informacija;
- Sigurno i pouzdano snabdijevati i trgovati električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijenama;
- Osigurati ekonomski održivu proizvodnju uglja za potrebe termoelektrana, industrije i široke potrošnje po konkurentnoj cijeni;
- Ulagati u razvoj i realizaciju novih kapitalnih investicija, pri čemu će posebnu pažnju posvetiti investiranju u proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije, povećanju fleksibilnosti energetske portfolija i energetske efikasnosti;
- Vršiti prestrukturiranje svih djelatnosti s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru Energetske zajednice i evropskih standarda.

Efikasno poslovanje EP BiH bazira na dosljednoj primjeni propisa i standarda i na principima:

- osiguranja kvaliteta proizvoda i usluga,
- povećanja zadovoljstva, sigurnosti i povjerenja kupaca,
- očuvanja životne sredine,
- strateškog planiranja i razvoja zaposlenika,
- obezbjeđenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,
- obezbjeđenja sigurnosti informacija,
- upravljanja rizicima,
- povećanja energetske efikasnosti,
- društveno odgovornog poslovanja.

Vizija

EP BiH svojim društveno odgovornim poslovanjem i profesionalnim integritetom u proizvodnji, distribuciji, pouzdanom snabdijevanju električnom energijom i razvojem tržišta električne energije bit će nosilac i pouzdan partner ostalim privrednim subjektima u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine.

Vizija i misija – Collins & Porras-ov okvir:

Ključne vrijednosti			
<ul style="list-style-type: none"> • Društveno odgovorno poslovanje • Promoviranje domaćih resursa • Profesionalni integritet 		<ul style="list-style-type: none"> • Visok nivo usluge za kupce • Težnja ka izvrsnosti • Timski rad 	
Svrha biznisa			
<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje električnom energijom – resursom bez kojeg nije moguć kvalitetan život i razvoj bh društva 			
 Obezbjedenje dovoljne količine uglja za proizvodnju električne energije po konkurentnoj cijeni	 Proizvodnja električne i toplinske energije iz domaćih resursa uz stvaranje pretpostavke za energetska nezavisnost BiH	 Obezbjedenje efikasnog distributivnog sistema za isporuku električne energije krajnjim kupcima	 Snabdijevanje trgovanje električnom energijom proizvedenom iz domaćih resursa po konkurentnim cijena
Strategijski izazovi			
<ul style="list-style-type: none"> • Prestrukturiranje svih djelatnosti (s ciljem povećanja efikasnosti poslovanja) • Zadržavanje liderske pozicije na domaćem tržištu, te rast udjela na regionalnom tržištu električne energije • Ispunjavanje okolinskih zahtjeva (emisije, energetska efikasnost, obnovljivi izvori) • Novo investiranje (u cilju ispunjavanja okolinskih zahtjeva i rasta proizvodnje, izmjena proizvodnog portfolia, dostizanje standarda kvalitete električne energije...) • Kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa 			
Misija kao interna transformacija			
Proizvodnja, distribucija i snabdijevanje kupaca električnom energijom u konkurentskom okruženju uz korištenje domaćih resursa i zadovoljavanje okolinskih zahtjeva , doprinoseći održivom razvoju i kvalitetnom životu BH društva			

Ciljevi

Opšti – Generalni ciljevi

- Sigurna i pouzdana proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom;
- Kvalitet isporuke električne energije u skladu sa standardima kvaliteta;
- Povećanje poslovne efikasnosti;
- Postizanje konkurentne cijene električne energije koja odražava ekonomske i finansijske troškove;
- Povećanje energetske efikasnosti u svim segmentima sistema proizvodnje, distribucije; snabdijevanja i korištenja energije;
- Optimalno korištenje lokalnih izvora energije s ciljem dostizanja ekonomskog rasta i socijalne stabilnosti;
- Korištenje mogućnosti na regionalnom tržištu s ciljem iskorištenja izvoznih šansi;
- Energetski menadžment na okolinski prihvatljiv način;
- Uspostava i stalno poboljšanje sistema upravljanja prema međunarodnim normama na svim organizacionim nivoima i u svim poslovnim procesima;
- Sigurno i zdravo radno okruženje;
- Zadovoljavanje interesa i potreba kupaca električne energije u liberalizovanom okruženju;
- Prestrukturiranje s ciljem poboljšanja poslovanja i ispunjavanja zahtjeva u okviru energetske zajednice i standarda EU;
- Osiguranje stabilne proizvodnje uvažavajući NERP uz rast udjela OI u proizvodnom portfoliju;
- Zadovoljenje buduće potražnje krajnjih kupaca (sigurnost snabdijevanja i nezavisnost);
- Osiguranje bilansnog viška/rezerve (učesće na tržištu/sigurnost);
- Osiguranje kontinuiteta proizvodnje uglja uvažavajući smanjenje potreba za TE;
- Zadovoljenje EU standarda u pogledu graničnih vrijednosti emisija iz termoelektrana;
- Poboljšanje efikasnosti (prevažodno u proizvodnji termoelektrana – snižavanje potrošnje uglja i emisije CO₂);
- Povećanje kapaciteta i udjela proizvodnje na bazi obnovljivih izvora;
- Kontinuirano pozitivno poslovanje uz postepeni rast povrata na kapital;
- Zadovoljenje indikatora likvidnosti i zaduženosti;
- Povećanje investicione sposobnosti;
- Osiguranje dovoljnih finansijskih rezervi za:
 - novi investicioni ciklus
 - strošije okolinske i klimatske zahtjeve
 - rizike u vezi poslovanja rudnika
 - programe prestrukturiranja i tranzicije EP BiH i rudnika

Prema opštim – generalnim ciljevima na svim organizacionim nivoima i poslovnim procesima prema uspostavljenim sistemom upravljanja definisati će se specifični ciljevi - mjerljive karakteristike na godišnjem/trogodišnjem periodu i pratiti njihovo ostvarenje.

3 OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je javno preduzeće za proizvodnju i distribuciju električne energije, snabdijevanje električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu, uvoz i izvoz električne energije, uključujući i upravljanje elektroenergetskim sistemom.

EP BiH je najveća elektroprivredna kompanija u Bosni i Hercegovini:

- po vrijednosti kapitala,
- po instaliranim proizvodnim kapacitetima,
- po ukupnoj proizvodnji i prodaji električne energije,
- po broju kupaca.

Po vlasničkoj strukturi EP BiH je dioničko društvo, u kojem je 90,37% kapitala u vlasništvu Federacije BiH, a 9,63% kapitala je u vlasništvu PIF-ova i individualnih dioničara.

Društvo posluje u kontinuitetu od 1977. godine, pod imenom „Elektroprivreda Bosne i Hercegovine“, Sarajevo, kada je, u skladu sa važećim propisima i upisano u sudski registar pod brojem: U/I 278/77 i 1-2758 kao složena organizacija udruženog rada za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije i kao pravni sljednik dotadašnjih elektroprivrednih preduzeća (radnih organizacija) u Bosni i Hercegovini.

Od 1990. godine, u skladu sa izmjenama Zakona o elektroprivredi, Društvo mijenja oblik i posluje pod imenom Javno preduzeće za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH.

Društvo je na dan 21.07.1993. godine uskladilo svoje poslovanje sa Zakonom o javnim preduzećima („Službeni list R BiH“ broj: 4/92; 21/92) i Zakonom o elektroprivredi („Službeni list R BiH“ broj: 1/93) i od tada posluje pod imenom *Javno preduzeće Elektroprivreda Bosne i Hercegovine sa p.o., Sarajevo*, kao pravni sljednik bivšeg Javnog preduzeća za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije Elektroprivreda BiH i elektroprivrednih preduzeća koje je ono osnovalo.

U skladu sa Rješenjem Federalne agencije za privatizaciju broj: UO-41-2520-22/04 od 19. 02. 2004. godine, Upravni odbor Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine donio je Odluku o promjeni oblika Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, na koju je aktom broj:11-02-472/04 od 18.02.2004. godine saglasnost dalo Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije.

Prva Skupština Društva je na sjednici od 25.03.2004. godine donijela Odluku o usklađivanju oblika Društva sa Zakonom o privrednim društvima i Rješenjem Kantonalnog suda u Sarajevu na osnovu čega je izvršena preregistracija JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine u dioničko društvo, od kada posluje pod imenom Javno preduzeće Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je Uredbom o vršenju ovlaštenja u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala iz nadležnosti Federacije BiH („Službene novine FBiH, broj: 44/15), propisala da Vlada FBiH neposredno ili putem Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije u Društvu vrši ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala u JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo.

Organi Društva su:

- Skupština;
- Nadzorni odbor (imenovan od strane Skupštine) i
- Uprava (imenovana od strane Nadzornog odbora), kao organi upravljanja, i
- Odbor za reviziju (imenovan od strane Skupštine).

Upravljanje Društvom, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o javnim preduzećima i Statutom, vrši Uprava Društva koju čine:

1. Generalni direktor
2. Izvršni direktor za proizvodnju
3. Izvršni direktor za distribuciju
4. Izvršni direktor za snabdijevanje i trgovinu
5. Izvršni direktor za ekonomske poslove
6. Izvršni direktor za pravne poslove i ljudske resurse
7. Izvršni direktor za kapitalne investicije

Društvo ima Sekretara Društva čije su nadležnosti utvrđene zakonom i Statutom. Pored Uprave, Društvo ima i Pomoćnika generalnog direktora za razvoj te Pomoćnika generalnog direktora za zavisna i povezana društva. Podružnicama Društva rukovode direktori podružnica.

Nadležnosti organa upravljanja Društva utvrđene su Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima, a Statutom Društva su detaljnije razrađene nadležnosti navedenih organa.

Skupština, kao najviši organ Društva koji čine dioničari (ili opunomoćenici dioničara), se saziva kada je to određeno zakonom, drugim propisima i Statutom i kada se ocijeni da je to u najboljem interesu Društva i dioničara, a najmanje jednom godišnje.

Nadzorni odbor čini sedam članova, koje imenuje i razrješava Skupština Društva. Nadzorni odbor nadzire poslovanje Društva, nadzire rad Uprave Društva i ima druge nadležnosti propisane zakonom i Statutom Društva. Sjednice Nadzornog odbora se u pravilu održavaju jednom mjesečno.

Uprava organizuje rad i rukovodi poslovanjem, zastupa i predstavlja Društvo i odgovara za zakonitost poslovanja. Radom Uprave rukovodi generalni direktor.

Odbor za reviziju ima tri člana koje bira Skupština Društva u skladu sa zakonom i Statutom.

Organizacija Društva

Unutrašnja organizacija Društva utvrđena je Pravilnikom o organizaciji Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo. Društvo je jedinstveni pravni subjekt, a po organizaciono-tehnološkoj strukturi složen sistem, organizovan na funkcionalnom, procesno radnom i teritorijalnom principu. Radi obavljanja registrovane djelatnosti i ostvarivanja poslovnih funkcija, organizovane su sljedeće organizacione cjeline:

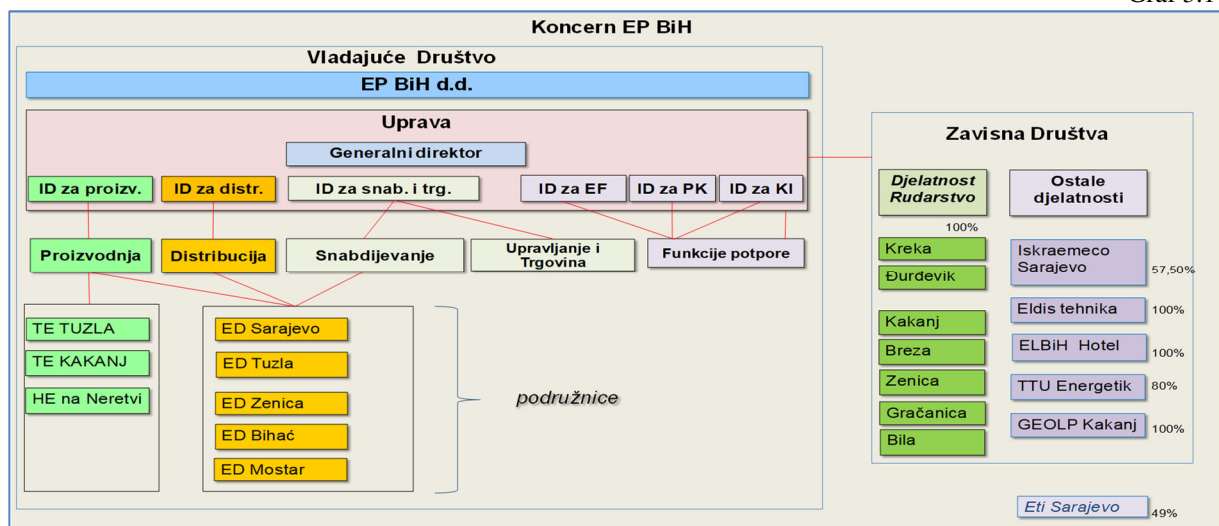
- **Direkcija**, koja je organizovana u sjedištu Društva radi obavljanja zajedničkih funkcija na nivou Društva, a čine je sektori i samostalne službe i
- **Elektroprivredne djelatnosti**: proizvodnja električne energije, distribucija električne energije, snabdijevanje električnom energijom i trgovina električnom energijom;

- **U okviru elektroprivrednih djelatnosti** organizovane su podružnice Društva i to:
 - Termoelektrana „Kakanj“, Kakanj,
 - Termoelektrana „Tuzla“, Tuzla,
 - Hidroelektrane na Neretvi, Jablanica,
 - „Elektrodistribucija Bihać“, Bihać,
 - „Elektrodistribucija Mostar“, Mostar,
 - „Elektrodistribucija Sarajevo“, Sarajevo,
 - „Elektrodistribucija Tuzla“, Tuzla
 - „Elektrodistribucija Travnik“, Travnik (još uvijek u vezi formiranja) i
 - „Elektrodistribucija Zenica“, Zenica.

Društvo je 100%-tni vlasnik kapitala 9 zavisnih društava (od čega 7 rudnika uglja u FBiH):

- Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj;
- Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o. Breza;
- Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje;
- Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik – Bila;
- Rudnici uglja „Kreka“ u Tuzli, d.o.o.;
- Rudnik mrkog uglja „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o.;
- Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o. Zenica;
- „Eldis Tehnika“ d.o.o. Sarajevo - društvo za proizvodnju opreme za distribuciju energije, promet proizvodima i uslugama;
- „GEOLP“ d.o.o. Kakanj – društvo za geološka i laboratorijska ispitivanja, projektovanje, zaštitu i spašavanje;
- Hotel „ELBIH“ d.d. Makarska, R Hrvatska.

Graf 3.1

Društvo ima većinski udio u sljedećim pravnim licima:

- „TTU energetik d.o.o.“, Tuzla, u kojem je vlasnik 80% udjela;
- „Iskraemeco“ d.o.o., Sarajevo – Društvo za proizvodnju i održavanje mjernih uređaja, u kojem je vlasnik 57,5% udjela.

Osim navedenog, Društvo ima i manjinski udio u pravnom licu „ETI“ d.o.o. Sarajevo - Društvo za proizvodnju elektroosigurača, u kojem ima 49% vlasništva u udjelima.

Kao sastavni dio provedbe *Operativnog akcionog plana prestrukturiranja rudnika uglja*, ovim Planom je u toku 2022. godine predviđeno formiranje novog zavisnog privrednog društva za pružanje usluga održavanja i pomoćne mehanizacije ZD rudnicima Koncerna EPBiH.

4 ANALIZA OKRUŽENJA

Analizirajući otvaranje tržišta u BiH može se reći da je, u odnosu na ostale zemlje u okruženju, BiH specifična po tome što odmah na početku otvaranja tržišta ima tri postojeće elektroprivredne kompanije, za razliku od ostalih zemalja u okruženju koje su imale samo po jednu vertikalno integrisanu elektroprivrednu kompaniju.

Od 2015. godine svi krajnji (pa tako i kupci iz kategorija *Domaćinstva* i *Ostala potrošnja na 0,4 kV naponu*) su stekli pravo na slobodan izbor snabdjevača, što znači da sve kategorije krajnjih kupaca električne energije u BiH imaju mogućnost slobodnog izbora snabdjevača. Pored tri elektroprivrede u BiH registrovano je još preko 20 kompanija koje imaju licencu snabdijevanja II reda/unutrašnje trgovine i/ili licencu za međunarodnu trgovinu koje im omogućavaju da obavljaju djelatnost trgovine u BiH i snabdijevanja kvalifikovanih kupaca. Neke od njih su se počele baviti i snabdijevanjem krajnjih kupaca obzirom da su stvorene ključne tehničke i regulatorne pretpostavke za promjene snabdjevača, posebno kroz primjenu novih Tržišnih pravila i koncepta pomoćnih usluga. Navedeno je dovelo EP BiH, ali i ostale „državne“ elektroprivredne kompanije u jednu sasvim novu poziciju. Od momenta otvaranja tržišta ovom aspektu je posvećena ozbiljna pažnja te se pristupilo pojedinačnoj i grupnoj analizi krajnjih kupaca, te analizi postojeće i moguće konkurencije. Tokom perioda 2015.-2019. godina, EP BiH je poduzimala konkretne korake za konkurentan nastup na tržištu pa su, između ostalog, za pojedine grupe kupaca na tržišnom snabdjevanju bile smanjene prodajne cijene u periodu kada je bio prisutan i pad cijena na regionalnom tržištu. To se odrazilo na prihode i rezultat poslovanja, ali je zadržano oko 99% krajnjih kupaca, ako gledamo obim krajnje potrošnje. Pojedini krajnji kupci su bili prešli kod drugih snabdjevača, ali se, počevši od II polugodišta 2017. godine, većina njih vratila na snabdijevanje kod EP BiH te se bilježi porast tržišnog učešća u odnosu na 2017. godinu. Kod kategorije *Domaćinstva* regulirane tarife (univerzalna usluga) su i dalje neekonomske i nedovoljne da pokriju troškove za EP BiH, a i za tržišne snabdjevače ne ostavljaju prostor za formiranje nižih tarifa koje bi omogućile profit. Također, može se reći i da se EP BiH dobro prilagodila promjeni koncepta pomoćnih usluga te je kao pružalac usluga ostvarila značajno učešće kao i finansijske efekte na tržištu pomoćnih usluga. Tokom 2017. godine došlo je do obrata u trendu kretanja cijena električne energije na regionalnom veleprodajnom tržištu, pa se konkurentna pozicija EP BiH značajno promijenila tj. otvorila se mogućnost za ostvarenje znatno većih pozitivnih efekata od trgovine i tržišnog snabdjevanja. Isti su bili prilično značajni u zadnjih par godina i to je pozitivno uticalo na rezultate poslovanja.

Ipak, tokom 2020. godine i početkom 2021. godine, kao posljedica pandemije Covid-19 virusa dolazi do značajnog pada potrošnje kod privrednih subjekata i drugih pravnih lica kako u BiH tako i u inostranstvu (tzv *lockdown* u većini evropskih zemalja) pa se isto odrazilo i na potražnju za el. energijom, a posljedično na cijene za isporuke u 2021. godini u periodu ugovaranja isporuka za tu godinu. Ispostavilo se da su cijene tržišnog snabdjevanja bile (za većinu kupaca na tržišnom snabdjevanju) čak i smanjene u odnosu na 2020. godinu i takve su i ostale do kraja 2021. godine iako se nivo tržišnih cijena za III i IV kvartal 2021. godine značajno povećao.

Obzirom da Elektroprivreda BiH u segmentu tržišnog snabdijevanja nastoji funkcionirati po tržišnim principima, planira se primijeniti tržišni pristup koji bi obezbjedio finansijski prihvatljive cijene za EP BiH imajući u vidu očekivanu (i povećanu) proizvodnu cijenu te cijene nabavke za dio energije koji se obezbjeđuje za potrebe krajnjih kupaca (energije iz obnovljivih izvora i za havarijske slučajeve.). Treba istaći da se od sredine 2011. godine nije mijenjala ni

cijena distributivne mrežarine (gdje je povrat izuzetno nizak, kao i cijena pokriva distributivnih gubitaka) što također negativno utiče na profitabilnost poslovanja EP BiH, ali se time olakšava funkcionisanje privrede i život građana. I kod tržišnog snabdijevanja smo svjesni negativnog uticaja visokih cijena energije na poslovanje većih kompanija obzirom da je kod mnogih od njih trošak el. energije značajna stavka, a ovakvi kupci uglavnom ostvaruju poslovnu saradnju sa velikim brojem drugih bh kompanija te u velikoj mjeri utiču na poslovanje istih kao i na cjelokupnu zaposlenost u BiH.

Dakle, uz navedene mjere društvene odgovornosti EP BiH planira ostvariti profitabilno poslovanje u 2022. godini i kasnije, a što uključuje i maksimiziranje profita od prodaje bilansnih viškova na veleprodajnom tržištu, koristeći povoljne tržišne okolnosti sa aspekta aktuelnih tržišnih cijena te povoljnog vlastitog proizvodnog portfolija (odnos proizvodnje iz termoelektrana i hidroelektrana), kontinuirano optimiziranje poslovnih procesa i troškova poslovanja. U ovom smislu je, posebno što se tiče 2022. godine bitan nastavak proizvodnje električne i toplotne energije iz blokova 4 u TE Tuzla i bloka 5 u TE Kakanj. Treba napomenuti da su trenutne tržišne cijene za 2022. godinu u periodu finalizacije izrade ovog Plana (kraj marta 2022. godine) značajno iznad proizvodne cijene EP BiH koja se očekuje u 2022. godini odnosno one koja se planira za planski period i to čak i u situaciji rasta troškova proizvodnje. U djelatnosti snabdijevanja zbog niskih cijena u javnom snabdjevanju i ograničenja cijena u tržišnom snabdijevanju nije moguće ostvariti dobit (bar u 2022. godini), pa je ključni prodajni kanal za ostvarenje dobiti prodaja kroz djelatnosti trgovine gdje je moguća visoka zarada, ali su visoki i rizici.

U budućem periodu će biti ključno i dalje držati proizvodnu cijenu što niže mada je izvjesno da će zbog rasta cijene topline uglja, ograničenih količina uglja i broja radnih sati starijih blokova, te implementacije projekata odsumporavanja ona biti uvećana. To se uz racionalno tekuće i investiciono poslovanje može postići u normalnim hidrološkim prilikama, a što bi u suštini predstavljalo osnovni preduslov za ostvarenje dobiti u narednim godinama. Planirana dobit u planskim godinama je i dalje u okviru do 5% u odnosu na kapital Društva. Ostvarenje dobiti kao i značajnog suficita gotovine iz poslovnih aktivnosti je izuzetno bitno sa aspekta mogućnosti finansiranja budućih investicija kako iz vlastitih tako i kreditnih izvora, obzirom da je taj aspekt veoma bitan za potencijalne kreditore kao i za one već postojeće sa kojima su ugovoreni limiti zaduženja. Jasno je da kreditori prate pokazatelje profitabilnosti i zaduženosti EP BIH tako da i budući novčani tokovi moraju biti takvi da ne ugrožavaju likvidnost Društva niti servisiranje postojećih i budućih obaveza za povrat kredita.

Analiza okruženja podrazumjeva istraživanje svih važnijih karakteristika šireg i užeg okruženja sa svrhom identifikacije strateških parametara koji mogu odrediti budućnost Društva i istom se identifikuju ključni parametri iz vanjskog okruženja koji se prepoznaju kao prilike i prijetnje, a iz unutrašnjeg okruženja kao snage i slabosti. Položaj Društva u odnosu na okruženje predstavlja istovremeno i prednost i veliku slabost ukoliko se Društvo ograniči samo na postojeće stanje te ne prepozna izazove i ne iskoristi mogućnosti i prilike.

U ovom planskom periodu Društvo treba da usmjeri aktivnosti na izgradnju i razvoj novih elektrana, rast udjela obnovljivih izvora, energetske efikasnost, smanjenje emisija i prestrukturiranje rudnika, što će omogućiti da se lakše nosi sa konkurencijom koja se pojavljuje na regionalnom tržištu električne energije koja ima provjerene strategije djelovanja i definisane strateške pozicije. Trenutno visoki nivo tržišnih cijena ne treba biti razlog za opuštanje i odustajanje od troškovne efikasnosti na dugi rok, jer su tržišne cijene već za 2023. i 2024. godinu značajno niže u odnosu na 2022., a tu je i sve izvjesnije uvođenje plaćanja CO₂ taksi.

Evropa i regija

Globalna važnost energije, a posebno električne energije, te strukturalne i institucionalne promjene na energetske i tržištima električne energije na području regiona Jugoistočne Evrope i Evropske Unije, stvaraju novi konkurentski okvir koji prevazilazi granice nacionalnih tržišta i ekonomija. Konkurentnost pojedinih kompanija teško je, u takvim uslovima razvijati, ako one zadržavaju lokalni fokus i ne tragaju za izvorima konkurentskih prednosti u regionalnim, odnosno globalnim razmjerama. Liberalizacija tržišta električne energije će privući i već privlači na prostor Jugoistočne Evrope nove konkurente koji ugrožavaju i sve više će ugrožavati položaj javnih kompanija.

Evropska unija se opredjelila za radikalni zaokret u energetske sektoru u pogledu smanjenja emisije ugljen dioksida CO₂. Energetskom politikom, usvajanjem Evropskog zelenog plana (EU *Green Deal*) i tome prilagođenim zakonskim mehanizmima, određen je cilj potpune dekarbonizacije (klimatski neutralna Eurpa) do 2050. godine. Cilj za redukciju emisije stakleničkih plinova do 2030. godine povećan je sa 40% na najmanje 55% u odnosu na 1990. Ovo za EES znači radikalno i još intenzivnije smanjenje korištenja fosilnih goriva i gašenje elektrana za proizvodnju električne energije iz tih goriva do 2030. godine, odnosno potpuni prestanak proizvodnje iz termoelektrana na uglj znanom prije 2050. godine

Opredjeljujući se za ovu politiku EU očekuje da zemlje energetske zajednice EnZ (kojoj pripada i Bosna i Hercegovina), a posebno one koje su se opredjelile za članstvo u EU, usvoje i implementiraju ovu politiku. EU je spremna finansijski podržati politiku dekarbonizacije i to ne samo u članicama zemalja EU, nego i u drugim zemljama sa posebnim fokusom na zemlje Zapadnog Balkana. Za BiH znači da ukoliko želi da sudjeluje u programu EU Green Deal, konačno mora uspostaviti organizirano tržište električnom energijom i prirodnim gasom, urediti sektor prirodnog gasa, funkcionalno razdvojiti energetske kompanije i druge aspekte liberalizacije energetske sektora na osnovu kojeg se obavezala kao članica EnZ. Na globalnom nivou odgovor međunarodne zajednice na ove izazove predstavlja usvajanje UN Agende 2030 (u 2015. godini) sa ciljevima održivog razvoja. Budući razvoj energetike će se posebno morati usaglašavati sa zahtjevima za ublažavanje klimatskih promjena. Koordinacija međunarodnih aktivnosti usmjerenih na ograničavanje globalnog zagrijavanja će se provoditi na osnovu Pariškog sporazuma o klimi (koji je ratificiran 2016. godine). Sve države regije Zapadni Balkan pa i Bosna i Hercegovina su potpisnice Pariškog sporazuma.

Sigurno je da rat u Ukrajini i trenutna energetska kriza (koja nije isključiva posljedica ratnih sukoba) „tjeraju“ donosioce odluka da još jednom preispitaju situaciju i perspektive u vezi načina i uslova obezbjeđenja potrebnih količina svih vidova energije.

EU preko programa „EU zelena agenda za Zapadni Balkan“ nudi tehničku i finansijsku podršku regionu prvenstveno za dekarbonizaciju i digitalizaciju energetske sektora. Shvativši da je ovaj program EU posljednja prilika da se energetika u BiH i u regionu transformiše u moderan, održiv i inkluzivan sektor, priključivanjem realizaciji Evropskog zelenog plana BiH može da izgradi moderan, konkurentan okolinski i klimatski održiv sistem. To je preduvjet i za privlačenje stranih investicija, pogotovo u industrijsku proizvodnju koja je namjenjena izvozu. Za to su potrebne brze i odlučne političke odluke, definisanje dugoročne vizije i planova energetske tranzicije i postizanje društvenog konsenzusa o transformaciji postojećeg konvencionalnog modela energetike, prema modernom modelu, baziranom na zelenom održivom razvoju.

Funkciju koordinacije entiteta u ispunjavanju međunarodnih obaveza BiH, kad je energetska sektor u pitanju, vrši Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (MVTEO/MOFTER) u Vijeću ministara BiH, dok su za energetska sektor na entitetskom novi nadležna ministarstva energije. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa nadležno za sektor energetike u skladu sa Zakonom o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, a MVTEO je nadležno za obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti BiH koji se odnose na definiranje politike, osnovnih principa, koordiniranje djelatnosti i usklađivanje planova entitetskih tijela vlasti i institucija na međunarodnom planu u područjima između ostalog energetike, konkurencije, zaštite okoline, razvoja i korištenja prirodnih resursa.

Ovakav ustroj i organizacija energetska sektora, između ostalog, uzrokuje kašnjenja u realizaciji preuzetih obaveza, usporenog procesa reformi, usporenog razvoja i neadekvatnog korištenja međunarodnih finansijskih izvora. Susjedne, a i ostale zemlje regije postižu brži napredak u reformama energetska sektora, jer nisu opterećene unutrašnjim strukturnim i drugim problemima kao BiH.

S obzirom da je Bosna i Hercegovina potpisnik *Ugovora o osnivanju energetska zajednice jugoistočne Evrope* tržište električne energije u BiH je formalno otvoreno za sve kupce, uključivo domaćinstva i komercijalne kupce na 0,4 kV od 1. januara 2015. godine. Sa aspekta BiH, to znači da će EP BiH biti tržišni snabdjevač, ali će istovremeno i dalje snabdijevati domaćinstva i ostale kupce na 0,4 kV koji ne odaberu tržišnog snabdjevača po osnovu obaveze pružanja univerzalne usluge i po tarifama koje odobrava FERK.

Pravni okvir

JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je elektroprivredno društvo koje obavlja djelatnosti *proizvodnje električne energije, distribucije električne energije, snabdijevanja električnom energijom, trgovanje, zastupanje i posredovanje na domaćem tržištu električne energije* kao i druge djelatnosti utvrđene Statutom, radi sticanja dobiti.

Društvo je jedinstven pravni subjekt, a po organizaciono tehnološkoj strukturi složen sistem i u skladu sa odredbama *Zakona o privrednim društvima* JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo je dioničko društvo, a prema odredbama *Zakona o javnim preduzećima* posluje i kao javno preduzeće, tj. obavlja djelatnost od javnog društvenog interesa. JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo je obveznik *Zakona o javnim nabavkama*.

Zakonom o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine uređena je finansijska konsolidacija rudnika uglja u FBiH, a sve radi pripreme realizacije prestrukturiranja elektroenergetska sektora. Vlada Federacije BiH je na sjednici, održanoj 14.01.2009. godine, donijela Odluku o prenosu udjela Federacije BiH u rudnicima uglja u Federaciji BiH na JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo.

Na osnovu člana 246. Zakona o privrednim društvima i člana 54. Statuta Društva, Skupština EP BiH je 12.05.2009. godine, donijela Odluku o preuzimanju udjela FBiH u privrednim društvima - rudnicima uglja u FBiH. Na osnovu navedenih akata, dana 24.07.2009. godine, zaključeni su ugovori u svrhu regulisanja prava i obaveza Vlade FBiH i JP Elektroprivreda BiH d.d. - Sarajevo. Potpisivanjem ugovora o prenosu udjela, Društvo je postalo vlasnik sedam rudnika uglja, čime je postalo Vladajuće društvo Koncerna EP BiH a rudnici kao zavisna društva ušli u sastav Koncerna EP BiH. Društvo je na četrnaestoj skupštini Društva, održanoj 22.10. 2009. godine, donijelo Odluku o odobravanju statuta zavisnih društva, koja se odnosi na

slijedeća zavisna društva: RMU „Kakanj“ d.o.o. Kakanj, RMU „Breza“ d.o.o. Breza, Rudnik „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf - Uskoplje, RMU „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik - Bila, Rudnici „Kreka“ u Tuzli, d.o.o., RMU „Đurdevik“ u Đurdeviku, d.o.o., RMU „Zenica“ d.o.o. Zenica i „Eldis Tehnika d.o.o.“, Sarajevo.

Ugovori o vođenju poslova između Društva i rudnika kao zavisnih društava potpisani su 16.11. 2009. godine. Potpisivanjem ugovora o vođenju poslova stvoreni su uslovi za rješavanje pravnih, finansijskih, organizacionih, planskih i drugih neriješenih pitanja neophodnih za funkcionisanje Koncerna EP BiH. Po osnovu preuzimanja udjela u rudnicima osnovni kapital EP BiH uvećan je za 81.804,2 hilj. KM.

Pored navedenih, postoje i društva sa kojima je Društvo od ranije u odnosu povezanih društava a to su: „Eldis Tehnika“ d.o.o. i „GEOLP“ d.o.o. (100%) sa kojima Društvo ima zaključene Ugovore o vođenju poslova, te „Hotel ELBIH d.d.“ (100%), „TTU Energetik“, Tuzla, (80%), „Iskraemeco Sarajevo d.o.o.“ (57,5%) i „ETI Sarajevo d.o.o.“ (49%) bez ugovora o vođenju poslova, s obzirom na Statutarnu odredbu zaključivanja ugovora o vođenju poslova sa društvima u 100% vlasništvu Društva, kao Vladajućeg društva.

Zakon o električnoj energiji u FBiH iz 2013. godine uz izmjene Zakona koje su stupile na snagu početkom 2022. godine i Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije predstavljaju okvir, koji zajedno sa Privremenim smjernicama EE politike FBiH usmjerava politiku i aktivnosti EPBiH u narednom periodu.

Tržište električne energije u BiH je otvoreno od 01.01.2015. godine za sve kategorije kupaca, što opredjeljuje EPBiH da se u narednom periodu strateški pozicionira u BiH kao vodeći snabdjevač kvalifikovanih kupaca. Izuzev kategorija kupaca koje se snabdjevaju putem javnog snabdjevača, za sve ostale kategorije ne postoje regulirane tarife već se cijene električne energije (kao i drugi uslovi ponude) formiraju samostalno od strane snabdjevača. Ipak donesenim izmjenama Zakona o električnoj energiji i Odlukom Vlade Federacije BiH u primjeni od januara 2022. godine rast cijena u tržišnom snabdjevanju je limitiran na 20% u odnosu na prethodnu godinu pri čemu se isto odnosi na ugovore sa godišnjim trajanjem ili duže.

Mrežarine (prenosna i distributivna) su i dalje regulisane od strane nadležnih regulatornih komisija i to:

- DERK-a za prenosnu mrežarinu, tarifu za rad NOS-a i tarifu za sistemsku uslugu,
- FERK-a za distributivnu mrežarinu.

Smanjenje krajnje potrošnje, prvenstveno zbog prestanka potrošnje u Aluminiju d.d., Mostar je faktor koji doprinosi povećanju tarifa koje određuje DERK, posebno obzirom na činjenicu da Elektroprijenos BiH i NOS BIH ne pokazuju namjeru da svoje, pretežno fiksne, troškove smanjuju u procentu u kojem se smanjila krajnja potrošnja. Kod tarife za rad NOS-a BiH (koja se svake godine povećava) je već uvedena G komponenta kod plaćanja tarife, a slična mogućnost postoji i kod tarife za usluge prijenosa. Distributivna mrežarina za djelatnost distribucije EP BIH nije mijenjana od sredine 2011. godine.

Što se tiče veleprodajnog tržišta električne energije u narednom periodu su najznačajnije aktivnosti na daljoj evoluciji nacionalnih tržišta u regionu prema regionalnom tržištu električne energije. U BiH je uspostavljeno balansno tržište električne energije i tržište pomoćnih usluga na kojem EP BiH već ima značajnu ulogu i učešće kao balansno odgovorna strana, pružalac i korisnik pomoćnih usluga. Na veleprodajnom tržištu nastaviti će sa aktivnostima plasmana električne energije na regionalno tržište u količinama i obimu koji su tehno-ekonomski

optimalni za proizvodni portfolio EP BiH. S obzirom na turbulentnost dešavanja na tržištu električne energije i dalje je potrebno zadržati 100% stepen naplate u djelatnosti trgovine električnom energijom i kontinuirano pratiti i optimizirati sve tehno-ekonomske rizike.

Kao lideru na tržištu, EP BiH se nameće obaveza preuzimanja inicijative za uspostavu organiziranog tržišta dan unaprijed (*day ahead*) i unutar dana (*intra-day*), te iniciranje osnivanja domaće servisne berze električne energije sa određenim udjelom suvlasništva u istoj. U ovisnosti o bilansnim veličinama, tržišnim prilikama, raspoloživim kapacitetima na istoj se može realizovati značajan obim trgovine,

U prethodnom periodu desile su se značajne izmjene pravnog okvira u BiH, a što se prvenstveno odnosi na:

- Zakon o radu FBiH,
- Zakon o porezu na dobit,
- Zakon o finansijskom poslovanju,
- način oporezivanja pojedinih naknada zaposlenicima;

što je imalo odraza na poslovanje EP BiH i zavisnih društava u proteklom periodu. Najavljene su i nove promjene kada je u pitanju opterećenje primanja fizičkih lica kroz poreze i doprinose što također može uticati na troškove u vezi rada te nivo primanja zaposlenika.

Prestrukturiranje

Zakonom o električnoj energiji utvrđeno je da će prestrukturiranje postojećih elektroprivrednih preduzeća biti izvršeno u skladu sa Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH, na osnovu važećih propisa i uz saglasnost Parlamenta.

Prestrukturiranje EP BiH potrebno je radi:

- ispunjavanja zahtjeva utvrđenih u Zakonu o električnoj energiji,
- realizacije obaveza utvrđenih u licencama za pojedine djelatnosti,
- usklađivanja organizacije sa relevantnim direktivama EU,
- stvaranja pretpostavki za dugoročno održivo poslovanje i primjenu najboljih praksi u organizaciji i upravljanju elektroprivrednih kompanija u Europi.

Kompleksnost i osjetljivost procesa, sa velikim brojem zainteresiranih strana, kao i okolnost da je EP BiH i vladajuće društvo Koncerna EP BiH sa više povezanih zavisnih društava, utiče na potrebu da se ovoj aktivnosti pristupi sistematski, metodološki, utemeljeno i fazno.

Prestrukturiranjem sedam ZD rudnika uglja Koncerna EP BiH treba postići organizacione promjene, promjene sistema upravljanja i računovodstvene promjene sa krajnjim ciljem likvidno poslovanje uz pozitivan rezultat u okolnostima dugoročnog smanjenja potrošnje uglja u termoelektranama. S ciljem ispunjenja okolinskih standarda u djelatnosti proizvodnje će doći do tehničko-tehnološke modernizacije postojećih i izgradnje novih proizvodnih elektroenergetskih objekata.

Za prestrukturiranje elektroenergetskog sektora u BiH posebno su bitne direktive koje se odnose na tržište električne energije. U 2011. godini pravna stečevina EU koja se preuzima od strane članica energetske zajednice proširena je na tzv. „Treći energetska paket“ uz rok za transpoziciju u domaća zakonodavstva i implementaciju do 01.01.2015. godine.

Sa aspekta obaveza elektroprivrednih preduzeća u BiH i uspostave tržišta električne energije, najvažnija je Direktiva 2009/72/EC o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta električne energije od 13. jula 2009. godine.

Ova Direktiva utvrđuje zajednička pravila za proizvodnju, prenos, distribuciju i snabdijevanje električnom energijom, koja uključuju odredbe za zaštitu potrošača, sa ciljem da se poboljšaju i integrišu konkurentna tržišta za električnu energiju. Ona utvrđuje pravila koja se, između ostalog, odnose na organizaciju i funkcionisanje elektroenergetskog sektora, na rad prenosnog i distributivnog sistema, otvoren pristup tržištu, te razdvajanja mrežnih djelatnosti, uključivo djelatnost distribucije električne energije.

Sa aspekta implementacije procesa prestrukturiranja mogu se rezimirati sljedeće odrednice:

- Zakon je definirao potrebe različitih vrsta razdvajanja djelatnosti uzimajući u obzir zahtjeve Direktive 2009/72 o unutrašnjem tržištu električne energije,
- Zakon je utvrdio obavezu donošenja Programa prestrukturiranja EE sektora od strane Vlade FBiH i uz saglasnost Parlamenta, te rokove za donošenje potrebnih podzakonskih akata od strane FMERI i FERK-a,
- Vlada Federacije BiH je u augustu 2019. godine donijela Program prestrukturiranja elektroenergetskog sektora u FBiH (Sl. novine FBiH broj 62/19) te se očekuje i saglasnost Parlamenta FBiH na isti;
- Ugovorom o Energetskoj zajednici, BiH je preuzela obavezu implementacije Direktive 2009/72 o unutrašnjem tržištu električne energije do 1.1. 2015.godine;
- Otvaranje tržišta i ulazak konkurencije, uključivo privatnog sektora i stranih investitora, utiču na potrebu za suštinskim promjenama u organizaciji i upravljanju u EPBiH i Koncernu u cjelini, a koje će dovesti do rasta efikasnosti i produktivnosti, odnosno konkurentnosti u svim djelatnostima.

S obzirom na navedeno, pravci prestrukturiranja EP BiH su prilično jasno određeni Zakonom i Direktivom, ali uzimajući u obzir određene nepoznanice u pravnom i regulatornom okviru (usklađivanje zakona, podzakonski akti), kao adekvatno rješenje se nameće fazni pristup pri planiranju i realizaciji prestrukturiranja EP BiH.

Zakonom o električnoj energiji utvrđeno je da će prestrukturiranje postojećih elektroprivrednih preduzeća biti izvršeno u skladu s Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u Federaciji BiH, na osnovu važećih propisa i uz saglasnost Parlamenta Federacije BiH.

4.1 Rizici

U trogodišnjem periodu 2022.-2024. godine EP BiH će u svom poslovanju biti suočena sa određenim rizicima kao i sa uspostavom instrumenata za upravljanje rizicima. Najvažniji uticajni faktori na buduće poslovanje su tržišne cijene električne energije i cijene za domaćinstva, kao i loše tehnološko i finansijsko stanje rudnika. S druge strane postoji rizik i rasta naknada, posebno uvođenja taksi za emitovanje CO₂. Poslovanje u posmatranom planskom periodu će biti otežano i zbog pandemije Covid -19 virusa, mada vjerovatno u manjoj mjeri u odnosu na 2020. i 2021. godinu. Realno je da bi smirivanjem i/ili prekidom ratnih sukoba u Ukrajini cijene električne energije i drugih energenata na svjetskom tržištu u narednom periodu trebale pasti, mada je pitanje šta će biti sa snabdjevanjem energentima iz Rusije kao značajnog izvoznika prirodnog gasa i nafte. Realno je očekivati i nastavak inflacije, jer je evidentno da se razvija tzv. inflatorna spirala.

Procjenjuje se da će EP BiH u narednom trogodišnjem periodu biti suočena sa sljedećim potencijalnim rizicima:

- tržišne cijene električne energije (fluktuacija cijena), posebno zbog uticaja rata u Ukrajini, a u manjoj mjeri i logističkih problema te Covid-19 pandemije
- nedostatak programa za subvencioniranje socijalno ugroženih kupaca iz kategorije *Domaćinstva* zbog čega je cijena energije za ovu kategoriju značajno niža od proizvodne i tržišne; cijene električne energije u okviru javne usluge za ovu kategorije ne odgovaraju stvarnim troškovima, a daleko se ispod tržišnih cijena,
- neadekvatna struktura tarifnih stavova za energiju,
- prestrukturiranje i reorganizacija u skladu sa zahtjevima Zakona o električnoj energiji,
- nedovoljna pogonska spremnost proizvodnih postrojenja koji su na kraju životnog vijeka kao posljedica smanjenih ulaganja u prethodnom periodu,
- rizik neizgradnje zamjenskih i novih proizvodnih objekata ili kašnjenje u njihovoj izgradnji
- neispunjenje rokova završetka remontnih radova, neplanski ispadi blokova/agregata (uticaj rizika povećan uslijed rasta cijena energije),
- rizik nabavke uglja,
- (ne)likvidnost i (ne)solventnost većine ZD rudnika;
- politička nestabilnost u BiH i u nekim susjednim državama;
- rizik obezbjeđenja povoljnih kreditnih sredstava za kapitalna ulaganja i projekte odsumporavanja, odnosno revitalizacije i rekonstrukcije termoblokova,
- rizici u vezi implementacije novih proizvodnih tehnologija, uključujući i projekte odsumporavanja,
- uticaj lokalnih zajednica i komplikovane procedure na izgradnju novih objekata,
- pravni okvir u kojem posluje EP BiH u oblasti dodjele koncesija i izdvajanja za lokalnu zajednicu i sl.,
- naplata potraživanja od kupaca,
- rizik obezbjeđenja potrebnih površina za odlaganje nus produkata iz rada TE (deponije šljake i pepela), a vodeći računa i o budućim nus produktima koji će nastajati radom postrojenja za odsumporavanje te o odnosu sa lokalnom zajednicom vezano za izgradnju dodatnih deponija za odlaganja nus proizvoda (šljake, pepela i gipsa);
- rizik povećanja izdvajanja za plate i druge naknade radnicima obzirom na istek važećeg KGU tokom 2024. godine, kao i rast stope inflacije tokom IV kvartala 2021. i I kvartala 2022. godine
- rizik narušene likvidnosti u slučaju isplate dividende vlasnicima kapitala u iznosu većem od predviđenog Planom,
- nepredviđeni događaji tj. viša sila (loša hidrologija, i sl.)
- uticaj ratnih sukoba u Ukrajini koji se odvijaju početkom 2022. godine.

Nerealiziranje zacrtanih ciljeva u pogledu izgradnje novih elektroenergetskih objekata, te zaostajanje u implementaciji novih tehnologija dovest će do smanjenja instaliranih kapaciteta (posebno proizvodnih) u bliskoj budućnosti.

Punom implementacijom Ugovora o osnivanju energetske zajednice u jugoistočnoj Evropi, EP BiH će biti izložena izazovima da se zadovolje okolinski zahtjevi EU direktive (emisije, efikasnost, obnovljivi izvori), da se ispune zahtjevi u pogledu parametara kvaliteta električne energije propisanih normom EN 50160, koji će opredjeliti da EP BiH postane dio internog tržišta električne energije jugoistočne Evrope (regije) i Evrope.

Dodatno klimatski zahtjevi traže smanjenje korištenja uglja i smanjenje emisije CO₂, uz rizik nametanja obaveze plaćanja naknade za CO₂.

Finansijske projekcije pokazuju razvojni potencijal EP BiH i mogućnost za intenziviranje kapitalnih investicija, ali isto tako i značajne rizike i visoku osjetljivost na promjene cijena uglja i električne energije. Veliki je broj nepoznanica i uticajnih faktora koji će uticati na broj projekata, vremenski raspored i modele realizacije.

Kroz upravljanje rizicima potrebno je eliminisati ili minimizirati negativne posljedice navedenih rizika kroz sljedeći set mjera i aktivnosti:

- pravovremeno prepoznavanje rizika i značajnosti istih;
- pravilna identifikacija uzroka-faktora koji doprinose rizicima i preventivno djelovanje uz poduzimanje konkretnih aktivnosti i poteza kojima se umanjuju eventualne negativne posljedice ostvarenih rizika;
- disperzija rizika kroz upravljanje proizvodnjom i trgovinom električne energije, te novčanim tokovima;
- kontinuirano sagledavanje EE prilika;
- unapređenje upravljanja ljudskim resursima uz kontinuiranu edukaciju;
- provođenje adekvatnog održavanja elektroenergetskih objekata;
- kontinuiran monitoring zavisnih društava, posebno rudnika;
- intenzivnije prestrukturiranje rudnika;
- poboljšanje sistema i načina upravljanja investicijskim projektima;
- praćenje dešavanja u relevantnom okruženju;
- aktivniji nastup kod postupaka donošenja zakonskih i podzakonskih propisa od strane nadležnih tijela BiH, FBiH, kantona i općina uz više vlastitih inicijativa;
- multidisciplinarni pristup u rješavanju problema i kriznih situacija.

U toku pripreme ovog Plana prepoznat je kao izvjestan rizik nelikvidnosti koja može nastupiti u ovom trogodišnjem periodu ako se ne poduzmu određeni konkretni koraci vezano za:

- troškovnu efikasnost u poslovanju Društva
- poboljšanje upravljanja, tehničke i finansijske discipline u ZD rudnicima,
- cjenovnu politiku (u domenu prodaje krajnjim kupcima)
- politiku investiranja u Društvu i ZD rudnicima

Nelikvidnost je veoma izvjesna (i to u toku planskog perioda) u slučaju da:

- se nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u javnom snabdijevanju ne približi proizvodnim troškovima;
- se nivo prodajnih cijena (u dijelu energije) u tržišnom snabdijevanju ne približi nivou cijena energije na regionalnom tržištu;
- se nastavi povećanje obim finansiranja ZD rudnika kako bi se sačuvala njihova likvidnost;
- neobezbjede dovoljna kreditna sredstva za velik dio planiranih ulaganja
- se ne uspiju iznaći potrebna eksterna sredstva za finansiranje odsumporavanja, revitalizacije i rekonstrukcije termoblokova
- se ne budu u kontinuitetu pratili i realno projicirali novčani tokovi te se obim i dinamika investiranja ne prilagode stvarnim mogućnostima

Implementacija navedenog je predviđena ovim Planom, ali je veoma bitna podrška i razumjevanje većinskog vlasnika, posebno u domenu prestrukturiranja ZD rudnika i EP BiH. Od izuzetnog je značaja za likvidnost Društva i Koncerna EP BiH da se ostvorena dobit u planskim godinama zadrži u Društvu za potrebe finansiranja investicija predviđenih ovim Planom, a bilo bi poželjno kroz izmjene propisa u vezi subvencioniranja omogućiti Društvu da koristi pravo na djelimično oslobađanje kod poreza na dobit.

4.2 Prednosti i šanse

Kao prednost i pogodnost EP BiH na domaćem i regionalnom tržištu električne energije može se prvenstveno izdvojiti posjedovanje vlastitog prilično devirzificiranog proizvodnog portfolia sa većim brojem proizvodnih jedinica kojim se centralizovano upravlja. Ovo omogućuje prilagođavanje energetske, vremenske (klimatske) i tržišnoj situaciji te daje šansu da se postignu visoki efekti po osnovu kupoprodaje el. energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj bazi. Pored toga, EP BiH posjeduje tehničke i ljudske resurse sa kojim može biti ozbiljan i pouzdan akter na domaćem i regionalnom tržištu pomoćnih usluga (kapaciteti za regulaciju, korigovanje debalansa, pokriće gubitaka prenosa i distribucije i sl.) što su usluge koje će se sve više traže obzirom na povećan obim proizvodnje iz obnovljivih resursa gdje dobar dio ovih proizvođača na posjeduje resurse za regulaciju u vlastitoj režiji.

Tokom planskog perioda za očekivati je osnivanje domaće BH Berze za trgovinu električnom energijom sa EP BiH u ulozi jednog od lidera i suvlasnika, kao i eventualno učlanjenje EP BiH na berzu SEEPEX i berzu CROPEX, tako da se očekuje i trgovina na organizovanom tržištu, ali i nastavak bilateralne trgovine. EP BiH ima potpisane generalne ugovore o trgovini (*EFET General Agreement Concerning Delivery and Acceptance of Electricity*) sa oko 20 kompanija ('majka' + 'kćerka' kompanije) u kojima su regulisana pitanja vezana za trgovinu električnom energijom. Trgovina električnom energijom podijeljena je na kratkoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu od 1 sata do mjesec dana) i dugoročnu (obuhvata prodaju i kupovinu energije u periodu dužem od mjesec dana).

EP BiH ima reputaciju pouzdanog partnera koji uredno izmiruje obaveze prema drugim subjektima, kao i imidž dobrog poslodavca. U slučaju potrebe (gdje se mora uobziriti i specifičnost vlasništva) EP BiH ima prostora da kroz povećanje cijena svojih proizvoda i usluga, a koje bi bilo prihvaćeno od strane nadležnog regulatora i ne bi ugrozilo tržišnu poziciju, ostvari veću dobit i gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti. Ipak, povećanje dobiti se mora bazirati prvenstveno na troškovnoj efikasnosti, kvalitetnom investiranju i upravljanju proizvodnim portfolijem te korištenju šansi koje se ukažu u djelatnosti Trgovine, posebno kroz adekvatan tajming za ugovaranje budućih prodaja i eventualnih nabavki energije.

Kao šansa su prepoznati su i potencijalni za korištenje energije vjetra i solarne energije na prostoru djelovanja EP BiH. U fazi razvoja je preko 10 projekata koji se odnose na vjetroelektrane i fotonaponske elektrane (od toga većina na zemljištu na lokacijama ZD rudnika). Postoji potencijal za izgradnju kapaciteta do 2030. godine od skoro 450 MW snage i godišnju proizvodnju od blizu 900 GWh, ali isto podrazumjeva i značajna ulaganja (preko 1 mlrd KM). Ovim Planom se daje zadatak Upravi i drugim nadležnim u EP BiH da poduzmu potrebne aktivnosti kako bi se evidentni potencijal iskoristio što je posebno bitno za budućnost i dugoročni opstanak kompanije u situaciji kada se termo kapaciteti reduciraju, uvažavajući nužnost energetske tranzicije.

5 STRATEŠKI PLANOWI I CILJEVI DRUŠTVA

5.1 Poslovna politika i ciljevi Društva

Planiranjem poslovnih aktivnosti u Društvu utvrđuju se aktivnosti kojima se obezbjeđuje skladan rad, održivi razvoj i uspješno poslovanje Društva kao cjeline, elektroprivrednih djelatnosti i podružnica Društva, a sve u cilju:

- sigurnosti u proizvodnji električne energije,
- sigurnosti u snabdijevanju kupaca električnom energijom po pristupačnim cijenama ,
- stvaranja uslova za optimalno korištenje proizvodnih i distributivnih kapaciteta i postizanja povoljnih ekonomskih efekata,
- poboljšanja poslovnih procesa uz povećanje produktivnosti i racionalizaciju troškova poslovanja,
- vođenja jedinstvene poslovne i razvojne politike radi kontinuranog rasta vrijednosti Društva,
- racionalnog ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju elektroenergetskih kapaciteta i razvoj poslovnih aktivnosti i
- poduzimanja mjera zaštite okoline i unapređenja sistema upravljanja okolinskim aspektima, te osiguranja implementacije načela održivog razvoja.

Poslovna politika EP BiH podrazumjeva opredjeljenost i odgovornost za razvoj i odgovorno ulaganje s ciljem da se postigne:

- sigurnost snabdijevanja,
- održivost i
- konkurentnost.

Realizacija ovih ciljeva omogućava:

- energetska nezavisnost, rast vlastite proizvodnje i korištenje domaćih resursa,
- održiv i okolinski prihvatljiv razvoj uz rast energetske efikasnosti i racionalno korištenje resursa i
- ekonomski razvoj i intenziviranje privrednih aktivnosti na prostoru BiH.

Kao osnovni cilj Društva može se definirati dugoročno održivi razvoj kako u elektroprivrednim djelatnostima, tako i tranziciju i održivo poslovanje rudnika u sastavu EP BiH Grupe/Koncerna.

U tom smislu Društvo mora imati jasno definiranu poziciju u elektroenergetskom i rudarskom sektoru, te utvrđene politike, poslovne strategije i strateške projekte, što je neophodno za održivi rast kompanije na ekonomski najefikasniji i okolinski prihvatljiv način.

Jedan od općih ciljeva Društva je kreirati osnove za uspostavu standarda u elektroenergetici i upravljanju kompanijom koji se primjenjuju u EU, odnosno ispuniti obaveze BiH unutar Energetske zajednice jugoistočne Evrope, a s krajnjim ciljem efektivne integracije u EU.

Ključni faktori koji utiču na razvojna opredjeljenja i strukturu investicionog portfolia su:

- Stanje postojećih proizvodnih kapaciteta (stari termo blokovi na kraju životnog vijeka sa niskom efikasnošću koji ne zadovoljavaju okolinske standarde),
- Ograničeni plasman uglja iz vlastitih rudnika,
- EU regulativa,
 - Liberalizacija tržišta i konkurencija,
 - Ograničavanje emisija zagađujućih materija i stakleničkih plinova,
 - Rast udjela obnovljivih izvora,
 - Poboljšanje energetske efikasnosti.

Planovi ulaganja EP BiH odražavaju navedenu politiku i kroz trogodišnji plan poslovanja predviđeno je pokretanje i realizacija većeg broja kapitalnih projekata. Usmjeravanjem dijela ulaganja sa rekonstrukcije i revitalizacije postojećih proizvodnih objekata na nove proizvodne objekte želi se postići pravovremeno uključivanje novih proizvodnih objekata u proizvodni portfolio EP BiH.

Na kvalitet isporuke el. energije utiče i stanje distributivne mreže te su predviđena dalja ulaganja u cilju poboljšanja i razvoja distributive mreže sa fokusom na reduciranja NN mreže, unificiranje naponskih nivoa, ugradnju naprednih mjerila i korištenje sistema pametne mreže. Sve to treba rezultirati daljem smanjenju gubitaka u mreži i poboljšati efikasnost u korištenju i distribuciji električne energije, te ispuniti zahtjeve koji se traže od operatora distribucije u pogledu pružanja usluga svim korisnicima mreže.

Osnov za ovakva opredjeljenja je starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih izvora. Osim toga, ovim ulaganjima se, pored izgradnje zamjenskih objekata, teži povećanju instaliranih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti i zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

U tekućem trogodišnjem planskom periodu očekuje se početak gradnje većeg broja novih i zamjenskih elektrana. Riječ je o elektranama zasnovanim na obnovljivim izvorima (hidroelektrane, vjetroelektrane, fotonaponske), te zamjenskom bloku 7 u TE Tuzla.

Sa ekonomskog aspekta, uvažavajući potrebe rudarskog sektora, najvažniji i prioritetni cilj je realizacija izgradnje Bloka 7 u TE Tuzla, kao i projekti odsumporavanja u TE Tuzla i TE Kakanj, te denitrifikacije u TE Kakanj. Riječ je o zamjenskim odnosno ekološkim projektima u situaciji kada će tri postojeća bloka biti zaustavljena u narednom periodu ili će im biti smanjen obim rada zbog ograničenja u pogledu okolinskih standarda u skladu sa EU regulativom za rad termoelektrana. Bez ovih projekata plasman uglja za termoelektrane bi bio dodatno reduciran na nivo koji bi onemogućio rad većeg broja rudnika, te doveo do njihovog bržeg zatvaranja i gubitka značajnog broja radnih mjesta. U datim okolnostima vrlo su bitni Zaključci Parlamenta FBiH iz marta 2022. godine vezano za produženje rada blokova 4 u TE Tuzla i 5 u TE Kakanj, koji omogućavaju EP BiH da sa većim stepenom sigurnosti može ispuniti svoje obaveze prema krajnjim kupcima i poslovati rentabilnije u narednom periodu.

Realizacijom ovih ulaganja biće ostvareni opšti ciljevi Društva, odnosno:

- stabilnost proizvodnje električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju krajnjih kupaca,
- osiguranje kontinuiteta u isporuci toplotne energije,
- povećanje kapaciteta i obima proizvodnje na bazi obnovljivih resursa,
- postizanje veće efikasnosti i udjela kombinovane proizvodnje toplotne i električne energije,
- poboljšanje kvaliteta isporuke električne energije i efikasnosti distribucije,
- obezbjeđenje plasmata za uglj iz vlastitih rudnika,
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetske zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetske sektor.

Najvažniji i prioritetni ciljevi za trogodišnji period:

- Početak izgradnje nekoliko kapitalnih projekata (TE Tuzla blok 7, mHE Neretvica) i stvaranje pretpostavki za nastavak realizacije narednih projekata izgradnje novih proizvodnih objekata (VE Vlašić, HE Janjići, solarne elektrane i dr.), te realizacija projekata kogeneracije - toplifikacije,

- nastavak izgradnje HE Vranduk,
- usklađivanje rada termoblokova sa nacionalnim planom redukcije emisija (NERP),
- utvrđivanje dugoročnih planova rudnika na osnovu plana EP BiH, odnosno donošenje odluka vezanih za kapitalna ulaganja, prestrukturiranje i status rudnika na osnovu projiciranih potreba termoelektrana i komercijalnog tržišta,
- prestrukturiranje EP BiH u funkciji izdvajanja djelatnosti distribucije i ispunjavanja novih uloga na liberaliziranom maloprodajnom tržištu u djelatnosti distribucije i snabdjevanja,
- utvrđivanje tarifnih modela i nivoa maloprodajnih cijena koji će omogućiti s jedne strane konkurentnost na otvorenom tržištu, a s druge strane i omogućiti dovoljno prihoda za pozitivno poslovanje u svim djelatnostima i jačanje investicione sposobnosti,
- osposobljavanje EP BiH kao tržišnog snabdjevača kako bi bila lider u snabdjevanju krajnjih kupaca u BiH, a u djelatnosti trgovine ravnopravan učesnik na domaćem i regionalnom tržištu električne energije,
- učlanjenje na regionalnu berzu električne energije.

Okvirna energetska strategija BiH do 2035.godina

Krajem augusta 2018. godine Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Okvirnu energetska strategiju Bosne i Hercegovine do 2035. godine (u daljem tekstu: Strategija). Osim elektroenergetskog sektora, Strategija je obuhvatila i sektor uglja, obnovljive izvore energije, gasni sektor, sektor nafte i naftnih derivata, toplinarstvo kao i energetska efikasnost.

Ulazne Smjernice za izradu Okvirne energetske strategije BiH bazirane su na postulatima:

- a) identifikacija izvora i omogućavanju održivog rasta gdje energetska sistem ima ulogu u unapređenju ukupne ekonomije;
- b) postizanje konkurentne energetike kojom su čuva standard građana i pozitivno utiče na konkurentnost drugih privrednih grana;
- c) sigurnost snabdjevanja domaće potražnje
- d) usklađenost sa agendom održivog razvoja odnosno smanjenje negativnih uticaja na okoliš

Definisano je 5 ključnih prioriteta te povezanih fokusnih područja:

1. efikasno korištenje resursa
2. sigurna i pristupačna energija
3. efikasno korištenje energije
4. energetska tranzicija i odgovornost prema okolišu
5. razvoj i usklađenje regulatorno-institucionalnog okvira

U narednom periodu potrebno je raditi na kontinuiranom unapređenju efikasnosti proizvodnih objekata i konkurentnosti cijena proizvodnog miksa na liberaliziranom tržištu 2035. godine.

U skladu sa Direktivom 2009/72/EC vršit će se usklađenje tržišta električne energije sa Zakonom o električnoj energiji u Federaciji BiH koji zahtjeva pravno, funkcijsko i računovodstveno izdvajanje djelatnosti iz vertikalno integriranih elektroprivreda (formiranje Operatora distributivnog sistema). Za postizanje dugoročne održivosti elektroprivrednih kompanija, potrebno je staviti veliki fokus na restrukturiranje sektora rudnika, čiju je dinamiku i smjer potrebno uskladiti s odabranom strategijom razvoja termosektora.

EU je utvrdila nove ciljeve za 2030. koji su još ambiciozniji u odnosu na ciljeve za 2020.:

- Smanjenje stakleničkih plinova za 40% u odnosu na 1990.
- Povećanje udjela OI u finalnoj potrošnji na 32%
- Poboljšanje energetske efikasnosti za 32,5%

Za elektroenergetski sektor smanjenje emisije CO₂ iznosi 43% u odnosu na 2005, a dugoročno opredjeljenje je dostizanje nulte emisije do 2050. To znači dugoročno prestanak korištenja uglja u proizvodnji električne energije.

Ovo znači i da države koje žele postati članice EU kao što je Bosna i Hercegovina, očekuje smanjenje emisije stakleničkih gasova povećanje udjela OIE i postizanje ušteda energije.

Nacionalni energetska i klimatski plan (NECP)

U okviru novog energetskeg paketa, svaka država članica bila je u obavezi izraditi Nacionalni energetska i klimatski plan (NECP). Ovi planovi će služiti kao alat za planiranje u sljedećih deset godina tokom kojih države članice moraju utvrditi vlastite ciljeve za 2030. godinu u okviru dugoročne strategije EU za 2050. godinu. NECP utvrđuje koje će mjere država članica poduzeti kako bi dala doprinos ciljevima EU za 2030. godinu za energetska efikasnost, obnovljivu energiju, smanjenje emisija stakleničkih gasova i postepeno ukidanje fosilnih goriva, te u isto vrijeme kvantificirati ulaganja potrebna za postizanje tih ciljeva.

Ovi ciljevi se stalno preispituju, tako da aktuelni EU Green Deal uvodi prijedlog da se cilj u pogledu smanjenja stakleničkih plinova za 2030. sa 40% poveća na **55%** i da bude pravno obavezujući.

Deklaracija o Zelenoj agendi za zapadni Balkan

Ova Deklaracija rezultat je nastojanja EU i da u realizaciju ovih politike i ciljeva uključi i druge zemlje koje nisu članice EU. Tako je u novembru 2020. u Sofiji od zemalja u regiji prihvaćena i potpisana ova Deklaracija kojom su zemlje zapadnog Balkana prihvatile da slijede put EU ka klimatski neutralnoj Evropi do 2050. godine.

U dijelu ove Deklaracije koji se odnosi na klimu i energiju, između ostalog, navedeno je:

„Obavezujemo se da ćemo zajedno sa EU raditi na cilju dostizanja ugljično neutralnog kontinenta do 2050. godine kroz uvođenje stroge klimatske politike i reformu energetske i transportnog sektora, te naročito kroz sljedeće akcije:

- Uskladiti se sa EU klimatskim zakonom nakon što bude usvojen sa vizijom postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine;
- Postavite energetske i klimatske ciljeve za period do 2030. godine u skladu sa okvirom Energetske zajednice i pravnom stečevinom EU, kao i razviti i implementirati integrisane nacionalne energetske i klimatske planove (NECP) sa jasnim mjerama dizajniranim za smanjenje emisija stakleničkih plinova u ekonomijama zapadnog Balkana integriranjem klimatskih aktivnosti u sve relevantne sektorske politike;
- Nastaviti usklađivanje sa EU sistemom trgovanja emisijama (ETS), kao i raditi na uvođenju drugih instrumenata za određivanje cijena ugljika radi promicanje dekarbonizacije u regiji;
- S obzirom na pokretanje Evropskog klimatskog pakta, razmotriti razvoj sličnog mehanizma u regiji ili mogućnosti da region učestvuje u ovoj inicijativi;
- Pregledati i revidirati, tamo gdje je potrebno, sve relevantne zakone kako bi podržali progresivnu dekarbonizaciju energetskeg sektora i osigurati potpuno provođenje zakona, posebno kroz Energetska Zajednicu;
- Saradivati u pripremi procjene socio-ekonomskog uticaja dekarbonizacije na individualne ekonomije i na regionalnom nivou sa pogledom na aspekt pravredne tranzicije;

- Povećati udio obnovljivih izvora energije i osigurati potrebne uslove za ulaganja, u skladu sa ciljevima i pravnom stečevinom EU i energetske zajednice;
- Nastojati smanjiti i postepeno ukidati subvencije za uglj, strogo poštujući pravila za državnu pomoć;
- Aktivno učestvovati u Inicijativi tranzicija regije uglja za zapadni Balkan...“

Obračun troškova za CO₂ emisije

U maju 2021. potpisano je Pismo namjere kojim je Elektroprivreda BiH prihvatila inicijativu EEZ za uvođenje internog obračuna troškova CO₂. Inicijativa predviđa samonametnuti mehanizam interne cijene za emisije CO₂ iz rada termoelektrana, kao prijelaznu mjeru kako bi se olakšala provedba planova smanjenja emisija. Konceptom internog obračuna troškova CO₂, Elektroprivreda BiH se unaprijed opredjeljuje za rezervaciju sredstava i stvaranje internog fonda za potrebe tranzicije u pravcu dekarbonizacije. Istovremeno, ovakav obračun služi kao priprema za uslove poslovanja uz plaćanje naknade za CO₂ koji bi mogli nastupiti za nekoliko godina. Posebno je značajno da se na ovaj način utvrđuju budući veći troškovi proizvodnje i njihov uticaj na prodajne cijene električne energije i konkurentnost na tržištu, kao i na odluke o ulaganju u nove proizvodne kapacitete. Usvajanjem novog Pravilnika o internim cijenama za električnu energiju stekli su se uslovi za implementaciju internog obračuna troškova emisije. Izmjene navedenog akta koncipirane su tako da omoguće:

- Utvrđivanje interne cijene proizvodnje za potrebe internog obračuna koja uzima u obzir pretpostavljene troškove CO₂ i
- Interni obračun troškova CO₂ u funkciji rezervacija sredstava za potrebe procesa dekarbonizacije, odnosno odluke o utvrđivanju i rapoređivanju dobiti.

Obračunati interni trošak emisije CO₂ za 2021. godinu iznosio je 23,83 mil. KM i to uz udio besplatne alokacije od 95% u toj godini. Obzirom na planiranu proizvodnju i procjenjene emisije, a uz smanjenje udjela (po 5% godišnje) besplatne alokacije te povećanu tržišnu cijenu emisija interni troškovi za CO₂ emisije za 2022.. godinu procjenjuju se na blizu 72 miliona KM (uz povećanje interne cijene proizvodnje u TE za oko 1,5 F/kWh). Isti bi u 2023. godini iznosili oko 82 miliona KM, dok bi za 2024. godinu prešli iznos od 120 miliona KM.

Zaštita okoline/okoliša

Zaštita okoline/okoliša je komponenta poslovne politike EPBiH i njenih zavisnih društava. Razvojni planovi i programske aktivnosti bit će utemeljeni na načelima održivog razvoja i standardima zaštite okoline/okoliša.

U okviru upravljanja aktivnostima kontinuirano će se poduzimati organizacione i tehničke mjere u skladu sa državnim, federalnim i međunarodnim propisima te zahtjevima iz domena zaštite okoline i prirodnih resursa, te tehno-ekonomskim mogućnostima.

U kontekstu ostvarivanja okolinske politike i poslovnih rezultata, prioritetni zadaci razvojnih projekata biće:

- u okviru istraživanja, projektovanja i inženjeringa implementacija zakonskih normi i zahtjeva zaštite okoline i redukcije pritisaka na klimatske promjene iz energetskog sektora (UNFCCC, Kyoto protokol),
- korištenje najboljih raspoloživih tehnika (BAT) i tehnologija, te okolinski podobnih materijala,

- optimiziranje proizvodnje električne i toplotne energije, usmjeravanje na kogeneraciju i kosagorjevanje,
- povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih energetske resursa,
- modernizacija rudnika, sigurna i održiva eksploatacija kvalitetnog uglja,
- izgradnja distributivnih sistema bez štetnih uticaja na okolinu.

Kontinuirano će se pratiti uticaji i učinci postojećih energetskih objekata na okolinu, a preventivnim i korektivnim mjerama će se smanjivati negativni uticaji do konačnog cilja - okolinske prihvatljivosti.

U tom kontekstu permanentno će se planirati i realizirati investiciona ulaganja u:

- modernizaciju tehničkih i tehnoloških pogonskih rješenja, koja će biti usaglašena sa normama i objedinjenim uvjetima zaštite okoline koji su utvrđeni okolinskim dozvolama;
- pripreme aktivnosti u vezi projekata odsumporavanja i denitrifikacije za više postojećih termo blokova;
- rekultivaciju deponija produkata sagorjevanja iz termoelektrana, te napuštenih površinskih i jamskih kopova;
- povećanje energetske efikasnosti, smanjenje energetskih gubitaka u proizvodnji, distributivnoj mreži i rudnicima;
- monitoring i smanjivanje zagađujućih materija u zrak, vodu i zemljište;
- praćenje i izvještavanje o stakleničkim gasovima;
- procjenu rizika i mogućih incidentnih uticaja na okolinu;
- planiranje i poduzimanje preventivnih, eventualno sanacionih mjera u cilju sigurnosti stanovništva i kvaliteta okoline;
- adekvatno upravljanje otpadom kao i njihovoj ponovnoj upotrebi, reciklaži i konačnom zbrinjavanju na okolinski prihvatljiv način.

Tokom proteklih godina EPBiH je napravila prve korake u razvoju elektromobilnosti i ove aktivnosti se namjeravaju nastaviti i u planskom periodu.

Menadžment i stručni kadrovi će se aktivno uključivati u procese transponiranja i implementacije legislative EU, utvrđenih međunarodnih obaveza, te u investicijske programe i finansijske potpore za održivi razvoj BiH u okviru evropskih integracija. Takođe, značajno je uključivanje u izradu strateških i planskih dokumenata iz domena energetskog sektora, zaštite i unapređenja okoline, korištenja prostora i prirodnih dobara FBiH, odnosno cijele BiH.

Negativne stavove i nepovjerenje stanovništva po pitanju tehno-ekonomske i okolinske prihvatljivosti programa energetskog razvoja FBiH, odnosno EPBiH treba eliminirati transparentnim radom i kontinuiranom komunikacijom sa lokalnim stanovništvom, izvršnim vlastima, međunarodnim i nevladinim organizacijama, medijima, te širom javnošću.

Imajući u vidu uslove privređivanja u okruženju, te kretanja na tržištu, planove proizvodnje i prodaje, planiranu realizaciju obaveza po licencama i Opštim uslovima za isporuku električne energije, za naredne tri godine se očekuje relativno mali porast obima prodaje električne energije krajnjim kupcima djelatnosti snabdijevanja te solidan porast prodajnih cijena kao posljedica rasta cijena na tržištu. Tržišna kretanja pokazuju da će i veleprodajna cijena električne energije u djelatnosti trgovine biti iznad onih ostvarenih tokom zadnje 2 godine. I pored toga potrebno je usmjeriti pažnju na kontinuiranu realizaciju mjera štednje i racionalizacije poslovanja u svim oblastima i djelatnostima.

5.2 Postupanje u skladu s preporukama Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH

Ured za reviziju institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine proveo je reviziju poslovanja JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo za 2020. godinu i u skladu sa tim dostavio Izvještaj o finansijskoj reviziji broj: 01-02-09-11-4-2040-6/20 iz septembra 2021. godine.

U tom Izvještaju je za finansijske izvještaje za 2020. godinu dato negativno mišljenje, a kao osnova za negativno mišljenje navedeno je:

- 1. Na datum bilansa nije izvršena procjena umanjenja vrijednosti sredstava u dijelu ulaganja u zavisna društva, iskazanih u iznosu od 414.803.402 KM, i investicija u toku u iznosu od najmanje 30.516.693 KM, na kojima nije bilo promjena u 2020. godini, kao ni u prethodne dvije godine (od kojih je najznačajnija investicija u HE Vranduk – 21.952.783 KM), što nije u skladu sa MRS-om 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava. To može imati za posljedicu da je nadoknadi iznos sredstava manji od njihove knjigovodstvene vrijednosti, odnosno da su sredstva i finansijski rezultat za 2020. godinu precijenjeni (tačka 7.2.1 Izvještaja).*
- 2. Društvo nije izvršilo procjenu očekivanih kreditnih gubitaka za date avanse zavisnim društvima – rudnicima u iznosu od 61.144.842 KM, koji su stariji od 365 dana, u skladu sa zahtjevima MSFI-ja 9 – Finansijski instrumenti. Navedeno može imati za posljedicu da su za ovaj iznos rashodi podcijenjeni, a imovina (potraživanja) i finansijski rezultat precijenjeni (tačka 7.2.2.1 Izvještaja).*

Istaknuto je i sljedeće pitanje:

Vrijednost sudskih sporova koji se vode protiv Društva iznosi 35.938.852 KM. Ta vrijednost ne uključuje arbitražni postupak Konzorcija Strabag AG Austrija i Končar d.d. Zagreb u iznosu od 20.076.947 EUR. društvo je procijenilo da arbitražno vijeće neće donijeti odluku do kraja 2021. godine, zbog čega nije izvršilo rezervisanje po ovom sporu (tačke 7.2.1 i 9. Izvještaja).

Što se tiče revizije usklađenosti, tu je u Izvještaju dato mišljenje sa rezervom, a kao osnova za mišljenje s rezervom navedeno je:

- 1. Tenderska dokumentacija za nabavku autohtone riblje mlađi/ ribe za poribljavanje ribolovnih zona voda sliva rijeke Neretve nije sačinjena u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i podzakonskim propisima, niti su postupci pokrenuti blagovremeno, što je za posljedicu imalo da nisu provedeni za 2020. godinu. Zbog toga Društvo nije osiguralo nesmetano poribljavanje kako nalaže Zakon o slatkovodnom ribarstvu. Društvo je uslijed nerealizacije ovih nabavki za period od 2016. do 2018. godine, zbog sudskih presuda i Sporazuma sa ribolovnim udruženjima, u 2020. godini iskazalo troškove u iznosu od 734.600 KM (tačka 8.2 Izvještaja).*
- 2. Nabavke roba, usluga i radova u iznosu od najmanje 8.441.046 KM nisu vršene u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama zbog neblagovremenog pokretanja postupaka, pogrešnog odabira postupka i propusta kod sačinjavanja tenderske dokumentacije (tačka 8.3 Izvještaja).*

Također, istaknuta su sljedeća pitanja:

- Na poziciji investicija u toku iskazana su ulaganja u iznosu od 84.956.692 KM za izgradnju Bloka 7 Termoelektrane Tuzla, na osnovu Odluke Vlade FBiH od 8.3.2010.g.. Realizacija predmetnog Ugovora obustavljena je uslijed obavještenja Izvođača o odustajanju podizvođača za isporuku turbine, kotla i generatora. S obzirom na to da Društvo ne pristaje na ponuđena alternativna rješenja, skrećemo pažnju na potrebu hitnog rješavanja statusa ove investicije u skladu sa zaključenim ugovorom, čije odgađanje može prouzrokovati štetu i dodatne troškove za Društvo kao nosioca aktivnosti (tačka 7.2.1 Izvještaja)*

- Društvo nije u skladu sa planiranom dinamikom realizovalo aktivnosti na implementaciji projekata SCADA/DMS/OMS, VE Podveležje i HE Janjići, zbog: nekompatibilnosti operativnog sistema sa virtualizacijskom platformom postojećeg data centra, nemogućnosti obezbjeđenja dozvola za pojedine dionice telekomunikacijske infrastrukture, nepravovremenog dobivanja potrebnih saglasnosti nadležnih institucija, složenih procedura evaluacije pristiglih ponuda za ključnu opremu u skladu sa smjericama kreditora, kašnjenja u izradi idejnog projekta, neispunjavanja kriterija iz tenderske dokumentacije i sl., a koji su za posljedicu imali plaćanje taksi na nepovučena sredstva u iznosu od 417.538 KM (tačka 7.2.4.1 Izvještaja).

U Izvještaju o provedenoj reviziji u JP Elektroprivreda BiH d.d. – Sarajevo, naveden je rezime datih 14 preporuka:

1. Prijem u radni odnos vršiti u skladu sa Zakonom o radu, s ciljem osiguranja transparentnosti i jednakog pristupa zapošljavanju, a u slučaju potrebe dosljedno primjenjivati Uredbu o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u FBiH.
2. Vlada FBiH treba inicirati da Program prestrukturiranja elektroenergetskog sektora u FBiH usvoji zakonodavna vlast (Dom naroda, Parlament BiH).
3. Uprava Društva treba na godišnjem nivou razmotriti plan poslovanja te, u slučaju potrebe, a u skladu s njegovim ciljevima, revidirati i prilagoditi ga kretanju na komercijalnom tržištu, kako nalaže Zakon o javnim preduzećima u FBiH.
4. Potrebno je da organi upravljanja Društvom poduzmu hitne aktivnosti na rješavanju statusa investicije Bloka 7 TE Tuzla.
5. Analizirati izvršena ulaganja i realizovane aktivnosti u HE Vranduk s ciljem pravilnog knjigovodstvenog evidentiranja investicije u poslovnim knjigama.
6. Na datum bilansa vršiti procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekih investicija u toku umanjena, odnosno procjenu nadoknadive vrijednosti takvih sredstava, u skladu sa zahtjevom MRS-a 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava.
7. Nastaviti aktivnosti vezane za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa za cjelokupnu imovinu, obezbjediti valjanu dokumentaciju i izvršiti usklađivanje knjigovodstvenih evidencija sa zemljišnim knjigama.
8. Preispitati valjanost datih avansa zavisnim društvima – rudnicima, za potraživanja starija od godinu dana izvršiti procjenu očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa MSFI 9 – Finansijski instrumenti, radi fer i tačnog iskazivanja imovine (potraživanja) i finansijskog rezultata.
9. Poduzimati aktivnosti na pravovremenoj realizaciji projekata koji se finansiraju iz kreditnih sredstava, kako bi se izbjegli troškovi taksi na nepovučena sredstva.
10. Osigurati pravovremeno pokretanje postupaka javnih nabavki, uz primjenu odgovarajućeg postupka, kako bi se vezali za period za koji je predviđena nabavka, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i ostalim važećim propisima. U slučaju značajnog odstupanja između planiranih i realizovanih javnih nabavki, blagovremeno sačiniti izmjene i dopune Plana javnih nabavki.
11. Tendersku dokumentaciju i provođenje postupka nabavke autohtone riblje mlađi/ ribe za poribljavanje ribolovnih zona voda sliva rijeke Neretve sačinjavati u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, kako bi se te nabavke mogle realizovati i izvršiti poribljavanje u skladu sa Zakonom o slatkovodnom ribarstvu, te kako bi se izbjegle eventualne tužbe protiv Društva.
12. Pregovaračke postupke javnih nabavki sa i bez obavještenja provoditi u skladu s članovima 20-24. Zakona o javnim nabavkama, kojima je jasno definisano u kojim slučajevima se mogu provoditi ovi postupci.
13. Tendersku dokumentaciju sačinjavati na način da se svim potencijalnim ponuđačima omogući jednak tretman i nediskriminacija, u skladu s članom 54. Zakona o javnim nabavkama.

14. Planirati i provesti zamjenu postojećih brojila pametnim brojlama i njihovo povezivanje u sisteme nadzora i kontrole s ciljem tačnijeg obračuna i bolje kontrole potrošnje električne energije.

U skladu sa već donešenim zaključcima organa Društva učinjeni su koraci ka realizaciji preporuka i otklanjaju osnova za negativno mišljenje odnosno mišljenje sa rezervom. Ovim Planom se, kao jedna od najvažnijih aktivnosti u narednom periodu, daje zadatak organima Društva i radnicima da poduzmu sve potrebne mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti, kako bi se Preporuke iz Izvještaja Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH za 2020.godinu ispoštovale te u narednom revizorskom izvještaju Ureda bile u najvećoj mogućoj mjeri otklonjene.

U skladu sa Zaključkom broj 9.3 iz *Izvještaja Parlamentarne komisije odgovorne za reviziju o revizorskim izvještajima revidiranih subjekata i korisnika Budžeta Federacije BiH za 2020. godinu* (Izvještaj od 28.01. 2022. g.) definišu se 2 grupe prioriteta na realizaciji Preporuka iz Izvještaja Ureda za reviziju institucija u FBIH i to:

- a) Aktivnosti koje je moguće provesti tokom 2022. godine gdje se planira provesti Preporuke pod rednim brojevima 1., 3., 4., 5., 6., 8., 10., 11., 12. i 13
- b) Aktivnosti koje je moguće pokrenuti ili nastaviti sa istim (neke su već i pokrenute u ranijem periodu) tokom 2022. godine, a odnose se na provedbu Preporuka pod rednim brojevima 7.,9., 14. te preporuka pod brojem 2. koja se odnosi na Vladu Federacije BiH

Također, u narednom planskom periodu je potrebno provesti i sve aktivnosti koje bi vodile ka poštivanju preporuka iz izvještaja Odbora za reviziju JP Elektroprivreda BiH, d.d. – Sarajevo, odnosno preporuka i osnova u vezi mišljenja iz izvještaja nezavisne revizije. Neke od tih preporuka ili primjedbi su suštinski slične onim iz izvještaja Ureda za reviziju institucija u FBIH, ali ima i nekih dodatnih odnosno različitih ovisno o primjenjenim revizorskim načelima/standardima i godinama za koje su sačinjeni izvještaji.

6 ELEKTROENERGETSKI BILANS

Elektroenergetski bilans EP BiH za period 2022.–2024. godine (EEB) predstavlja okvirni energetska plan EP BiH u naredne tri godine, a usvojen je u oktobru 2021. godine od strane Nadzornog odbora Društva. Isti je potreban u cilju sagledavanja potreba postojećih kupaca električne energije koji imaju ugovor za snabdijevanje sa EP BiH, realizacije planiranih remonata i rekonstrukcija proizvodnih kapaciteta, te iskazivanja mogućeg bilansnog viška električne energije do onog nivoa koji obezbjeđuje optimalno iskorištenje proizvodnih kapaciteta i postizanje maksimalnih energetska-ekonomskih efekata za EP BiH. Ovaj bilans je zasnovan prevashodno na 2022. godini, a za naredne dvije godine date su samo okvirne projekcije pri čemu je naročito važno sagledavanje remontnih zastoja radi pravovremene pripreme. Ujedno, ovaj Bilans je predstavljao podlogu za izradu Plana poslovanja Društva za period 2022.–2024. godina s tim da je za 2022. godinu ipak kao ključna podloga korišteno *Sagledavanje elektroenergetskih prilika za period april – decembar 2022. godine* (u daljem tekstu: *Sagledavanje 2022*) urađeno u zadnjoj dekadi marta i na Upravi Društva usvojeno 29.03.2022. godine. Razlike između Sagledavanja i EEB-a za 2022. godinu date su i pojašnjene pred kraj ovog poglavlja.

Osnovna polazišta za izradu EEB za period 2022.–2024. godine bila su:

- zadovoljavanje očekivanih potreba kupaca EP BiH na distributivnoj i prenosnoj mreži, te pokrivanje gubitaka na distributivnoj mreži EP BiH,
- omogućavanje planiranih radova na remontnom održavanju proizvodnih kapaciteta,
- obezbjeđenje sigurnosti u planiranoj proizvodnji električne energije putem hladne rezerve kod termoelektrana zaključno sa 2023. godinom,
- optimalna eksploatacija termo kapaciteta u skladu sa raspoloživim količinama uglja,
- optimalno iskorištenje prirodnih dotoka vode u akumulacije hidroelektrana,
- ograničenja broja sati rada termo blokova vezano za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC

Podloge za izradu EEB za period 2022.-2024. godina bile su slijedeće:

- prognoza neto potrošnje kupaca EP BiH priključenih na mreži distribucije sa godišnjim povećanjem od 0,9% u 2022. godini u odnosu na procjenu za 2021. godinu, te daljim povećanjem od 1,0% u 2023. godini kao i 1,0% u 2024. godini;
- plan potrošnje kod direktnih potrošača na bazi dostavljenih podataka, gdje je njihova potrošnja veća za oko 25% sve tri godine u odnosu na ostvarenu potrošnju u 2021. godini;
- gubici na distributivnoj mreži od 7,8% u sve 3 godine, u odnosu na bruto distributivnu potrošnju;
- proizvodnju mHE koje su u vlasništvu EP BiH karakteriše ulazak u pogon novih malih hidroelektrana na rijeci Neretvici; proizvodnja mHE u sastavu EP BiH i VE Podveležje isporučuje se Operatoru za obnovljive izvore i efikasnu kogeneraciju na osnovu statusa kvalifikovanog proizvođača;
- početak proizvodnje solarnih elektrana EP BiH od 01.09.2024. godine, sa ukupnom proizvodnjom u količini od 29 GWh u 2024. godini;
- Operator za obnovljive izvore i efikasnu kogeneraciju F BiH nije dostavio potrebne podloge za izradu ovog EEB, tako da je količina od 534,0 GWh električne energije proizvedene u obnovljivim izvorima, a koju EP BiH kao snabdjevač preuzima, procijenjena i za 2022. i za 2023. godinu, a u 2024. godini procijenjena količina je povećana na 585,5 GWh;

- plan proizvodnje HE Rama i mHE Bogatići;
- procjena proizvodnje mHE u vlasništvu EP BiH i VE Podveležje;
- zastoji proizvodnih objekata radi obavljanja rekonstrukcija i remonata;
- plan isporuke tehnološke pare i energije za grijanje iz termoelektrana urađen je na bazi procijenjenih potreba za zadovoljenje toplotnog konzuma;
- podaci o mogućnostima rudnika za isporuku uglja termoelektranama i toplotne vrijednosti pojedinih vrsta uglja;
- tehničko-energetske karakteristike blokova u TE Tuzla i TE Kakanj.

Kod izrade EEB za period 2022.-2024. godina korišteni su:

- kriteriji iz *Pravilnika o pripremi i realizaciji elektroenergetskog bilansa* i ostalih relevantnih dokumenata;
- planiranje proizvodnje HE na Neretvi bazirano na *Uputstvu za planiranje i korištenje akumulacija* koji definiše planske kote akumulacije HE Jablanica, 70% i 90% vjerovatnoću pojave dotoka vode na profilima hidroelektrana na mjesečnoj rezoluciji, te nominalne proizvodnje hidroelektrana na mjesečnoj rezoluciji;
- ključni faktor koji određuje plan pogona termoelektrana u periodu 2022.-2024. godina vezan je za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC u kojoj je utvrđena lista postrojenja koja imaju mogućnost korištenja izuzeća zbog ograničenog vijeka trajanja (opt-out), odnosno koja mogu ostati u pogonu do 20.000 sati rada.

Plan proizvodnje termoelektrana u 2022. godini dominantno je određen činjenicom da je planirana revitalizacija termo bloka G6 u TE Tuzla u trajanju od 150 dana. Navedena revitalizacija ima za posljedicu smanjenje proizvodnje tog bloka za oko 400 GWh u odnosu na uobičajeni plan (plan proizvodnje u 2023. i 2024. godini). Revitalizacija ovog bloka dovodi i do smanjenja potreba za ugljem mrki 2 za oko 300 hiljada tona na nivou godine, sa mjesečnom dinamikom nabavke od 23 hiljade tona tokom perioda revitalizacije.

Plan proizvodnje HE na Neretvi u 2023. godini određen je činjenicom da je planirana sanacija brane HE Rama u 2024. godini. Planirani radovi započinju u drugoj polovini 2023. godini putem povećanja proizvodnje u odnosu na uobičajeni nivo, koja za posljedicu ima povećanje planske proizvodnje HE na Neretvi za oko 40 GWh. Kao planska pretpostavka uzeto da je proizvodnja u 2023. godini u HE na Neretvi veća za 4,5% u odnosu na planiranu za 2022. godinu po EEB-u. Uvažavajući to, planirana proizvodnja HEN iznosi 1.390,3 GWh u 2022. godini, te 1.453,3 GWh u 2023. i 1.385,2 GWh u 2024. godini.

Plan proizvodnje termoelektrana u 2023. godini dominantno je određen rekonstrukcijom termo bloka G7 u TE Kakanj u trajanju od 270 dana, što ima za posljedicu smanjenje proizvodnje ovog bloka za oko 1.000 GWh u odnosu na uobičajeni plan (plan proizvodnje u 2023. i 2024. godini). Rekonstrukcija ovog bloka dovodi i do smanjenja potreba za ugljem za oko 900 hiljada tona na nivou godine.

I u 2024. godini plan proizvodnje HE na Neretvi je određen planiranom sanacijom brane HE Rama u 2024. godini. Potpuno pražnjenje akumulacije HE Rama do septembra, bez ispuštanja u oktobru i novembru i sa minimalnom proizvodnjom u decembru. Posljedica je smanjena ukupna godišnja proizvodnja HE na Neretvi za 27 GWh.

Ukupna proizvodnja u periodu 2022.-2024. godina bi iznosila 17.238 GWh. Proizvodnja iz hidroelektrana u ukupnoj proizvodnji električne energije učestvuje u prosjeku sa 24,6 %. Ostatak se odnosi na termoelektrane i vjetroelektrane gdje se godišnje planira proizvodnja električne energije iz VP Podveležje u iznosu od 130 GWh. Kod TE planirani obim proizvodnje je u korelaciji sa obimom i trajanjem remonata i rekonstrukcija/revitalizacija, te raspoloživom količinom uglja i radnih sati. Kod TE Tuzla u 2022. godini planirana je manja proizvodnja za 22,8% u odnosu na procijenjenu u 2021. godini zbog revitalizacije G6 predviđene u toj godini, u 2023. godini planirano je povećanje proizvodnje za 441,5 GWh, dok je za 2024. godinu planirano smanjenje proizvodnje za 353,8 GWh ili za 12,8% nego 2023. godine. Za TE Kakanj u 2022. godini planirana je u nivou procijenjene za 2021. godinu (više za 2,5%), u 2023. je planirana manja proizvodnja za 42,1% u odnosu na 2022. godinu radi rekonstrukcije G7, a u 2024. se planira nešto manje u odnosu na 2022. godinu radi smanjenja vezanog za blok G5.

Obzirom da se u planskom periodu planiraju izgraditi i pustiti u pogon novi objekti za proizvodnju iz obnovljivih izvora, tako obim i učešće proizvodnje iz ovih izvora rastu u odnosu na dosadašnji nivo.

Kada su u pitanju nabavke uglja za sve tri planske godine, po usvojenom EEB-u je planirana nabavka od 12,62 miliona tona za trogodišnji period. Planiranje nabavki uglja za potrebe termoelektrana je uobzirilo s jedne strane mogućnosti rudnika za isporuku uglja (kako po pitanju količine tako i po pitanju kvalitete), a sa druge strane je u skladu sa potrebama termoelektrana s obzirom na ograničenja u broju sati rada pojedinih termoblokova, te planirane remonte i revitalizaciju. Za 2022. godinu je planirana nabavka od 4,58 mil. tona, dok je za 2023. planirana nabavka 3,92 od mil. tona, a za 2024. godinu planirano je 4,12 mil. tona.

Pregled planskih nabavki uglja za potrebe termoelektrana po usvojenom EEB-u dat je u slijedećoj tabeli:

Tabela 6.1

Nabavke uglja (000 t)	Plan		
	2022.	2023.	2024.
Lignit	1.548	1.442	1.055
Mrki 1	516	481	352
Mrki 2	655	936	943
TE Tuzla	2.719	2.859	2.350
TE Kakanj	1.865	1.062	1.766
UKUPNO	4.584	3.921	4.116

U tabeli na narednoj stranici daje se sažeta tabela iz dokumenta EEB-a za period 2022.-2024. godina, uz napomenu da ostvarenje za 2021. godinu nije bilo poznato u momentu pripreme i donošenja EEB-a, ali je poznato u momentu izrade Plana poslovanja tj. Sagledavanje elektroenergetskog bilansa za 2022. godinu, te je kao takvo uneseno i u tabelu Plana EEB i u tabelu sa Sagledavanjem za 2022. godinu.

Tabela 6.2

Elektroenergetski bilans	Ostvarenje	Plan		
	2021	2022	2023	2024
	GWh	GWh	GWh	GWh
HIDROELEKTRANE	1.729,1	1.390,3	1.453,3	1.385,2
Hidroelektrane na Neretvi	1.665,5	1.313,0	1.354,8	1.286,4
male hidroelektrane	63,6	77,3	98,5	98,8
SOLARNE ELEKTRANE				29,0
VJETROELEKTRANE	107,2	130,0	130,0	130,0
VP Podveležje	107,2	130,0	130,0	130,0
TERMOELEKTRANE	4.840,8	4.319,5	3.917,6	4.353,2
TE Tuzla	2.862,9	2.316,3	2.757,8	2.404,0
TE Kakanj	1.977,9	2.003,2	1.159,8	1.949,2
PROIZVODNJA NA PRAGU	6.677,1	5.839,8	5.500,9	5.897,4
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		-11,1%	-5,8%	7,2%
PRIJEM ENERGIJE	1.182,2	1.079,1	1.079,1	1.282,4
RASPOLOŽIVO	7.859,3	6.918,9	6.580,1	7.179,8
Neto distribucija	4.454,3	4.441,0	4.483,3	4.527,0
Distributivni gubici	375,6	378,2	383,3	388,4
<i>Distributivni gubici u %</i>	7,7	7,8	7,8	7,8
DISTRIBUCIJA bruto *	4.861,7	4.868,0	4.939,7	5.012,3
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		0,3%	1,5%	1,5%
Direktni potrošači (110 kV)	549,9	675,2	676,1	676,6
UKUPNA POTROŠNJA	5.379,9	5.494,4	5.542,8	5.592,1
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		3,2%	0,9%	0,9%
Tržišna prodaja uklj. bil. višak 70%	2.023,7	1.049,5	641,0	1.162,1
isporuka OIEiEK male	117,2	207,3	228,5	257,8
Prodaja po osnovu UPTS	166,6	167,8	167,8	167,8
Ostale isporuke i pomoćne usluge	171,8			
ISPORUKA SA BIL.VIŠ.70%	2.479,3	1.424,6	1.037,3	1.587,7
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		-42%	-27%	53%
UKUPNE POTREBE	7.859,3	6.918,9	6.580,1	7.179,8
Bilansni višak za 70% dotok vode u HE	0,0	582,8	401,0	922,1
Bilansni višak za 90% dotok vode u HE		334,0	152,2	673,3

* uključuje količine energije za isporuku kupcima drugih snabdjevača

Sagledavanje EEB za 2022. godinu

U toku izrade Plana, na bazi ostvarenja Elektroenergetskog bilansa za mjesec januar i februar, procjene ostvarenja Bilansa za mjesec mart i očekivanih elektroenergetskih prilika do kraja 2022. godine, napravljeno je Sagledavanje elektroenergetskog bilansa za 2022. godinu uvažavajući i Zaključke Parlamenta FBiH vezano za mogućnost nastavka korištenja blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj u toku 2022. godine i kasnije. Uz navedeno, te znatno drugačiju tržišnu situaciju (posebno sa cjenovnog aspekta), jedan od razloga za supstituciju EEB-a (kao uobičajene planske podloge) sa Sagledavanjem je i okolnost da su stanja zaliha uglja i hidroakumulacija sa krajem 2021. godine bila dosta različita u odnosu na ona procjenjena u EEB-u.

Elektroenergetske prilike u periodu januar – februar 2022. godine

Sa aspekta elektroenergetskih prilika, period januar – februar 2022. godine karakterističan je po sljedećim okolnostima:

- zalihe energije u akumulaciji HE Jablanica na početku godine bile su veće od bilansom planiranih količina za 23,1 GWh;
- zalihe uglja na depoima termoelektrana na početku godine bile su izuzetno niske (ukupno 120.000 tona) i manje su za 80.000 tona u odnosu na planske količine iz Bilansa za 2022. godinu (energetski ekvivalent od oko 80 GWh);
- dotoci vode kod HE na Neretvi bili su značajno ispod planskih dotoka vode (nepovoljne hidrološke prilike sa oko 15% manjim dotocima vode u odnosu na planske dotoke);
- tokom perioda januar – februar ukupna doprema uglja za 64.000 tona veća od plana, a za 196.000 tona manja od ugovorenih količina;
- u odnosu na Bilans za 2022. godinu veća isporuka električne energije za 79,4 GWh, a što je prvenstveno posljedica „prebacivanja“ ranije ugovorenih isporuka iz mjeseca decembra 2021. godine u mjesec januar i februar 2022. godine i nametanja obaveze pokrivanja dijela prijenosnih gubitaka od strane DERK-a;
- u odnosu na Bilans za 2022. g. manji prijem energije od OIEiEK FBiH za oko 15 GWh.

Ostvarena proizvodnja tokom perioda januar – februar veća je od plana za 4,1% (odnosno za 46,2 GWh). Na kraju mjeseca februara kota akumulacije HE Jablanica bila je niža i od planske kote i od minimalnog graničnog stanja. Dalje, zalihe uglja na depoima termoelektrana bile su na izuzetno niskom nivou.

Elektroenergetske prilike do kraja 2022. godine

Nepovoljne hidrološke prilike u mjesecu martu značajno reduciraju proizvodnju hidroelektrana uz dostizanje minimalnog graničnog stanja akumulacije početkom mjeseca aprila.

Sagledavanje elektroenergetskih prilika do kraja 2022. godine urađeno je, u odnosu na Elektroenergetski bilans za 2022. godinu, sa sljedećim polazištima:

- uzeta je u obzir obaveza pokrivanja odgovarajućeg dijela gubitaka prijenosa do kraja mjeseca juna (ukupna energija dijela gubitaka prijenosa koja pripada EPBiH je 85,0 GWh);
- činjenica da VE Mesihovina i VE Podveležje ne isporučuju proizvedenu energiju OIEiEK FBiH tokom 2022. godine dovodi do smanjenja raspoloživog bilansnog viška za oko 60 GWh u odnosu na Elektroenergetski bilans za 2022. godinu;
- potrošnja direktnih potrošača manja je u odnosu na Bilans za 128 GWh, a prvenstveno kao posljedica promjene plana potrošnje Arcelor Mittal Zenica i Toplana Zenica;
- nabavka uglja planirana je u skladu sa ugovorenim količinama za 2022. godinu, osim za ugaj lignit za koji je pretpostavljena nabavka manja za 116.000 tona, a u skladu sa očekivanim podbačajem isporuke uglja iz rudnika Kreka.

Sagledavanje elektroenergetskih prilika do kraja godine, odnosno raspored angažovanja termo blokova, određeno je:

- isporukom toplotne energije za potrebe grijanja;
- zalihama uglja na kraju godine na optimalnom nivou;
- odustajanje od ograničenja broja sati rada termo blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj vezano za Odluku Ministarskog vijeća 2016/19/MC-ENC (opcija *opt-out*), a u skladu sa

odobrenjem/zaključkom Parlamenta FBiH o produžetku rada termo blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj;

- izmjenjen je plan remonata pojedinih termo blokova.

Planirana nabavka uglja na nivou godine veća je za 980.000 tona u odnosu na Bilans za 2022. godinu, a što je pretežno vezano za povećane potrebe zbog većeg obima proizvodnje.

Pregled nabavki uglja za potrebe termoelektrana nakon sagledavanja EEB-a, kao i promjene u odnosu na planirani EEB dat je u slijedećoj tabeli:

Tabela 6.3

Nabavke uglja (000 t)	SEEP IV-XII	Plan EEB			SEEP 22 / Plan 22 (%)	SEEP 22 - Plan 22
	2022	2022	2023	2024		
Lignit	2.071	1.548	1.442	1.055	134	523
Mrki 1	676	516	481	352	131	160
Mrki 2	675	655	936	943	103	20
TE TUZLA	3.422	2.719	2.859	2.350	126	703
TE KAKANJ	2.142	1.865	1.062	1.766	115	277
UKUPNO	5.564	4.584	3.921	4.116	121	980

U odnosu na Elektroenergetski bilans za 2022. godinu, ovo Sagledavanje elektroenergetskih prilika kao rezultat pokazuje sljedeće:

- ukupna proizvodnja, na nivou godine, veća je za 494,7 GWh, odnosno za 8,5%;
- zalihe uglja na depoima termoelektrana na kraju godine veće su za 107.000 tona u odnosu na nivo iz Bilansa za 2022. godinu, odnosno veće su za 383.000 tona u odnosu na početak godine.

Termo bloku G3 u TE Tuzla, u skladu sa ovim Sagledavanjem elektroenergetskih prilika, preostaje još 1.600 sati rada (približno dva i po mjeseca) za 2023. godinu

U narednoj tabeli je dato sagledavanje bilansa za 2022. godine, te odnosi izmjena sagledavanja i planiranog EEB. Sagledavanje 2022 je ključna podloga za izradu predračuna bilansa uspjeha za 2022. godinu, dok su energetske veličine iz EEB-a za 2023. i 2024. godinu ostale kao podloga za navedene godine. U skladu sa razvojem situacije na tržištu i mogućnostima dodatnih nabavki uglja u odnosu na EEB razmotrit će se i mogućnost značajnijeg korištenja blokova G4 u TE Tuzla i G5 u TE Kakanj u toku 2023. i 2024. godine. Oni bi ipak pretežno bili na raspolaganju kao svojevrsna rezerva za prekid rada ostalih blokova, a u situaciju visokih nabavnih cijena energije na tržištu. Također, za razliku od EEB-a, Sagledavanjem EEB-a za 2022. godinu nije planiran početak rada mHE na Neretvici u toku 2022. godine.

Tabela 6.4

Elektroenergetski bilans	Ostvareno	SEEP IV- XII	Plan EEB			SEEP 22 / Plan EEB 22	SEEP 22 - Plan EEB 22
	2021	2022	2022	2023	2024	2/3	2-3
	1	2	3	4	5		
	GWh	GWh	GWh	GWh	GWh	%	GWh
HIDROELEKTRANE	1.729,1	1.292,9	1.390,3	1.453,3	1.385,2	93,0	-97,4
Hidroelektrane na Neretvi	1.665,5	1.224,6	1.313,0	1.354,8	1.286,4	93,3	-88,4
male hidroelektrane	63,6	68,3	77,3	98,5	98,8	88,4	-9,0
SOLARNE ELEKTRANE	0,0	0,0	0,0	0,0	29,0	-	-
VJETROELEKTRANE	107,2	126,2	130,0	130,0	130,0	97,1	-3,8
VP Podveležje	107,2	126,2	130,0	130,0	130,0	97,1	-3,8
TERMOELEKTRANE	4.840,8	4.915,4	4.319,5	3.917,6	4.353,2	113,8	595,9
TE Tuzla	2.862,9	2.762,6	2.316,3	2.757,8	2.404,0	119,3	446,3
TE Kakanj	1.977,9	2.152,8	2.003,2	1.159,8	1.949,2	107,5	149,6
PROIZVODNJA NA PRAGU	6.677,1	6.334,5	5.839,8	5.500,9	5.897,4	108,5	494,7
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		-5,1%	-12,5%	-5,8%	7,2%		
PRIJEM ENERGIJE	1.182,2	885,9	1.079,1	1.079,1	1.282,4	82,1	-193,2
RASPOLOŽIVO	7.859,3	7.220,4	6.918,9	6.580,1	7.179,8	104,4	301,5
Neto distribucija	4.454,3	4.463,0	4.441,0	4.483,3	4.527,0	100,5	22,0
Distributivni gubici	375,6	371,0	378,2	383,3	388,4	98,1	-7,2
<i>Distributivni gubici u %</i>	<i>7,7</i>	<i>7,6</i>	<i>7,8</i>	<i>7,8</i>	<i>7,8</i>	<i>97,6</i>	<i>-0,2</i>
DISTRIBUCIJA bruto *	4.861,7	4.877,0	4.868,0	4.939,7	5.012,3	100,2	9,0
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		0,3%	0,1%	1,5%	1,5%		
Direktni potrošači (110 kV)	549,9	547,5	675,2	676,1	676,6	81,1	-127,7
UKUPNA POTROŠNJA	5.379,9	5.381,5	5.494,4	5.542,8	5.592,1	97,9	-112,9
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		0,0%	2,1%	0,9%	0,9%		
Tržišna prodaja uklj. bil. višak 70%	2.023,7	1.507,7	1.049,5	641,0	1.162,1	143,7	458,2
Isporuka OIEiEK proizvodnja mHE, VE i SE	117,2	69,3	207,3	228,5	257,8	33,4	-138,0
Prodaja po osnovu UPTS	166,6	167,4	167,8	167,8	167,8	99,8	-0,4
Ostale isporuke i pomoćne usluge	171,8	94,5					94,5
ISPORUKA SA BIL. VIŠ.70%	2.479,3	1.838,9	1.424,6	1.037,3	1.587,7	129,1	414,3
<i>Promjena u % (u odnosu na godinu prije)</i>		-26%	-43%	-27%	53%		
UKUPNE POTREBE	7.859,3	7.220,3	6.918,9	6.580,1	7.179,8	104,4	301,4
<i>Bilansni višak za 70% dotok vode u HE</i>	<i>0,0</i>	<i>1.010,5</i>	<i>582,8</i>	<i>401,0</i>	<i>922,1</i>	<i>173,4</i>	<i>427,7</i>
<i>Bilansni višak za 90% dotok vode u HE</i>		<i>334,0</i>	<i>334,0</i>	<i>152,2</i>	<i>673,3</i>	<i>100,0</i>	<i>0,0</i>

* uključuje količine energije za isporuku kupcima drugih snabdjevača

7 FINANSIJSKI PLAN

PLANIRANI FINANSIJSKI REZULTAT EP BIH ZA PERIOD 2022. – 2024. GODINA

Tabela 7.1

000 KM

PS	PREDRACUN BILANSA USPJEHA	Ostvareno	Ostvareno	Ostvareno	Plan	Plan	Plan
6.1.	po planskim stavkama	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
I	PRIHODI						
1	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	995.061	997.246	1.052.426	1.343.710	1.108.268	1.294.078
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH	719.697	726.786	739.385	779.288	874.631	969.159
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	133.162	186.117	234.415	467.234	117.643	202.890
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	17.736	16.696	17.938	18.417	17.935	17.935
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	105.424	52.005	29.567	48.535	48.535	48.535
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	5.865	6.739	13.152	8.955	30.299	36.333
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU	13.178	8.903	17.969	21.281	19.226	19.226
2	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	14.243	14.522	15.527	15.804	15.838	17.907
	-prihod od tehnološke pare	3.248	3.049	3.539	3.583	3.603	3.409
	-prihod od toplote energije	9.514	9.815	10.297	10.522	10.524	12.776
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.480	1.658	1.690	1.699	1.711	1.722
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	26.910	25.510	30.483	27.546	27.814	28.027
	- prihod od naknada priključenja	17.860	17.788	21.473	19.500	19.720	19.943
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	9.050	7.722	9.011	8.046	8.094	8.083
4	Prihod od finansiranja	6.136	6.060	6.553	7.553	7.395	6.800
5	Ostali prihodi	20.042	14.749	18.482	14.809	11.603	12.474
	UKUPNO PRIHODI (1 do 5)	1.062.392	1.058.087	1.123.471	1.409.422	1.170.919	1.359.284
II	TROŠKOVI I RASHODI						
8	Materijal za proizvodnju električne energije	296.237	331.762	304.354	408.632	304.426	377.346
9	Materijal za održavanje	10.666	9.047	9.958	15.788	15.411	15.092
10	Ostali troškovi materijala	5.574	5.353	5.431	6.463	6.381	6.437
11	Troškovi prevoza uglja	22.687	24.248	20.809	25.967	18.984	17.890
12	Usluge održavanja	16.448	17.459	17.619	28.451	26.345	25.788
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	176.372	146.692	200.704	213.334	216.951	270.659
14	Premije osiguranja	2.120	1.830	2.078	2.814	2.851	2.867
15	Drugi troškovi usluga	10.414	11.394	13.869	17.731	17.897	18.016
16	Troškovi amortizacije	148.030	144.650	156.202	157.090	158.955	156.502
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	50.858	51.742	53.631	54.492	55.597	55.920
18	Plate i naknade plata	154.577	149.547	148.617	156.000	157.560	160.396
19	Drugi troškovi rada	23.969	24.301	24.763	24.924	25.250	25.766
20	Vodoprivredne naknade	26.393	19.032	30.185	22.599	24.780	23.730
21	Razne dažbine, naknade i članarine	18.170	20.195	19.494	19.894	18.348	17.557
22	Drugi troškovi poslovanja	7.140	7.034	7.436	9.746	8.938	8.893
23	Finansijski troškovi i rashodi	4.880	3.540	4.783	5.146	6.222	6.951
24	Drugi rashodi	48.705	67.059	78.379	164.684	11.572	12.147
25	Troškovi rezervisanja	14.810	12.662	11.156	48.637	11.503	12.498
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8 do 25)	1.038.050	1.047.546	1.109.469	1.382.394	1.087.974	1.214.454
	Dobit prije poreza	24.342	10.542	14.001	27.028	82.945	144.831

- Predračun finansijskog rezultata poslovanja Društva za period 2022-2024. urađen je na bazi:
- Elektroenergetskog bilansa za period 2022-2024. godina, odnosno Sagledavanja za 2022. godinu iz marta 2022. godine,
 - Smjernica za izradu trogodišnjeg plana EPBiH za period 2022-2024.godina,
 - ostvarenja finansijskog rezultata za 2021. godinu ,
 - važećih zakonskih propisa u momentu izrade Plana,
 - ostalih podloga i saznanja koje su bili na raspolaganju u periodu izrade Plana.

Ključne pretpostavke kojima smo se vodili kod izrade finansijskog plana kao i predračuna gotovinskih tokova i raspoloživih vlastitih sredstava za ulaganja bile su:

- a) Realizacija EEB-a u planiranom/sagledanom obimu proizvodnje u HE na Neretvi i malim HE, ispunjene plana proizvodnje TE što podrazumjeva i isporuke uglja u planiranoj količini i kvalitetu te planski specifični utrošak;
- b) Bilansne količine prodaje krajnjim kupcima uz (ograničeno) povećanje (u odnosu na 2021.godinu) prodajnih cijena kod tržišnog snabdjevanja i to sa početkom 2022. godine s tim da se planirano povećanje u 2022. godini u skladu sa cijenama na regionalnim berzama; za javno snabdjevanje u 2022.godini je planiran prihod bez porasta cijena u odnosu na 2021. godinu, a uz blagi porast u 2023. i 2024. godini;
- c) Pretpostavke o cijenama plasmana kroz djelatnost *Trgovine* gdje su za 2022. godinu uzete cijene iz već zaključenih ugovora za 2022. godinu dok su za ostatak energije (preostale bilansne viškove) primjenjene cijene koju su blizu nivoa berzovnih cijena na regionalnom tržištu za buduće isporuke, uvažavaju obavezu pokrića dijela prenosnih gubitaka (oko 170 GWh energije) po cijenama značajno nižim od tržišnih
- d) Uvaženo je povećanje nabavne cijene topline uglja od januara 2022. godine i pretpostavka da će ostvarenjem isporuka shodno Sagledavanju i EEB-u rudnici u sastavu Koncerna biti u stanju djelomično vraćati/pravdati do sada odobrene pozajmice;
- e) Uvažena su inflatorna kretanja prisutna u I kvartalu 2022. godine, a što pokazuju stope rasta potrošačkih i proizvođačkih cijena u FBiH, BiH i Regionu;
- f) Pretpostavljeno je da će se zadržati dostignuti nivo zaliha (posebno u distributivnoj djelatnosti) sa krajem decembra 2021. godine;
- g) Pretpostavka da će tokom planskog perioda biti značajnih novih odliva vezano za izgradnju bloka 7 u TE Tuzli te da će se uredno izmirivati obaveze po osnovu postojećih kredita gdje su iste povećane obzirom na servisiranje komerijalnog kredita za finansiranje dijela avansa;
- h) Pretpostavka da će u toku planskog perioda doći da puštanja u pogon novih proizvodnih objekata iz obnovljivih izvora u toku 2023. i 2024. godine;
- i) Očekivanje da će tokom planskom perioda teći implementacija projekta Energetska efikasnost rekonstrukcija i izgradnja elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije (dijelom iz kredita EIB-a) te da će u toku planskog perioda biti aktuelni projekti odsumporavanja u obje TE;
- j) Broj zaposlenih će se nastaviti smanjivati, ali u manjem intenzitetu nego u zadnjih 4-5 godina; prijem novih radnika na poslovima proizvodnje i održavanja u djelatnosti proizvodnje, te operativnog stručnog tehničkog osoblja za rad na terenu u djelatnosti distribucije planiran je u 100% obimu, dok je u ostalim djelatnostima, poslovima i procesima planiran do najviše 75% od broja prestanaka ugovora o radu po sili zakona;
- k) Predviđeno je poštivanje važećeg Granskog kolektivnog ugovora do njegovog isteka (važi do februara 2024. godine uz eventualno produženje za još 3 mjeseca) te da naredni Granski kolektivni ugovor koji bi se mogao potpisati u I polovini 2024. godine neće donijeti veće promjene prava i obaveza u finansijskom smislu u odnosu na ono sadržano u važećem;
- l) Pretpostavljeno je da se dioničarima neće isplaćivati dividenda po osnovu dobiti za 2021., 2022. i 2023. godinu, osim u manjem dijelu neophodno za pokriće subvencija za socijalno ugrožene kategorije (model koji se primjenjuje od 2011. godine);

- m) Pretpostavljeno je da neće biti većih promjena cijena prenosne mrežarine, naknade za rad NOS-a BiH i sistemske usluge; ako bi se isto desilo to bi se odrazilo na veće troškove, ali bi se moglo nadoknaditi kroz prihod od mrežarine u istom periodu;
- n) Pretpostavljeni su za 2022. godinu značajni rashodi po osnovu umanjenja vrijednosti potraživanja za date avanse ZD rudnicima (pretvorene u dugoročne pozajmice) obzirom na starosnu strukturu i malu izvjesnost da će rudnici, uz prisutnu problematiku, biti u stanju da redovno i u cjelosti servisiraju obaveze prema EP BiH
- o) Predviđeni su i veoma visoki rashodi vezano za provedbu MRS-a 36
- p) Predviđeni su povećani troškovi rezervisanja i pojedini rashodi te odlivi u vezi rezervisanja za sudske sporove, posebno imajući u vidu mišljenja i navode iz revizorskih izvještaja.

Novi proizvodni objekti koji će se graditi i pustiti u pogon tokom planskog perioda neće imati preveliki uticaj na bilans uspjeha obzirom da se radi o relativno malim količinama električne energije (u odnosu na ukupne bilansne količine) i obzirom da se kod njih očekuju proizvodne cijene blizu prodajnih. Međutim, ulaganja u nove objekte (posebno blok 7 u TE Tuzla) će znatno uticati na gotovinske tokove kao i zaduženost Društva koja bi krajem perioda trebala biti višestruko povećana u odnosu na trenutnu. Istovremeno ovo znači da će u godinama planskog perioda (a i nakon isteka istog) obaveze za vraćanje kredita biti višestruko veće nego su trenutno. Također, planirano je da se u toku planskog perioda kroz investicione aktivnosti utroše sredstva koja trenutno imamo plasirana kod poslovnih banaka u vidu oročenja. Zbog svega toga je bitno da se u planskom periodu ostvari planirani visoki EBITDA odnosno poboljšati (u odnosu na ranije godine) neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti kako bi se mogla finansirati planska i buduća ulaganja te servisirati kreditne obaveze.

Predračun bilansa uspjeha Društva predstavlja strukturiran prikaz finansijske uspješnosti poslovanja. Iskazani planirani finansijski rezultat JP EP BiH po godinama trogodišnjeg perioda predstavlja konsolidaciju planiranih prihoda, troškova i rashoda djelatnosti (*Proizvodnja, Distribucija, Snabdijevanje i Trgovina, Funkcije potpore*) na nivou Društva. Prihodi, troškovi i rashodi su grupisani u planske stavke, dok su glavne stavke prihoda dodatno raščlanjene po podgrupama shodno karakteru i materijalu/usluzi koja se prodaje.

Planovi za sve tri godine su horizontalno razrađeni po djelatnostima (kao funkcionalni budžet), po organizacionim cjelinama unutar djelatnosti (po pripadnosti podružnicama), zatim po podružnicama kao i po organizacionim cjelinama u Direkciji. Također, pored planskih stavki, planovi djelatnosti i podružnica za 2022. godinu (a po potrebi i za ostale dvije) će biti vertikalno razrađeni i po vrstama i strukturi prihoda, troškova i rashoda do nivoa osmocičnih konta u skladu sa važećim kontnim planom koji se primjenjuje u Društvu. Plan je koncipiran tako da uobziruje organizacione promjene za koje se očekuje da će stupiti na snagu sredinom 2022. godine, a gdje je najveća promjena izdvajanje djelatnosti snabdijevanja i proizvodnje u malim HE koje bi trebale biti izdvojene iz ED podružnica, tj. razdvojene od djelatnosti distribucije i organizaciono pripojeni Direkciji. Također, odvajanjem odnosnog dijela prihoda, troškova i ulaganja te radnika iz ED Zenica će se moći identifikovati planske veličine za ED Travnik, odnosno područje snabdijevanja Travnik.

Na narednim stranicama su detaljnije pojašnjeni prihodi, troškovi i rashodi planirani za 2022. godinu kao prvu godinu planskog perioda, dok su nakon toga data osnovna obilježja planiranih prihoda, troškova i rashoda za preostale dvije godine planskog perioda.

PLANIRANI FINANSIJSKI REZULTAT EPBIH ZA 2022. GODINU PO DJELATNOSTIMA

Tabela 7.2

							hilj. KM	
PREDRAČUN BILANSA USPJEHA		Djelatnost	Djelatnost	Djelatnost	Djelatnost	Direkcija	Plan	% učešća
6.1.		Proizvodnje	Distribucije	Snabdijevanja	Trgovine	Funkcije potpore	2022	u prihodima i troškovima
I	PRIHODI							
1	Prihodi od prod. el. energije i pom. usluga*	8.955	4.708	777.157	552.890	0	1.343.710	95,3
	- prihod od prodaje krajnjim kupcima EP BiH		2.131	777.157			779.288	55,3
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH				467.234		467.234	33,2
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)		2.577		15.840		18.417	1,3
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)				48.535		48.535	3,4
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	8.955					8.955	0,6
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU				21.281		21.281	1,5
2	Prihod od prodaje spored. i nus proizvoda	15.804	0	0	0	0	15.804	1,1
	-prihod od tehnološke pare	3.583					3.583	0,3
	-prihod od toplotne energije	10.522					10.522	0,7
	-prihod od prodaje nus proizvoda	1.699					1.699	0,1
3	Prihodi od prodaje materijala i usluga	2.234	23.640	1.557	0	115	27.546	2,0
	- prihod od naknada priključenja		19.500				19.500	1,4
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	2.234	4.140	1.557	0	115	8.046	0,6
4	Prihod od finansiranja	48	92	1.849	0	5.564	7.553	0,5
5	Ostali prihodi	2.500	8.006	3.438	0	865	14.809	1,1
UKUPNO PRIHODI (1 - 5)		29.540	36.447	784.001	552.890	6.544	1.409.422	100,0
II	TROŠKOVI I RASHODI							
8	Materijal za proizvodnju el. energije	408.632	0	0	0	0	408.632	29,6
9	Materijal za održavanje	8.767	6.966	23	0	31	15.788	1,1
10	Ostali troškovi materijala	1.614	3.813	502	40	495	6.463	0,5
11	Troškovi prevoza uglja	25.967	0	0	0	0	25.967	1,9
12	Usluge održavanja	16.631	9.428	835	109	1.449	28.451	2,1
13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	544	21.728	46.325	144.738	0	213.334	15,4
14	Premije osiguranja	2.065	689	32	2	27	2.814	0,2
15	Drugi troškovi usluga	2.074	2.868	9.705	45	3.040	17.731	1,3
16	Troškovi amortizacije	91.465	62.812	64	21	2.729	157.090	11,4
17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	389	48.490	5.613	0	0	54.492	3,9
18	Plate i naknade plata	60.439	67.934	13.108	1.424	13.095	156.000	11,3
19	Drugi troškovi rada	9.426	11.297	2.140	157	1.904	24.924	1,8
20	Vodoprivredne naknade	22.303	212	40	4	40	22.599	1,6
21	Razne dažbine, naknade i članarine	15.327	2.599	354	172	1.442	19.894	1,4
22	Drugi troškovi poslovanja	3.655	3.608	406	55	2.022	9.746	0,7
23	Finansijski troškovi i rashodi	2.372	2.348	93	30	304	5.146	0,4
24	Drugi rashodi	34.429	3.690	917	9	125.640	164.684	11,9
25	Troškovi rezervisanja	4.662	3.188	433	762	39.591	48.637	3,5
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI (8-25)		710.759	251.669	80.590	147.568	191.808	1.382.394	100,0
Dobit prije poreza							27.028	

* Plan prihoda od el. energije i pomoćnih usluga dat je po planiranom fakturisanju djelatnosti, a planska raspodjela ovih prihoda na djelatnosti izvršit će se naknadno po usvajanju plana od strane nadležnih organa u skladu sa aktima koji regulišu raspodjelu prihoda te će biti izvrštena u planove djelatnosti

Bilješka I - Ukupan prihod

Planirani ukupan prihod Društva za 2022. godinu iznosi 1.409.422 hilj. KM i čine ga:

- *Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga* u iznosu od 1.343.710 hilj. KM,
- *Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda* u iznosu od 15.804 hilj. KM,
- *Prihod od prodaje materijala i usluga* u iznosu od 27.546 hilj. KM,
- *Prihodi od finansiranja* u iznosu od 7.553 hilj. KM,
- *Ostali prihodi* u iznosu od 14.809 hilj. KM.

Najveći dio planiranog prihoda čini prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga na koji se odnosi preko 95 % planiranih prihoda za 2022. godinu.

1. Prihod od prodaje električne energije i pomoćnih usluga planiran je u ukupnom iznosu od 1.343.710 hilj. KM i čine ga:

- prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima (krajnji kupci na 110 kV i distributivnoj mreži) EPBiH u iznosu od hilj. KM,
- prihod od UPTS-a (uključujući energiju i mrežarinu) u iznosu 779.288 hilj. KM;
- prihod od prodaje energije iz obnovljivih izvora u iznosu 8.955 hilj. KM;
- prihod od prodaje vlastito proizvedene el. energije drugim kupcima u BiH i van BiH kroz djelatnost trgovine u iznosu 467.234 hilj. KM;
- prihod od kupoprodaje (vezane trgovine) u iznosu 48.535 hilj. KM (planirano je od kupaca u BiH, mada se može očekivati da se dio ostvari i od izvoza)
- prihod od prodaje pomoćnih usluga (kapacitet i energija) u iznosu od 21.281 hilj. KM

Prihod od prodaje električne energije krajnjim kupcima planiran je na osnovu neto potrošnje od 5.010 GWh gdje se 4.463,0 GWh odnosi na krajnje kupce na distributivnoj mreži dok se preostalih 547,5 GWh odnosi na krajnje kupce na 110 kV mreži (tzv. direktni kupci).

Planirani prihod (energija + mrežarine) od prodaje krajnjim kupcima ima sljedeću strukturu:

- krajnji kupci na 110 kV: 72.633 hilj. KM,
- distributivni kupci (krajnji kupci EP BiH na distributivnoj mreži): 704.404 hilj. KM (uključujući kupce na mreži drugih ODS-ova.);
- prihod od neovlaštene potrošnje: 440 hilj. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*)
- prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača 1.691 hilj. KM (planirano kod djelatnosti *Distribucije*)

Najveći dio planirane prodaje električne energije krajnjim kupcima odnosi se na kategoriju *Domaćinstva* kod koje nije planirano povećanje tarifnih stavova za energiju za 2022. godinu. U odnosu na procjenjeno za 2021. godinu, planirano je simbolično povećanje ukupne neto potrošnje krajnjih kupaca EP BiH dok bi značajnije povećanje prihoda bilo ostvareno kod kupaca tržišnog snabdjevanja obzirom na limitirani rast cijena na tržišnom snabdjevanju (primjena Izmjena Zakona o električnoj energiji i Odluke Vlade koji su stupili na snagu u januaru 2022. godine. Planiran je porast broja krajnjih kupaca za oko 1% u odnosu na 2021. godinu, kao i manja (u odnosu na 2021. godinu) količina energije koju će dio krajnjih kupaca nabaviti od drugih snabdjevača u BiH pri čemu EP BiH (odnosno distributivna djelatnost) ostvaruje samo prihod od mrežarine. Planom je predviđeno da EP BiH zadrži preko 99% učešća (gledano po obimu prodane energije) u snabdjevanju krajnjih kupaca.

Prihod od prodaje na tržištu kroz djelatnost *Trgovine* planiran je u iznosu od 531.609 hilj. KM (bez dijela po osnovu pomoćnih usluga) što se odnosi na:

- prodaju po osnovu tržišne prodaje gdje prihod iznosi 467.234 hilj. KM
- prihod od isporuka energije po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj suradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH (EP HZHB i ERS) u iznosu 15.840 hilj. KM
- prihod od kupoprodaje („vezana“ trgovina“) u iznosu 48.535 hilj. KM.

Od iznosa prihoda po osnovu tržišne prodaje i kupoprodaje očekuje se da do 15% bude ostvareno po osnovu izvoza električne energije tj. prodaje kupcima izvan BiH. Prihod po osnovu tržišne prodaje električne energije planiran je na osnovu već zaključenih (u momentu izrade Plana) aranžmana za dugoročnu prodaju, te prognozirane cijene za ostale vidove prodaje, a shodno raspoloživim količinama za prodaju iz EEB-a što uključuje i bilansne viškove.

Planirani prihod i trošak za kupoprodaju električne energije ne predstavlja ograničenje-limit do kojeg se treba realizirati kupoprodaja električne energije u toku 2022. godine. U okviru raspoloživih mogućnosti (u smislu energetske i finansijske situacije) treba težiti maksimizaciji pozitivnih energetskih i finansijskih efekata kupoprodaje uz uslov da se ne ugrozi realizacija ugovorenih obaveza za isporuke električne energije kao i likvidnost Društva.

Prihod od električne energije iz obnovljivih izvora obuhvaća prihod po osnovu ugovora sa Operaterom za OIEiEK (važe od marta 2019. godine) o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora proizvedene u malim hidroelektranama EP BiH. Planiran je u iznosu od 8.955 hilj. KM što se odnosi na plansku proizvodnju mHE kojim upravlja EP BiH (uključena cijela proizvodnja mHE Modrac), a primjenjeno na važeće referentne cijene FERK-a (nova cijena važi od 01.marta 2022. godine). Ovaj prihod je planiran na djelatnosti *Proizvodnje* s tim da je kod ove djelatnosti (u ED Tuzla) planiran i trošak nabavke el. energije za dio (51%) proizvodnje mHE Modrac koji pripada JKP Spreča po važećem ugovoru sa ovim preduzećem. Ovaj prihod je svrstan u tržišnu prodaju obzirom da Operater za OIEiK nije krajnji kupac (potrošač) preuzete energije.

U okviru djelatnosti *Distribucije* planiran je prihod od mrežarine po osnovu zaključenih ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji (UPTS) sa drugim elektroprivredama u BiH u iznosu 2.577 hilj. KM

Planirana prodaja električne energije za 2022. godinu iznosi 6.809,1 GWh što prihodovno iznosi 1331,6 mil. KM, a ukupna prosječna prodajna cijena (sa mrežarinom koja se fakturiše krajnjim kupcima i kod UPTS prodaje) iznosi 19,56 F/kWh. U planiranu količinu prodaje nisu uvršteni planirani prihodi po osnovu neovlaštene potrošnje, prihod od pomoćnih usluga u dijelu kapaciteta kao ni prihod od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača.

Struktura prodaje je sljedeća:

- krajnji kupci EPBiH (djelatnost snabdijevanja) čine 73,6% količine i 58% prihoda
- tržišni kupci (trgovina, UPTS i obnovljivi izvori) čine 26,4% količine i 42% prihoda

U slučaju da se kroz djelatnost *Snabdijevanja* ne proda/ugovori dio planirane količine energije za krajnje kupce, ova energija bi se plasirala kroz djelatnost *Trgovine*.

U nastavku je dat tabelarni pregled *Strukture planirane prodaje električne energije* u 2022. godini sa uključenom mrežarinom kod krajnjih kupaca i UPTS-a.

Tabela 7.3

STRUKTURA PRODAJE vrsta prodaje	Plan (po Sagledavanju) 2022				Ostvareno 2021.				Ostv 2020.			
	Energija	Cijena	Prihod	udio	Energija	Cijena	Prihod	udio	Energija	Cijena	Prihod	udio
	GWh	F/kWh	mil.KM	%	GWh	F/kWh	mil. KM	%	GWh	F/kWh	mil. KM	%
Krajnji kupci												
- kupci na 110 kV	547,5	13,27	72,6	5%	550,0	11,15	61,3	6%	560,6	12,14	68,1	7%
- kupci na 35 kV	316,2	13,79	43,6	3%	299,6	11,87	35,6	3%	287,7	12,52	36,0	4%
- kupci na 10 kV	906,9	15,93	144,5	11%	922,8	13,87	128,0	12%	851,4	14,77	125,8	13%
- domaćinstva	2.255,9	14,53	327,8	25%	2.224,8	14,50	322,5	31%	2.189,5	14,53	318,2	32%
- ostali 0,4 kV	898,9	18,95	170,4	13%	924,2	18,89	174,6	17%	852,5	18,98	161,8	16%
- javna rasvjeta	85,0	21,55	18,3	1%	82,9	19,28	16,0	2%	82,9	18,13	15,0	2%
Ukupno krajnji kupci (SNB)	5.010,5	15,51	777,2	58%	5.004,5	14,75	738,0	71%	4.824,5	15,03	724,9	73%
Tržišna prodaja												
Ukupna prodaja u/izvan BiH	1.389,8	33,62	467,234	35%	1.982,6	11,82	234,415	23%	1.643,0	11,33	186,1	19%
Prodaja po osnovu UPTS (sa mrežarinom)	172,7	10,66	18,411	1%	166,6	10,77	17,938	2%	157,1	10,63	16,7	2%
Kupoprodaja u/izvan BIH vezana trgovina	95,4	50,89	48,535	4%	150,9	19,59	29,567	3%	543,1	9,58	52,0	5%
Prodaja u vezi pomoćnih usluga	68,2	16,56	11,291	1%	47,8	14,67	7,020	1%	33,1	6,03	2,0	0%
Prodaja operateru za OIEIK (PRO)	72,6	12,33	8,955	1%	117,2	11,22	13,152	1%	61,3	10,99	6,7	1%
Ukupno tržišna prodaja (TRG i PRO)	1.798,7	30,82	554,4	42%	2.465,2	12,25	302,1	29%	2.437,6	10,81	263,6	27%
Ukupno prodaja električne energije*	6.809,1	19,56	1.331,6	100%	7.469,5	13,92	1.040,0	100%	7.262,1	13,61	988,5	100%

* nisu obuhvaćeni prihodi po osnovu neovlaštene potrošnje, prihodi od distributivne mrežarine za kupce drugih snabdjevača i prihod od nefakturisane el.energije

Prihod od pomoćnih usluga (kapacitet i energija) planiran je u iznosu 21.281 hilj. KM i sastoji se od sljedećih komponenti:

1. prihod od kapaciteta za pomoćne usluge:

- usluga kapaciteta za sekundarnu regulaciju 6.346 hilj. KM
- usluga kapaciteta za tercijarnu regulaciju 1.589 hilj. KM
- usluga balansiranja na tržištu 2.055 hilj. KM

2. prihod od energije u vezi pomoćnih usluga (isporuka 68,2 GWh) od 11.291 hilj. KM i to:

- prihod od energije u režimu rada sekundarne regulacije 7.276 hilj. KM
- prihod od energije u režimu rada tercijarne regulacije 671 hilj. KM
- prihod od energije za pokrivanje debalansa 3.343 hilj. KM

2. Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda je planiran (i to u termoelektranama) u iznosu od 15.804 hilj. KM i to po sljedećim osnovama:

- prihod od prodaje tehnološke pare u iznosu 3.583 hilj. KM
- prihod od isporuke toplotne energije (grijanje Tuzle, Lukavca i Kaknja) 10.522 hilj. KM
- prihod od prodaje nus proizvoda (pretežno šljaka i pepeo) 1.699 hilj. KM.

3. Prihod od prodaje materijala i usluga je planiran za 2022. godinu u iznosu 27.546 hilj. KM, a obuhvata sljedeće elemente:

- prihode od naknade priključenja na distributivnu mrežu u iznosu 19.500 hilj. KM (planirano kod djelatnosti distribucije)
- razne druge prihode od prodaje usluga (pretežno u djelatnosti distribucije), te prihode po osnovu izdavanja elektroenergetskih saglasnosti, zakupnine, naknada za korištenje infrastrukture, isporuka vode sa brane Snježnica za RiTE Ugljevik i drugo u sumarnom iznosu od 8.046 hilj. KM

Na ovoj stavci planiran je (kod djelatnosti snabdijevanja) i prihod po osnovu provizije od naplate RTV takse što je usluga koju je EPBiH ugovorila sa BHRT i RTV FBIH tokom 2017. godine. Na ovoj planskoj stavci je i planirani prihod od naknada koje kablovski operateri plaćaju po osnovu korištenja infrastrukture EPBiH (distributivna mreža) za svoje potrebe.

4. Prihodi od finansiranja planirani su u iznosu 7.553 hilj. KM, a jednim dijelom (oko 25%) se odnose na prihode po osnovu zateznih kamata zbog neblagovremenog plaćanja računa za isporučenu električnu energiju (planirano kod djelatnosti *Snabdijevanja*). Planiran je kamatni prihod po osnovu oročenja i deponovanja novčanih sredstava Društva u poslovnim bankama, ali u znatno manjem iznosu nego je ostvarenje u proteklim godinama. Isti će uveliko zavisiti od utroška i dinamike plaćanja po investicionim aktivnostima u toku 2022. godine, jer će ovo uticati na mogućnost oročavanja i stanje novčanih sredstava na računima EPBiH. Također, na ovoj stavci planirani su i prihodi od kamata po osnovu reprograma potraživanja, kamate po osnovu pozajmica rudnicima, te drugi finansijski prihodi. Nisu planirani prihodi (kao ni rashodi) po osnovu kursnih razlika, obzirom na nepredvidivost kretanja valutnih kurseva.

5. Ostali prihodi planirani su u iznosu od 14.809 hilj. KM. Na ovoj planskoj stavci značajni su i odgođeni prihod po osnovu amortizacije doniranih stalnih sredstava (ukupno 6.416 hilj. KM, skoro sve u djelatnosti Distribucije) te prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja (pretežno u djelatnosti *Snabdijevanja*). Također, u ovu plansku stavku svrstani su i prihodi od kazni i penala, prihodi od osiguravajućih društava po osnovu naplaćenih šteta, prihodi od prodatog otpadnog materijala, prihodi od prodanih stalnih sredstava i materijala sa demontiranih stalnih sredstava, prihodi iz ranijih godina i slično. Za 2022. godinu je planiran (kod djelatnosti *snabdijevanja* u iznosu 2.189 hilj. KM) i prihod po osnovu naplate subvencija iz 2019. godine od većinskog vlasnika po osnovu važećih akata FBiH o subvencioniranju. Ovo potraživanje je (zbog zastarjelosti) ispravljeno (evidentirano na rashode za 2020. godinu) prilikom godišnjeg obračuna za 2020. godinu, a zbog kašnjenja u donošenju Odluke o raspodjeli dobiti za 2019. godinu. Ipak, računa se sa naplatom istog u 2022. godini obzirom da je u međuvremenu donešena Odluka o raspodjeli dobiti za 2019. godinu, a ova uplata predviđena je i Budžetom Federacije BiH za 2022. godinu.

Bilješka II– Ukupni troškovi i rashodi

Ukupni troškovi i rashodi planirani su u iznosu od 1.382.394 hilj. KM, od čega se 51,4% odnosi na djelatnost proizvodnje, a 18,2% na djelatnost distribucije.

8. Materijal za proizvodnju električne energije planiran je u iznosu od 408.632 hilj. KM (u TE Kakanj planirani troškovi 165.580 hilj. KM, u TE Tuzla planirano 243.052 hilj. KM) i čine ga troškovi uglja za proizvodnju električne energije, tehnološke pare i toplotne energije, kalo i rastur uglja, troškovi hemikalija, industrijske vode, analize uglja, troškovi tečnih goriva za potpalu i podršku vatri, troškovi biomase i slično. Troškovi uglja za proizvodnju električne energije su najznačajniji trošak unutar ove stavke, a planirani su na osnovu planirane proizvodnje električne energije u termoelektranama, specifičnog utroška topline uglja uz primjenu planske cijene topline uglja koja je uvećana za oko 20% u odnosu na ostvarenja za proteklih nekoliko godina (uvaženo povećanje cijena topline uglja od januara 2022. godine utvrđeno odlukom Vlade FBiH) te očekivanih ugovornih odredbi o premiranju i penaliziranju kvaliteta uglja. Uobziren je i inflatorni uticaj na nabavne cijene goriva i hemikalija evidentan u I kvartalu 2022. godine.

9. Materijal za održavanje obuhvata troškove planirane u iznosu 15.788 hilj. KM, a istim su obuhvaćeni troškovi materijala i rezervnih dijelova za održavanje (redovno i investiciono) sredstava u tehnički ispravnom stanju kako bi ova sredstva mogla obavljati svoju funkciju u okviru predviđenog vijeka trajanja čime se postiže pogonska spremnost proizvodnih postrojenja i distributivne mreže kao i funkcionalnost IKT infrastrukture. I na ove troškove uticao je uticaj

rasta cijena te povećane potrebe za održavanjem obzirom na starost postrojenja i uvećane posljedice kvarova na blokovima obzirom na rast cijena energije

10. Ostali troškovi materijala planirani su u iznosu 6.463 hilj. KM, a obuhvataju utrošenu električnu energiju, kancelarijski materijal, utrošeno gorivo i mazivo za vozila, otpis HTZ opreme (kod stavljanja u upotrebu) itd. Kod troškova goriva je uobziren aktuelni nivo cijena goriva za vozila u periodu izrade Plana, a potrebno je posvetiti pažnju smanjenju troškova električne energije u poslovnim objektima Društva u skladu sa *Politikom energetske efikasnosti*. Na djelatnosti *Snabdijevanja* je u okviru ove stavke planiran i trošak opreme-uređaja za ugradnju kod dijela krajnjih kupaca u cilju dostizanja postavljenih ciljeva energetske efikasnosti, u skladu sa zakonskim obavezama i potrebom adekvatnog tržišnog pozicioniranja.

11. Troškovi prevoza uglja planirani u 2022. godini iznose 25.967 hilj. KM. Predračun ovih troškova izvršen je na osnovu potrebnih količina uglja u tonama (po Sagledavanju EEB-u za 2022. godinu potrebe iznose 5.186 hilj. tona) i procjenjenih cijena prevoza uglja, uvažavajući strukturu nabavke po rudnicima/kopovima te po vrsti prevoza (željeznički, drumski) koji će se koristiti kod isporuka uglja termoelektranama. Ovdje treba naglasiti da se cijena prevoza po toni znatno razlikuje po termoelektranama i niža je za TE Kakanj obzirom na geografski položaj i učešće u nabavci rudnika od kojih se ugalj nabavlja kao i na vidove transporta.

12. Usluge održavanja planirane su u iznosu od 28.451 hilj. KM od čega se 58,5% odnosi na djelatnost proizvodnje, a 33,1% na djelatnost distribucije. Ove usluge obuhvataju održavanje (redovno i investiciono) opreme i građevina, sječu šume, iskop i zatrpavanje kanala kod polaganja kablova za električnu mrežu, održavanje vozila, usluge održavanja hardvera i softvera te TK opreme. Ovi troškovi planirani su uz povećanje u odnosu na realizaciju za 2021. godinu, a tome, uz porast cijena usluga i obima održavanja doprinose i uvećani troškovi održavanja kod VP Podveležje (planirani za cijelu godinu, a ostvareni za kraći period rada u toku 2021. godine). Očekuje se veći obim troškova usluga na održavanju u proizvodnim podružnicama gdje je planiran veći broj remonata u odnosu na 2021. godinu. Shodno Sagledavanju za 2022. godinu, planirani su remont na svim agregatima u HE Grabovica i HE Salakovac. Također, remont su planirani na skoro svim termoblokovima s tim da je za blok 6 u TE Tuzla planirana rekonstrukcija (izdaci za isto će pretežno teretiti ulaganja). U djelatnosti distribucije planiraju se dosta intenzivne aktivnosti na održavanju distributivne mreže. Planirano je i povećanje troškova na ime održavanja hardvera i softvera gdje je uključen i trošak održavanja licenci koji je bio smanjen ranijih godina. Ovi troškovi rastu i obzirom na proces informatizacije (uvođenje novih softvera u poslovanju) i nastavak postepenog prelaska na daljinsko očitavanje brojila što povlači za sobom dodatne troškove u vezi hardvera, softvera i TK infrastrukture. Najveći dio troškova planiranih održavanja softvera se odnosi na održavanje SAP, *Microsoft* i *Oracle* licenci, a predviđeni su i značajni troškovi održavanja TK opreme.

13. Troškovi nabavke električne energije i pomoćnih usluga planirani su u iznosu od 213.334 hilj. KM.

Od planskog iznosa se na nabavku električne energije (uključujući energiju iz obnovljivih izvora) odnosi 188.650 hilj. KM, a planirani troškovi nabavke električne energije u 2022. godini imaju sljedeću strukturu:

- 75.237 hilj. KM za kratkoročnu kupovinu energije zbog sanacije ispada/debalansa u proizvodnji,
- 39.347 hilj. KM po osnovu kupoprodaje na tržištu (po ovom osnovu planirano 48.535 hilj. KM prihoda, a za istu količinu energije od 95,4 GWh),
- 13.980 hilj. KM za nabavku el. energije u vezi pomoćnih usluga (većinom debalansi),
- 15.840 hilj. KM za prijem po osnovu UPTS-a na 110 kV mreži i distributivnoj mreži,

- 43.253 hilj. KM za nabavku el. energije iz obnovljivih izvora;
- 994 hilj. KM za prijem od industrijskih elektrana.

Planirani troškovi u prve četiri alineje odnose se na djelatnost *Trgovine*, troškovi nabavke šeste alineje odnose na djelatnost *Snabdijevanja*, dok se troškovi nabavke iz pete alineje odnose na djelatnosti *Snabdijevanja* (pretežno) i *Proizvodnje* (dio po osnovu proizvodnje mHE Modrac). Kako se po osnovu ugovora sa Operaterom za OIEiEK o preuzimanju električne energije iz obnovljivih izvora iz malih hidroelektrana EP BiH javio prihod tako su povećani i troškovi po istom osnovu. Bitno je naglasiti da su značajne količine i troškovi nabavke praktično neizbježni zbog zakonske obaveze otkupa od nezavisnih proizvođača koju EPBiH ima, dok se troškovi nabavke po osnovu UPTS-a javljaju zbog isprepletenosti distributivne mreže sa drugim elektroprivredama u BiH.

Ostvareni troškovi za kupoprodaju na tržištu (vezanu trgovinu) mogu biti i veći od planiranih, ako se realizacijom istih postiže dodatni pozitivan finansijski efekat za Društvo. Konkretno, ako se kroz aktivnosti kupoprodaje električne energije na dnevnoj, sedmičnoj, mjesečnoj i kvartalnoj bazi može ostvariti pozitivna razlika između prihoda od prodaje i troškova nabavke za istu količinu energije, onda treba koristiti ukazane prilike, vodeći računa da se ne ugrozi likvidnost i realizacija ranije ugovorenih obaveza prema krajnjim i drugim kupcima, te NOS-u BiH u vezi pomoćnih usluga. Troškovi za kratkoročnu kupovinu energije radi sanacije ispada proizvodnje ne predstavljaju ograničenje-limit nakon što se eventualno dostigne planirani iznos troškova u toku godine u slučaju ugroženosti rada EE sistema i sigurnosti snabdijevanja kada je neophodna havarijska nabavka električne energije.

Za troškove pomoćnih usluga u EES-u je planirano 24.684 hilj. KM od čega se najveći dio odnosi na trošak systemske usluge u iznosu 24.350 hilj. KM (pretežno u djelatnosti distribucije, po cijeni systemske usluge koja je u primjeni od 01.01.2022. godine), dok se ostatak od 334 hilj. KM odnosi na troškove za kapacitete u vezi pomoćnih usluga planirane u djelatnosti *Trgovine*. Troškovi (ali i prihodi) u vezi pomoćnih usluga su planirani uobzirujući postojeći koncept pomoćnih usluga u elektroenergetskom sistemu BiH.

14. Troškovi premija osiguranja planirani su u iznosu od 2.814 hilj. KM gdje se primjenjuje selektivniji pristup kod identifikacije imovine koja podliježe većim rizicima i koju treba osigurati. Najveći dio troškova osiguranja se odnosi na premije osiguranja stalnih sredstava (oprema, građevine, vozila) u djelatnostima proizvodnje i distribucije, a manji dio planiranih troškova odnosi se na osiguranje zaposlenih. Povećanje ovih troškova u odnosu na ranije godine je posljedica većih troškova osiguranja imovine u VP Podveležje.

15. Drugi troškovi usluga planirani su u iznosu od 17.731 hilj. KM, a obuhvataju troškove poštanskih i telekomunikacionih usluga, troškove službenih putovanja, troškove sistemskih studija, reprezentaciju, troškove bankarskih usluga, troškove zakupa, troškove reklame, sponzorstva itd. Porast ovih troškova u 2022. godini u odnosu na ostvarenje za 2021. godinu se dobrim dijelom odnosi na usluge naplate računa za el. energiju putem trećih lica (prelazak na ovaj vid naplate pokrenut tokom 2019. godine) i povećan broj kupaca, a moguće i veće iznose provizija. Očekuje se i dalji rast troškova otpreme pošte u okviru djelatnosti snabdijevanja gdje se kontinuirano povećava obim štampanja, kovertiranja i dostave računa kupcima putem pošte (prema zaključku Vlade FBiH iz maja 2016. godine) u odnosu na nivo i dinamiku dostignutu u 2021. godini. Računajući na blagi porasta cijenekvertiranja i dostave te broj kupaca tu se planira trošak od oko 6,2 mil KM što je više nego u dosadašnjem periodu. U okviru ove stavke planirani su i izdaci za medijsku promociju EPBiH što uključuje i troškove usluga sponzorstva u iznosu 568 hilj. KM.

16. Troškovi amortizacije planirani su u iznosu od 157.090 hilj. KM i odnose se na predračun troškova amortizacije stalnih sredstava shodno Računovodstvenoj politici Društva odnosno amortizacionim stopama i osnovicama za obračun amortizacije. U strukturi planiranih troškova amortizacije dominantno mjesto zauzima djelatnost *Proizvodnje* na koju se odnosi 58,2% planiranih troškova amortizacije dok se na djelatnost *Distribucije* odnosi 40% planskih troškova. Ovi troškovi su planirani u iznosu koji je približan ostvarenom za 2021. godinu. Dio planiranih troškova amortizacije odnosi se na amortizaciju opreme i građevinskih objekata, a jedan dio troškova amortizacije (oko 6,2 mil. KM) se odnosi na donirana sredstva i isti ima protustavku u prihodu od donacija na stavci *Ostali prihodi*. Povećanje ovih troškova u odnosu na ranije godine je efekat početka rada VP Podveležje od marta 2021. godine (u 2022. godini će raditi cijelu godinu), a gdje će upravo trošak amortizacije biti najveća troškovna stavka kod ovog objekta

17. Troškovi mrežarina i naknade za NOS planirani su u iznosu 54.924 hilj. KM. Proračun ovih troškova izvršen je prema planiranom/bilansiranom preuzimanju električne energije sa prenosne mreže i približno važećim tarifama određenim od strane DERK-a u momentu izrade Plana, a vezan je za količine preuzete energije sa mreže prenosa, a kod naknade za rad NOS-a BiH i za obim proizvodnje (preko G komponente tarife). Struktura je sljedeća:

- 45.398 hilj. KM odnosi se na troškove prenosa električne energije po osnovu isporuka krajnjim kupcima na distributivnoj mreži i 110 kV naponu.

- 4.370 hilj. KM odnosi se na troškove naknade za rad NOS-a BiH,

- 4.724 hilj. KM odnosi se na korištenje mreže drugih EP radi isporuke krajnjim kupcima.

Važno je istaći da se troškovi prenosa i tarife za rad NOS-a obračunavaju i plaćaju (od strane EPBIH) za energiju koju potroše krajnji kupci. U skladu sa važećim propisima i strukturom distributivne mrežarine, troškovi prenosa i NOS-a za krajnje kupce na distributivnoj mreži planirani su kod djelatnosti *Distribucije* (osim manjeg iznosa planiranog kod Snabdjevanja za kupce sa područja drugih ODS-ova), dok su troškovi prenosa i NOS-a u vezi krajnjih potrošača/kupaca na 110 kV naponu planirani kod djelatnosti *Snabdijevanja*. Za dio tarife za rada NOS-a koji se plaća preko G komponente dio troškova NOS-a je planiran u djelatnosti proizvodnje.

18. Troškovi plata i naknada plata planirani su u iznosu od 156.000 hilj. KM što je 5% iznad ostvarenja za 2021. godinu. Očekuje se da će nivo plata rasti oko 5% u odnosu na 2021. godinu što približno prati i očekivani rast prosjeka neto plate u Federaciji BiH s tim da će se dio isplate vezati i za radni učinak odnosno za rezultate poslovanja. U februaru 2021. godine je zaključen važeći Granski kolektivni ugovor sa približno istim nivoom prava i obaveza kao i prethodni gdje je zadržana i klauzula (član 37.) vezano za usklađivanje minimalne satnice za slučaj da godišnja inflacija pređe stopu od 5%. Isto se (obzirom na inflatorna kretanja krajem 2021. i početkom 2022. godine) i desilo te je to (usklađenje satnice u skladu sa kretanjem stope inflacije i BDP-a u Federaciji BiH) ključni razlog zbog kojeg su troškovi plata predviđeni u većem iznosu u odnosu na 2021. godinu unatoč nešto manjem broju radnika. Pretpostavljeno je da će u na snazi ostati stope doprinosa i poreza koje su važile u periodu izrade ovog Plana iako su izmjene u vezi toga u parlamentarnoj proceduri. Ukoliko budu usvojene predložene izmjene od strane Vlade FBiH tada bi troškovi plata mogli biti manji od ovdje planiranih, ali bi se povećali troškovi na planskoj stavci *6.1./19 Drugi troškovi rada*. Prosječan broj radnika (uključujući radnike na određeno vrijeme i pripravnike) bi trebao biti blizu 4.100 što je blizu dostignutom u periodu finalizacije ovog Plana. Pored troškova plata, za plate po osnovu rada zaposlenika EPBIH na investicionim projektima Društva planiran je iznos od 3.000 hilj. KM što daje ukupnu planiranu bruto masu za plate u iznosu 159.000 hilj. KM. U okviru troškova plata (kao i troškova na narednoj stavci) planirana su sredstva za plate i naknade pripranicima koji bi bili angažovani tokom 2022. godine, a koji bi prvo radno iskustvo sticali u EP BiH.

19. Drugi troškovi rada planirani su u iznosu 24.924 hilj. KM i najvećim dijelom obuhvataju naknade (u bruto iznosu, uključujući poreze i doprinose na oporezivi iznos) koje se isplaćuju zaposlenicima po osnovu Pravilnika o radu Društva (naknade za topli obrok i prevoz, regres, naknade za smrtne slučajeve, pomoći za liječenja i dr.). Naknada za topli obrok planirana je sa prosječnim bruto troškom u iznosu od 19,61 KM dnevno dok su troškovi naknade za prevoz radnika i regresa za godišnji odmor planirani (sukladno Pravilniku o radu, uz minimalni i neoporezivi iznos isplate) prema za oko 5% uvećanim cijenama prevoza, očekivanoj prosječnoj neto plati FBiH u 2022. godini te broju zaposlenika koji ostvaruju prava na te naknade. Moguće su izmjene propisa koji regulišu oporezivanje i doprinose u vezi ovih naknada. U slučaju da se usvoji kako je predloženo isto bi se reflektovalo i na troškove koji bi mogli biti povećani na ovoj stavci, ali bi isto bilo kompenzovano manjih troškom plata zbog smanjenja ukupne stope doprinosa na plate. Pored navedenog planirani su i troškovi stipendija, naknada pripravnici-ma-volonterima te naknade članovima organa Društva i sl.

20. Troškovi vodoprivrednih naknada su planirani u iznosu 22.599 hilj. KM na osnovu zakonskih propisa koji regulišu ovu oblast (konkretno važećih stopa), te na osnovu sagledane proizvodnje za 2022. godinu. Izuzetak su troškovi opće vodoprivredne naknade koji su vezani za isplaćene plate zaposlenicima, te troškovi naknade za zaštitu voda (baziraju se na podacima o ekvivalentnom broju stanovnika). Preko 98% ovih troškova se odnosi na djelatnost proizvodnje i to posebno podružnicu HE na Neretvi kod koje su posebno veliki (u sumi preko 20 miliona KM) troškovi doprinosa za korištenje hidroakumulacionih objekata i troškovi vodne naknade od posebnog značaja za HNK.

21. Razne dažbine, naknade i članarine planirane su u ukupnom iznosu od 19.894 hilj. KM, a u skladu sa važećim zakonskim propisima i osnovama za obračun poreza, naknada doprinosa i članarina dok su troškovi administrativnih i drugih taksi planirani prema procjeni za plansku godinu. Samo na dvije (varijabilne) naknade odnosi se 80% troškova iz ove stavke i to na naknadu za zagađenje zraka (planirano kod obje TE u ukupnom iznosu 4.933 hilj. KM) i naknadu o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda preduzeća ostvarenih radom termoelektrana (7.375 hilj. KM za obje TE). Ostatak se odnosi na komunalne naknade, koncesije, doprinose za građevinsko zemljište, članarine komorama i elektroprivrednim udruženjima, doprinose i poreze koji ne zavise od poslovnog rezultata, razne naknade regulatornim agencijama (DERK, FERK, RAK) i slično. Značajan iznos ovih troškova je i u distributivnoj djelatnosti obzirom na izuzetno visoke iznose komunalnih naknada u pojedinim općinama, a dio se odnosi i na koncesije u vezi proizvodnje iz OIE (VP Podveležje drugo).

22. Drugi troškovi poslovanja planirani su za 2022. godinu u iznosu od 9.746 hilj. KM, a obuhvataju izdatke za zaštitarske i usluge čišćenja, zdravstvene usluge, sistematski pregled radnika, usluge za stručno usavršavanje (edukacija radnika), pretplatu za stručna i službena izdanja, troškove konsultantskih, revizorskih i advokatskih usluga, usluga prevođenja, zatim komunalnih i neproizvodnih usluga, usluge u vezi protivpožarne zaštite i zaštite na radu te razne ostale neproizvodne usluge. Na ovoj stavci planirani su i troškovi poribljavanja u ukupnom iznosu 860 hilj. KM gdje se na podružnicu HE na Neretvi odnosi preko 91% tog iznosa.

23. Finansijski troškovi i rashodi planirani su u iznosu 5.146 hilj KM, a pretežno se odnose na kamate po dugoročnim kreditima (4.008 hilj. KM) i troškove kamata po osnovu aktuarskih obračuna (920 hilj KM). Nisu planirani rashodi (kao ni prihodi) po osnovu kursnih razlika. Očekuje se rast troškova kamata na kredite u 2022. godini, a skoro 97% planiranih finansijskih rashoda je planirano kod djelatnosti proizvodnje i distribucije koje su bile dominantni korisnici kredita u proteklom periodu. Trošak kamata će biti uvećan za troškove finansiranja VP Podveležje, obzirom da je ovaj objekat ušao u upotrebu u 2021.godini.

24. Drugi rashodi planirani su u iznosu od 164.684 hilj. KM, a odnose se na rashode po osnovu šteta i naknada šteta, rashode po osnovu otpisa potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja, rashode po osnovu otpisa zaliha i smanjenja vrijednosti stalnih sredstava. Obzirom na neizvjesnost naplate velik dio ovih rashoda odnosi se na umanjenje vrijednosti (zbog starosne strukture i upitne mogućnosti povrata) po osnovu datih avansa ZD rudnicima pretvorenih u pozajmice u iznosu od 33.308 hilj. KM (planirano na rashodima TE, pretežno u TE Tuzla obzirom na strukturu obaveza po ZD rudnicima).

Također, u skladu sa nalazima iz revizorskih izvještaja Društvo planira u toku 2022. godine izvršiti test na umanjenje vrijednosti imovine, shodno MRS-u 36. U ovom momentu je teško procijeniti rezultate testa, ali je izvjesno da su određene pozicije u okviru stalnih sredstava procjenjene te su s tim u vezi procjenjeni sljedeći potencijalni rashodi uključeni u planirane rashode (na funkcijama potpore)

- rashod po osnovu umanjenja ulaganja u zavisna društva rudnike 85.400 hilj. KM
- rashod na ime umanjenja investicija u toku 39.000 hilj. KM

25. Troškovi rezervisanja planirani su u iznosu od 48.637 hilj. KM i odnose se na:

- rezervisanja na ime započetih sudskih sporova 40.852 hilj. KM ,
- rezervisanja po aktuarskim obračunima za tekući rad 1.705 hilj. KM,
- ostala rezervisanja za rizike i troškove u iznosu od 6.0880 hilj. KM (od čega 1.080 hilj. KM troškovi demontaže u TE).

Aktuarski obračuni se odnose na buduće isplate zaposlenicima po osnovu jubilarnih nagrada i otpremnina (kod odlaska u penziju) te isplate naknada za smrtne slučajeve penzionisanih zaposlenika, a u skladu sa MRS-om 19. Nisu planirani troškovi rezervisanja na ime aktuarskih gubitaka (kao ni prihodi po osnovu aktuarskih dobitaka).

Bilješka III – Finansijski rezultat

Planirana dobit za 2022. godinu prije oporezivanja iznosi 27.028 hilj. KM što je više od dobiti za prethodne godine, ali i dalje prilično skromno u odnosu na iznos kapitala i prihoda na godišnjem nivou, obzirom na ograničenja prodajnih cijena u tržišnom i javnom snabdjevanju. Ipak očekuje se rekordno visok iznos prihoda i EBITDA čemu prvenstveno doprinosi visok nivo tržišnih cijena energije koja se planira plasirati kroz djelatnost Trgovine.

U odnosu na ostvareno za 2021. godinu očekivane glavne pozitivne okolnosti po rezultat poslovanja u 2022. godini su rast prodajnih cijena energije u tržišnom snabdjevanju, a posebno jako izražen u trgovini gdje cijene dosežu višestruko veći nivo u odnosu na prethodne godine.

Sa druge strane, ključne negativne okolnosti bi bile:

- višestruko povećani rashodi i troškovi rezervisanja, dijelom i zbog nastojanja da se otklone osnove/argumenti za negativno mišljenje iz revizorskih izvještaja;
- porasta referentne cijene za otkup iz obnovljivih izvora energije;
- rast nabavne cijene topline uglja i mnogih drugih dobara i usluga, u dobroj mjeri zbog inflatornog uticaja;
- izvjesno hidrološki lošija godina nego je bila 2021. godina.

BILJEŠKE UZ PREDRAČUN BILANSA USPJEHA ZA 2023. i 2024. GODINU

Predračun planiranih prihoda, troškova i rashoda za 2023. i 2024. godinu je u osnovi približan iznosima za 2022. godinu. Glavne razlike u odnosu na tu godinu su sljedeće:

- različiti elementi varijabilnih prihoda i troškova bazirani na energetskim veličinama (pretežno iz EEB: prodaja, količina i struktura proizvodnje električne energije, količine nabavke energije itd.);
- različit tretman prodaje proizvodnje VP Podveležje u odnosu na 2021. godinu (po EEB-u planirano da se energija iz ovog pogona prodaje Operateru za OIEiEK);
- uvođenje u pogon novih objekata sa njihovim očekivanim prihodima i troškovima (kod novih objekata će dominantan trošak biti amortizacija, a značajni će biti i troškovi kamata kao i koncesionih naknada);
- razlika u obimu tržišne prodaje, obzirom na proizvodne mogućnosti i količine nabavke;
- veća prodajna cijena (uz blagi i postepeni rast od cca 5% godišnje) za kategorije kupaca u okviru javnog snabdijevanja;
- nakon puštanja u pogon novih i rekonstruisanih proizvodnih objekata (uključujući projekte odsumporavanja u TE) doći će do rasta troškova kamata obzirom da će isti većinom biti finansirani iz eksternih izvora;
- planirano je da troškovi zaposlenih budu približni nivou za 2022. godinu uz blago povećanje iznosa primanja i smanjenje broja zaposlenih obzirom na planirane odlaske radnika u penziju; također, 2024. godina ima 1 kalendarski i 2 radna dana više u odnosu na 2022. i 2023. godinu;
- troškovi amortizacije se neće značajno mijenjati jer će dodatni trošak kao rezultat ulaganja uoči i tokom planskog perioda (prvenstveno u proizvodne objekte, ali i druga ulaganja) biti u priličnoj mjeri neutralisan činjenicom da za značajan broj i vrijednost stalnih sredstava prestaje obračun amortizacije (posebno u TE);
- u 2024. godini je uobzireno i povećanje nabavne cijene topline uglja za oko 15% u odnosu na cijene od početka 2022. godine.

Za sve tri planske godine troškovi prenosa električne energije, troškovi naknade za rad NOS-a, troškovi sistemskih usluga kao i troškovi obavezne nabavke električne energije (obnovljivi izvori i nezavisni proizvođači) su planirani približno važećim tarifama u I kvartalu 2022. godine s tim da je značajna neizvjesnost vezana za buduću tarifu za sistemsku uslugu, a vezano za način i troškove pokriva prenosnih gubitaka. Predviđeno je da će referetna cijena za otkup iz OIE biti povećana za oko 10% od septembra 2023. godine.

Planski pristup je da se glavnina dobiti ostvaruje kroz djelatnost trgovine dok bi se i javnom snabdijevanju prosječna prodajna cijena u toku 2024. godine približila proizvodnim troškovima (koji će također rasti u odnosu na prethodne godine). Kod tržišnog snabdijevanja je predviđen dalji limitirani (do 20% u odnosu na prethodnu godinu) rast cijena, ali bi iste i dalje bile značajno ispod tržišnih cijena energije. Evidentno je da će doći do rasta na skoro svim troškovnim pozicijama, dok bi rashodi trebali biti daleko manji u odnosu na predviđene za 2022. godinu. Upravo su manji rashodi u 2023. i 2024. godini to što omogućuje veću planiranu dobiti u odnosu na 2022. godinu. Fiksni troškovi se kroz mjere racionalizacije i uštede trebaju smanjivati odnosno nastojati ostvariti i ispod Plana. Kod troškova kamata je rast neminovan obzirom na planirane investicije i zaduženja. Investicijama u proizvodnju se nastoji obezbjediti pogonska spremnost i ekološka prihvatljivost proizvodnih kapaciteta na duži rok. Planiranim ulaganjima u nove proizvodne objekte bi se postepeno povećavao trošak amortizacije i kamata,

kao i učešće istih u ukupnim troškovima, uz smanjenje varijabilnih troškova obzirom da bi u pogonu više učestvovali blokovi sa nižim specifičnim utroškom. Jedan dio „novih“ troškova amortizacije ima i svoju ekološku dimenziju u vidu poboljšanja ekoloških performansi proizvodnih kapaciteta što se prvenstveno odnosi na projekte odsumporavanja i denitrifikacije, ali i izgradnju novih kapaciteta za proizvodnju iz OIE. Ovim bi se obezbjedio novi vid i dodatne količine energije iz obnovljivih izvora (posebno solarne energije), ali bi to u planskom periodu još uvijek bile relativno skromne količine. Jasno je da će implementacija projekat aodsumporavanja i denitrifikacije dovesti do povećanja proizvodnog troška (i fiksne i varijabilne komponente) u termoelektranama nakon što budu završeni. Generalno, je jasno da će jedinični troškovi proizvodnje u termoelektranama biti značajno veći nego u prethodnom periodu, te je i to jedan od razloga za povećanje cijena komponente energije u snabdjevanju.

Obzirom na manji obim proizvodnje (prvenstveno zbog značajnih zahvata na pojedinim termo blokovima), te posljedično manje količine bilansnih viškova u 2023. godini se očekuje manji iznos prihoda i EBITDA u odnosu na 2022. i 2024. godinu

Na narednoj stranici se daje uporedni pregled predračuna bilansa uspjeha iz ovog plana sa ostvarenjem 2021. godine. Dati su indeksi koji pokazuju:

- odnos između planiranog za 2022. godinu sa ostvarenim za 2021. godinu,
- odnos između planiranog za 2023. i 2024. godinu sa planom za 2022. godinu.

Tabela 7.4

Uporedba Predračuna Bilansa uspjeha za period 2022-2024. godina sa ostvarenjem za 2021. godinu
iznosi u hilj.KM

SIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	Revid Plan 2021-2023	2021 ostvareno	plan 2022-2024			index 2/1	index 3/2	index 4/2
		2021 plan		2022 plan	2023 plan	2024 plan			
	broj kolone	0	1	2	3	4	5	6	7
6.1./01	Prihodi od prodaje el. energije i pom. usluga	1.032.914	1.052.426	1.343.710	1.108.268	1.294.078	127,7	82,5	96,3
	-prihod od prod. krajnjim kupcima EP BiH	733.962	739.385	779.288	874.631	969.159	105,4	112,2	124,4
	- dugoročna i kratkor. prodaja u /van BiH	218.916	234.415	467.234	117.643	202.890	199,3	25,2	43,4
	- prihod po osnovu UPTS-a (energija+ mrežarina)	17.648	17.938	18.417	17.935	17.935	102,7	97,4	97,4
	- prihod po osnovu kupoprodaje (vezana trgov.)	29.707	29.567	48.535	48.535	48.535	164,2	100,0	100,0
	- prihod od prodaje iz obnovljivih izvora	14.007	13.152	8.955	30.299	36.333	68,1	338,4	405,7
	- prihod od pom. usl. uključ i el.energ. u vezi PU	18.673	17.969	21.281	19.226	19.226	118,4	90,3	90,3
6.1./02	Prihod od prodaje sporednih i nus proizvoda	15.483	15.527	15.804	15.838	17.907	101,8	100,2	113,3
6.1./03	Prihodi od prodaje materijala i usluga	27.903	30.483	27.546	27.814	28.027	90,4	101,0	101,7
	- prihod od naknada priključenja	19.867	21.473	19.500	19.720	19.943	90,8	101,1	102,3
	- ostali prihod od prodaje mater. i usluga	8.036	9.011	8.046	8.094	8.083	89,3	100,6	100,5
6.1./04	Prihod od finansiranja	5.877	6.553	7.553	7.395	6.800	115,3	97,9	90,0
6.1./05	Ostali prihodi	14.911	18.482	14.809	11.603	12.474	80,1	78,4	84,2
	UKUPNI PRIHODI	1.097.088	1.123.471	1.409.422	1.170.919	1.359.284	125,5	83,1	96,4
6.1./08	Materijal za proizvodnju električne energije	308.020	304.354	408.632	304.426	377.346	134,3	74,5	92,3
6.1./09	Materijal za održavanje	9.983	9.958	15.788	15.411	15.092	158,5	97,6	95,6
6.1./10	Ostali troškovi materijala	5.427	5.431	6.463	6.381	6.437	119,0	98,7	99,6
6.1./11	Troškovi prevoza uglja	22.359	20.809	25.967	18.984	17.890	124,8	73,1	68,9
6.1./12	Usluge održavanja	18.728	17.619	28.451	26.345	25.788	161,5	92,6	90,6
6.1./13	Troškovi nabavke el. energije i pomoćnih usluga	200.024	200.704	213.334	216.951	270.659	106,3	101,7	126,9
6.1./14	Premije osiguranja	2.532	2.078	2.814	2.851	2.867	135,4	101,3	101,9
6.1./15	Drugi troškovi usluga	15.130	13.869	17.731	17.897	18.016	127,8	100,9	101,6
6.1./16	Troškovi amortizacije	156.341	156.202	157.090	158.955	156.502	100,6	101,2	99,6
6.1./17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	53.158	53.631	54.492	55.597	55.920	101,6	102,0	102,6
6.1./18	Plate i naknade plata	149.800	148.617	156.000	157.560	160.396	105,0	101,0	102,8
6.1./19	Drugi troškovi rada	24.998	24.763	24.924	25.250	25.766	100,6	101,3	103,4
6.1./20	Vodoprivredne naknade	28.031	30.185	22.599	24.780	23.730	74,9	109,6	105,0
6.1./21	Razne dažbine, naknade i članarine	19.645	19.494	19.894	18.348	17.557	102,1	92,2	88,3
6.1./22	Drugi troškovi poslovanja	8.233	7.436	9.746	8.938	8.893	131,1	91,7	91,3
6.1./23	Finansijski troškovi i rashodi	5.120	4.783	5.146	6.222	6.951	107,6	120,9	135,1
6.1./24	Drugi rashodi	50.209	78.379	164.684	11.572	12.147	210,1	7,0	7,4
6.1./25	Troškovi rezervisanja	6.258	11.156	48.637	11.503	12.498	436,0	23,7	25,7
	UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI	1.083.996	1.109.469	1.382.394	1.087.974	1.214.454	124,6	78,7	87,9
	PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA (prije poreza)	13.092	14.001	27.028	82.945	144.831	193,0	306,9	535,9

Tabela 7.5

Predračun gotovinskog toka za period 2022-2024.		u mil. KM		
predračun rađen bez PDV-a kao neutralnog elementa posmatrano na godišnjem nivou, ali je uobziren uticaj očekivanih efekata po osnovu PDV-a vezano za pretvaranje avansa u pozajmice 2021. godine		2022	2023	2024
PRILIVI SREDS TA VA IZ POSLOVNE AKTIVNOSTI				
	Prilivi po osnovu prodaje el. energije i pomoćnih usluga	1.335,7	1.099,3	1.284,2
	Prilivi po osnovu tehnol.pare, toplotne energije, šljake i pepela	14,4	14,4	16,3
	Prilivi od prodaje materijala i usluga (priključci,tenderi, elektroenergetske saglasnosti)	26,2	26,4	26,6
	Ostali prilivi (kamate, naplaćena potraživanja i sl.)	15,6	10,4	10,6
I	UKUPNO PRILIVI iz poslovne aktivnosti	1.391,9	1.150,6	1.337,7
ODLIVI SREDS TA VA IZ POSLOVNE AKTIVNOSTI				
	Materijal za proizvodnju (uključujući prevoz uglja)	460,7	323,4	395,2
	Materijal i usluge održavanja	44,2	41,8	40,9
	Ostali materijali i usluge	36,8	36,1	36,2
	Odlivi po osnovu zaposlenih (plate, naknade zaposlenim i sl.)	180,9	182,8	186,2
	Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga	213,3	217,0	270,7
	Troškovi mrežarina, naknada za NOS i prenos	54,5	55,6	55,9
	Razne dažbine (vodoprivr. naknade, porezi, naknade i sl.)	42,5	43,1	41,3
	Ostali odlivi (rezervisanja, isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina i dr.)	50,5	13,3	14,5
	- isplate po osnovu sudskih sporova i dr. rezervisanja	46,9	9,8	10,8
	- isplate po osnovu jubilarnih nagrada, otpremnina	2,6	2,6	2,7
	- ostalo (usluge, roba, štete)	1,0	0,9	0,9
	Efekat smanjenja stanja zaliha i avansa prema rudnicima (zbirni)	0,0	0,0	0,0
II	UKUPNO ODLIVI iz poslovnih aktivnosti	1.083,4	913,0	1.040,8
III	NETO GOTOVINSKI TOK IZ POSLOVNE AKTIVNOSTI (I-II)	308,5	237,6	296,9
PRILIVI SREDS TA VA IZ ULAGAČKE AKTIVNOSTI				
	Prodaja stalnih sredstava i otuđenje udjela			
	Ostali prilivi iz ulagačke aktivnosti (dividenda ZD i drugi)			
IV	UKUPNO PRILIVI iz ulagačke aktivnosti	0,0	0,0	0,0
ODLIVI SREDS TA VA IZ ULAGAČKE AKTIVNOSTI				
	Sticanje stalnih sredstava po osnovu raspoloživih vlastitih sredstava	255,2	337,3	268,8
V	UKUPNO ODLIVI iz ulagačke aktivnosti	255,2	337,3	268,8
VI	NETO GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKE AKTIVNOSTI (IV-V)	-255,2	-337,3	-268,8
PRILIVI SREDS TA VA IZ FINANSIJSKE AKTIVNOSTI				
	Povrat pozajmljenih sredstava (povrat pozajmica od rudnika)		9,3	22,5
	Ostali prilivi iz finansijskih aktivnosti (umanjenje postojećih oročenih depozita)		76,1	26,6
VII	UKUPNO PRILIVI iz finansijskih aktivnosti	0,0	85,4	49,1
ODLIVI SREDS TA VA IZ FINANSIJSKE AKTIVNOSTI				
	Vraćanje uzetih kredita (odnosi se na postojeće kredite i nove u djel Pro)	11,7	19,2	25,3
	Otplata glavnice kredita za avans bloka 7 TE Tuzla	28,3	28,3	28,3
	Otplata kreditnih anuiteta za VP Podveležje	13,3	13,2	13,0
	Otplata kredita KfW Scada (samo glavnica)	1,0	1,0	1,0
	Neto isplata dividendi (% od dobiti., umanjeno za potraž. od vlasnika po osn subv.)	0,3	0,3	0,3
	Odlivi za porez na dobit (bez korištenja prava djelimičnog oslobođanja)	3,1	11,7	9,3
	Efekat PDV-a kod pretvaranja avansa u pozajmice ZD rudnicima (neto godišnje)	-13,0	-10,0	
	Nove pozajmice ZD rudnicima za provođenje prestrukturiranja	73,2		
VIII	UKUPNO ODLIVI iz finansijskih aktivnosti (VII-VIII)	118,0	63,6	77,2
IX	NETO GOTOVINSKI TOK IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI	-118,0	21,8	-28,1
X	Neto povećanje (smanjenje) gotovine (III+VI+IX)	-64,7	-77,9	0,0
	stanje gotovine na 31. 12 2021. g. 172,6 mil KM, stanje oročenih depozita 102,68 mil. KM			
PG	Stanje gotovine na početku godine	172,6	107,9	30,0
KG	Stanje gotovine na kraju godine	107,9	30,0	30,0
X	Neto povećanje (smanjenje) gotovine (KG-PG)	-64,7	-77,9	0,0

Predračun bilansa stanja za period 2022-2024. godina

Tabela 7.6

<i>Planirani bilans stanja za period 2022-2024</i>					
					(u mil. KM)
<i>Pozicija</i>	st. 31.12.2021	st. 31.12.2022	st. 31.12.2023	st. 31.12.2024	
Stalna imovina i dugor. plasmani	3.080,77	3.195,81	3.835,33	4.501,95	
Kratkoročna imovina	484,57	437,39	273,21	246,31	
- zalihe	42,94	60,00	58,00	56,00	
- dati avansi	3,41	3,00	2,50	2,00	
- novac	172,62	107,90	30,00	30,00	
- kratkoročna potraživanja	136,31	137,48	129,80	132,00	
- kratkoročni finansijski plasmani	115,01	115,01	38,91	12,31	
- potraž. za PDV i akt vrem. razgr. (AVR)	14,29	14,00	14,00	14,00	
Ukupno aktiva	3.565,34	3.633,20	4.108,53	4.748,26	
Kapital	3.001,65	3.014,13	3.084,86	3.210,51	
Dugoročna rezervisanja	133,38	130,00	127,00	124,00	
Dugoročne obaveze	243,48	295,93	711,53	1.195,20	
Kratkoročne obaveze	128,84	135,14	126,64	159,55	
Pasivna vremenska razgr (PVR)	57,99	58,00	58,50	59,00	
Ukupno pasiva	3.565,34	3.633,20	4.108,53	4.748,26	

Obim aktive i pasive se iz godine u godinu povećava obzirom na planirana ulaganja te značajno finansiranje istih iz eksternih izvora. Planiranim ulaganjima se uvećava vrijednost stalnih sredstava (obzirom da su veća od planiranih troškova amortizacije), ali i dugoročnih obaveza (tačnije dugoročnih obaveza po finansijskim kreditima). Također, već u 2022. godini značajno opada iznos novca i kratkoročnih finansijskih plasmana, jer bi se ulaganja u velikoj mjeri finansirala iz vlastitih novčanih sredstava. Pozicija zaliha će generalno zavisiti i od kretanja zaliha uglja na depoima termoelektrana, a u predračunu su uzete zalihe uglja prema Sagledavanju 2022 za kraj 2022. godine odnosno prema EEB-u za kraj 2023 i 2024. godine. Za ostale zalihe, ako isključimo one u vezi uglja, planira se nivo malo ispod dostignutog sa krajem decembra 2021. godine. Planira se rast obima aktive i pasive za oko 1,18 mlrd KM u odnosu na stanje sa krajem 2021. godine i to prvenstveno na pozicijama stalnih sredstava (većinom investicije u toku i u okviru istih dominantno blok 7 TE Tuzla) u okviru aktive, odnosno dugoročnih obaveza (tačnije kreditne obaveze) na pasivi. Kratkoročne obaveze se također povećavaju, a što se zapravo odnosi na povećanje otplate kredita u toku prve naredne godine u odnosu na datum bilansa stanja. Također, očekivani iznos poreza na dobit je sa pozicije kapitala preraspoređen na kratkoročne obaveze s tim da se iste izmiruju u toku godine koja slijedi godini ostvarenja oporezovane dobiti.

Nije planirano da će vlasnici kapitala EP BiH vršiti dokapitalizaciju Društva tokom planskog perioda te su promjene u okviru klase kapitala vezane samo za dobit koja se planira u planskom periodu uz uobzirenje isplate dividende po prijedlogu iz narednog poglavlja.

Raspodjela planirane dobiti

Članom 37. i 38. Zakona o javnim preduzećima Uprava Javnog preduzeća predlaže raspored dobiti u jednoj finansijskoj godini i raspored dobiti po godinama trogodišnjeg planskog perioda, vodeći računa o preporukama Odbora za reviziju, ukupnim finansijskim obavezama Javnog preduzeća u godini koja slijedi, kao i o iznosu kapitalnih izdataka, te drugim investicijama neophodnim za pravilno održavanje i razvoj preduzeća.

Članom 40. Zakona o javnim preduzećima Odluku o raspodjeli dobiti donosi Skupština Društva po prijedlogu Uprave, uz prethodno pribavljeno mišljenje Odbora za reviziju i Nadzornog odbora.

Predlaže se da se planirana dobit nakon oporezivanja po godinama planskog perioda rasporedi na sljedeći način:

Tabela 7.7

O P I S	2022	2023	2024
	hilj. KM / udio	hilj. KM / udio	hilj. KM / udio
<i>1. planirana dobit nakon poreza</i>	<i>15.380</i>	<i>73.656</i>	<i>128.610</i>
1.1. fond rezervi (zakonska obaveza)	3.076	14.731	25.772
1.2. neraspoređena dobit	9.405	55.997	99.931
1.3. dividende	2.898	2.927	2.956

Ovdje treba napomenuti da je za sve 3 godine procjenjen iznosa poreza na dobit s tim da je, uobzirena i činjenica da je, shodno propisima koji regulišu porez na dobit u Federaciji BiH i dosadašnjim poreznim prijavama, oporeziva dobit EP BIH poslije transfernih cijena dosta veća u odnosu na dobit prije oporezivanja. Stoga je stopa poreza na dobit (10%) primjenjena na procjenjenu oporezivu dobit, a ne na planiranu dobit prije oporezivanja koja se može vidjeti iz planiranog bilansa uspjeha.

Planirani iznos za dividende baziran je na obavezi raspoređivanja 20% dobiti nakon oporezivanja u rezerve te na pretpostavci o nastavku i obimu subvencioniranja socijalno ugroženih kategorija u skladu sa aktima Vlade FBiH. Tada bi iznos dividende (cca 2,6 mil. KM godišnje) koji bi bio isplaćen većinskom (90,4%) vlasniku bio dovoljan da pokrije iznos eventualnih subvencija za odnosnu godinu s tim da je kroz planirani iznos za dividendu planiran i dio isplate (cca 0,3 mil. KM) ostalim dioničarima (9,6%). Također, Plan generalno polazi od pretpostavke da se neće vršiti isplata dobiti/dividende sa pozicije neraspoređene-akumulirane dobiti iz prethodnih perioda obzirom da bi isplata iste ugrozila kapacitet Društva da realizira planirane i potrebne investicije.

Obzirom na značajne investicije koje su pred JP Elektroprivreda BiH u narednom periodu, predlaže se da se glavnina dobiti iz planskih godina zadrži u Društvu radi reinvestiranja odnosno manje potrebe za eksternim zaduženjem gdje je upitno i do kojeg iznosa se Društvo može dodatno zadužiti u odnosu na kredite koji su već ugovoreni sa uslovima koji ograničavaju buduća zaduženja. Na bazi ove pretpostavke (kao i pretpostavke da će glavnina dobiti za 2021. godinu nakon poreza ostati zadržana) je i urađen predračun gotovinskog toka. U protivnom, ne bi bilo dovoljno vlastitih sredstava da se realizuje planirani obim ulaganja ili bi bila ugrožena likvidnost Društva.

8 PLAN LJUDSKIH RESURSA

Društvo će u periodu 2022-2024. godina zapošljavanjem kvalitetnih kadrova putem javnog oglašavanja, te dosljednim provođenjem temeljnih opredjeljenja utvrđenim Politikom upravljanja ljudskim resursima, obezbijediti postizanje planskih rezultata i ostvarenje ciljeva Društva. Zapošljavanja novih radnika će se u pravilu, u skladu sa Uredbom o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Federaciji BiH, vršiti putem javnog oglašavanja, po postupku utvrđenim ovom Uredbom i aktima Društva.

Po pitanju broja radnika i troškova radne snage, planirano je da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou uz zadovoljenje uslova da prosječni ukupni godišnji troškovi radne snage za planski period ne prelaze ostvareni iznos za 2021. godinu za više od 6% gdje je rast troškova izvjestan i neminovan radi usklađenja primanja radnika sa stopom inflacije i kretanjem prosječne neto plate u FBiH.

Plan ljudskih resursa 2022-2024. godina

Tabela 8.1

Djelatnosti	Plan 31.12.2021. godine neodređeno	Broj zaposlenih 31.12.2021.		Plan 2022.					Plan 2023.					Plan 2024.				
		N	P	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2022.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2023.	prestanak	Novi prijemi			Plan 31.12.2024.
					N	O	P			N	O	P			N	O	P	
PROIZVODNJA	1591	1509	14	74	67	42	21	1502	79	67	42	21	1490	88	80	42	21	1482
DISTRIBUCIJA	2045	1961	6	91	86	9	34	1956	81	69	9	11	1944	75	65	4	9	1934
SNABDJEVANJE	331	314	1	13	9	4	4	310	13	9	3	4	306	16	12	3	4	302
TRGOVINA	26	25	1	0	1	0	1	26	0	0	0	1	26	1	0	0	1	25
FUNKCIJE POTPORE	272	266	0	5	4	1	2	265	18	13	0	2	260	7	5	0	2	258
UKUPNO EP BIH	4265	4075	22	183	167	56	62	4059	191	158	54	39	4026	187	162	49	37	4001

Tabela iznad predstavlja planski okvir u kojem će se kretati broj radnika. Potrebe za zapošljavanjem će se preispitivati kontinuirano od strane Uprave Društva, te će se svi prijedlozi za zapošljavanje morati detaljno obrazložiti. U slučaju potreba poslovanja, biće omogućena preraspodjela radnika prilikom zapošljavanja između djelatnosti i podružnica i to u okviru planiranog broja za nivo Društva. Prijem novih radnika na poslovima proizvodnje i održavanja u djelatnosti proizvodnje, te operativnog stručnog tehničkog osoblja za rad na terenu u djelatnosti distribucije planiran je u 100% obimu, dok u ostalim djelatnostima, poslovima i procesima planiran je do najviše 75% od broja prestanaka ugovora o radu po sili zakona. Ovo će biti u primjeni do izrade analize procesa sa aspekta korištenja ljudskih resursa, te definisanja normativa po procesima, organizacionim jedinicama i radnicima.

Na osnovu navedenih kriterija za planiranje u planovima djelatnosti i u Planu Direkcije će biti detaljno razrađeni planovi ljudskih resursa. Planovi će sadržavati konkretan pregled radnih mjesta koja će biti popunjavana, vrstu zapošljavanja (određeno, neodređeno), plan prijema pripravnika, kao i dinamiku realizacije. U Planu poslovanja Direkcije biće razrađen plan za funkcije potpore (zajedničke funkcije Društva), a u planovima djelatnosti biće razrađeni planovi djelatnosti uključujući i odgovarajuće sektore u Direkciji. Planovi ljudskih resursa će se u toku planskog perioda analizirati i po potrebi revidirati u skladu sa promjenama koje budu rezultat

prestrukturiranja (u organizacijskom, pravnom i računovodstvenom smislu), te u skladu sa rezultatima realizacije novih poslovnih mogućnosti. Izuzetno, kod odlaska u penziju radnika na specifičnim radnim mjestima koja zahtjevaju posebno radno iskustvo ili posebna znanja i sposobnosti, može se planirati i izvršiti prijem novog radnika prije odlaska u penziju (najviše do 6 mjeseci) radi uvođenja u posao i prijenosa potrebnih informacija i znanja na novog radnika.

U planovima ljudskih resursa nisu planirana nova zapošljavanja niti će se vršiti unutrašnja preraspodjela na poslovima očitavanja, održavanja vozila i radnih mašina i održavanja čistoće. Iznimno, prijem radnika na navedene poslove moći će se realizovati radi zamjene radnika koji je odsutan sa radnog mjesta zbog bolovanja dužeg od 42 dana i to na isto radno mjesto na kojem je zaposlen radnik radi čijeg odsustva se predlaže zamjena.

Djelovaće se u pravcu povećanja udjela radnika u neposrednoj eksploataciji u odnosu na upravljačke, potporne procese i održavanje, te u pravcu povećanja efikasnosti zaposlenih na svim nivoima nakon utvrđivanja normativa po procesima, organizacionim jedinicama i radnicima.

Djelovaće se na organizacijskom i kadrovskom jačanju funkcija kompanije koje se odnose na djelatnost snabdijevanja i procese vezane za otvoreno tržište električne energije, kroz prilagođavanje organizacije poslova tržišnim uslovima poslovanja, te angažman adekvatnog i kvalitetnog kadra (internim preraspoređivanjem i/ili vanjskim zapošljavanjem).

Radi potpune obustave gotovinske naplate, neće se planirati zapošljavanje novih radnika na neodređeno i određeno vrijeme na radnim mjestima referenata za naplatu.

U skladu sa aktivnosti vezanim za obustavu gotovinske naplate izvršiće se potrebne izmjene sistematizacije radnih mjesta, te raspoređivanje radnika koji obavljaju poslove naplate na druge odgovarajuće poslove u okviru podružnica Društva.

Broj radnika u organizacionim jedinicama koje će voditi izgradnju novih proizvodnih jedinica će se odrediti nakon donošenja odluke o njihovoj izgradnji i određivanja metodologije upravljanja tim projektima.

U cilju poboljšanja nepovoljne starosne strukture, zapošljavanje novih radnika u Društva će se vršiti prvenstveno iz reda mladih, koji su u procesu selekcije kadrova ostvarili najbolje rezultate.

U slučajevima neplaniranih prestanaka ugovora o radu, zapošljavanje novih radnika će se vršiti samo ukoliko je to neophodno da bi se obezbjedilo nesmetano odvijanja procesa rada.

U slučaju privremene spriječenosti za rad (bolovanja) radnika u trajanju dužem od 42 dana i odsustva radnika sa posla usljed korištenja porodiljskog odsustva i u drugim sličnim opravdanim slučajevima, može se izvršiti zapošljavanje novog radnika na određeno vrijeme, ali samo ako ne postoji mogućnost angažovanja drugih radnika i najduže do povratka radnika sa bolovanja, odnosno do povratka sa porodiljskog ili drugog odsustva, uz poštivanje opredjeljenja da se koeficijenti produktivnosti po radniku minimalno zadrže na dostignutom nivou te da troškovi radne snage ne prelaze ostvareni iznos za 2021. godinu za više od 6%.

Kroz provođenje odgovarajućih mjera, po potrebi će se djelovati sa ciljem poboljšanja nepovoljne starosne strukture zaposlenih, racionalizacije broja zaposlenih i rješavanja problema izazvanih postojanjem velikog broja radnika sa preostalim radnom sposobnošću - invalidi II kategorije invalidnosti, koji je naročito izražen u podružnicama Društva, kao i na određene

kategorije radnika koje kroz proces prestrukturiranja i reinženjeringa budu identifikovane kao ciljne kategorije na koje trebaju biti usmjerene odgovarajuće mjere.

Zapošljavanje u Društvu, odnosno u vladajućem društvu i budućim zavisnim Društvima iz oblasti elektroprivrednih djelatnosti koja će se formirati kao rezultat procesa prestrukturiranja Društva, će se vršiti prvenstveno iz postojećih ljudskih resursa, internim raspoređivanjem radnika. Zapošljavanje novih radnika izvan Društva će se vršiti u slučajevima kada se ne može obezbijediti interno raspoređivanje odgovarajućih kadrova unutar Društva.

Uzimajući u obzir da je obrazovanje jedan od najvažnijih segmenata upravljanja i razvoja ljudskih resursa, najefikasniji način ostvarenja konkurentnih prednosti i temeljna pretpostavka ulaska na otvoreno tržište, obučavanja radnika koji će se u planskom periodu fokusirati na slijedeće oblasti:

- menadžerska znanja i sposobnosti,
- multidisciplinarna znanja neophodna za rekonstrukciju i izgradnju novih objekata,
- savremene tehnologije i nove metode rada i upravljanja u elektroenergetici i rudarstvu,
- tržište električne energije i snabdijevanja u uslovima otvorenog tržišta,
- kreiranje i primjena mjera upravljanja potrošnjom,
- energetska efikasnost,
- obnovljivi izvori električne energije,
- upravljanje ljudskim resursima,
- aktuelna zakonska regulativa iz oblasti radnog prava, privrednih društava, finansijskog poslovanja i dr.,
- unapređenje znanja iz oblasti zaštite okoline i
- zaštita na radu i zaštita od požara.

Potrebe za stručnim i profesionalnim razvojem radnika će se realizovati i upućivanjem radnika na seminare, konferencije, kurseve, obučavanje za sticanje /produžavanje važenja licenci, certifikata, stručnih i dr. ispita, kao i upućivanjem na druge vidove obučavanja.

Program obučavanja na nivou Društva koji se utvrđuje na osnovu potreba procesa rada i rezultata anketa će se realizirati centralizirano sa nivoa Društva.

Osim standardnih metoda obučavanja radnika, u planskom periodu će se provoditi obučavanje radnika korištenjem rješenja iz oblasti učenja na daljinu, te putem edukacionog portala.

9 PLAN ULAGANJA

9.1 Politika ulaganja

Društvo će u narednom planskom periodu nastojati ispuniti planirani nivo ulaganja u cilju ostvarenja definisanih poslovnih ciljeva. Postepenim usmjeravanjem ulaganja sa rekonstrukcije i revitalizacije postojećih proizvodnih objekata na nove proizvodne objekte želi se postići pravovremeno uključivanje novih proizvodnih objekata, sa savremenim tehnološkim procesima proizvodnje električne energije u proizvodni portfolio EPBiH.

Ovim ulaganjima se pored izgradnje zamjenskih objekata teži povećanju instalisanih kapaciteta, dostizanju standarda kvaliteta isporuke u skladu sa Općim uslovima, sigurnom i stabilnom snabdijevanju kupaca električnom energijom, podizanju stepena iskorištenja raspoloživih resursa i energetske efikasnosti te zadovoljavanju okolinskih zahtjeva.

Politika ulaganja je:

- U proizvodnji smanjenje ulaganja u postojeće objekte koji su pri kraju životne dobi, a intenziviranje ulaganja u nove i zamjenske projekte kroz kapitalne investicije;
- U distribuciji održanje nivoa ulaganja u skladu sa raspoloživim sredstvima, uz korištenje tekućih, i po potrebi novih kreditnih sredstava, kao i ciljano smanjenje postojećih zaliha materijala predviđenih za nove objekte;
- Postepeno reduciranje zajedničkih ulaganja i njihovo svođenje samo na sistemsku infrastrukturu;
- Realiziranje odluka o dokapitalizaciji rudnika u skladu sa raspoloživim sredstvima, te priprema plana ulaganja za naredni period u skladu sa dugoročnim planovima razvoja termokapaciteta i prestrukturiranja rudnika.

9.2 Prioriteti ulaganja

Kvantifikacija najvažnijih strateških ciljeva EPBiH kroz plan ulaganja:

- **Izgradnja novih zamjenskih termo kapaciteta i novih proizvodnih kapaciteta iz obnovljivih izvora:**
 - iznos ulaganja: 2 milijarde KM,
 - broj projekata sa početkom gradnje u planskom periodu: 10
 - broj projekata koji ulaze u proizvodnju do kraja planskog perioda: 6
- **Dokapitalizacija rudnika:**
 - Ulaganje od 91,7 miliona KM po već donesenim odlukama, u skladu sa raspoloživim sredstvima za ulaganje

Pojedinačni projekti koji imaju najveći prioritet ili minimalni cilj koji treba realizirati:

- **Početak gradnje novih kapitalnih projekata:**
 - TE Tuzla Blok 7
 - HE Vranduk
 - HE Janjici
 - HE Una Kostela
 - mHE na Neretvici
- **Realizacija ulaganja u distributivne objekte** (dostizanje standarda kvaliteta) u planiranom iznosu

Programom o prestrukturiranju elektroenergetskog sektora u FBiH prioritet je:

- **Osnivanje Operatora distributivnog sistema**

Nova elektrana koja bi trebala biti završena i stavljena u pogon prije isteka planskog perioda: mHE na Neretvici (Faza IA) i više solarnih elektrana (FNE) .

Realizacija planiranih ulaganja po djelatnostima u 2022. godini, vršiće se usmjeravanjem ulaganja po prioritetu razvojnih projekata te ulaganjima za koja su već donesene investicione odluke a čija je realizacija u prethodnom periodu već počela.

U oblasti **proizvodne djelatnosti** ističu se projekti izgradnje postrojenja za odsumporavanje na Bloku 6 u TE Tuzla i blokovima 6 i 7 u TE Kakanj, kao i postrojenja za denitrifikaciju na blokovima 6 i 7 u TE Kakanj. Pored toga planirana je revitalizacija Bloka 6 u TE Tuzla kao i rekonstrukcija Bloka 7 u TE Kakanj i sanacija betonske obloge u HE Jablanica. Osim navedenih, planiran je i projekat poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla.

U dijelu ulaganja **djelatnosti distribucije** izdvajaju se projekti prelaska distributivne mreže na naponski nivo 20 kV, rekonstrukcije i izgradnje elektrodistributivnih objekata, rekonstrukcije obračunskih mjesta, sistema nadzora i upravljanja, priključenja na distributivnu mrežu i ROMM i AMM/AMR, te osnivanje ODS-a.

U **djelatnosti snabdijevanja i trgovine** prioritet su rekonstrukcija i sanacija poslovnih objekata te IKT projekti u vezi ovih djelatnosti (SCADA, SOEE i dr.)

U oblasti **kapitalnih ulaganja** sa nivoa Društva prioriteti su dati u strateškim ciljevima EPBiH.

Ulaganja u **zajedničke projekte** odnose se na ulaganja IKT (Direkcija i zajednički IKT projekti) za infrastrukturu, tehničke sisteme upravljanja, licence, razvojne projekte, izgradnje mreže punionica za elektromobile, sigurnost i zaštitu itd.

Dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti i ukupan iznos ulaganja u **dokapitalizaciju rudnika** će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava s tim da će se nastaviti i u godinama nakon planskog perioda.

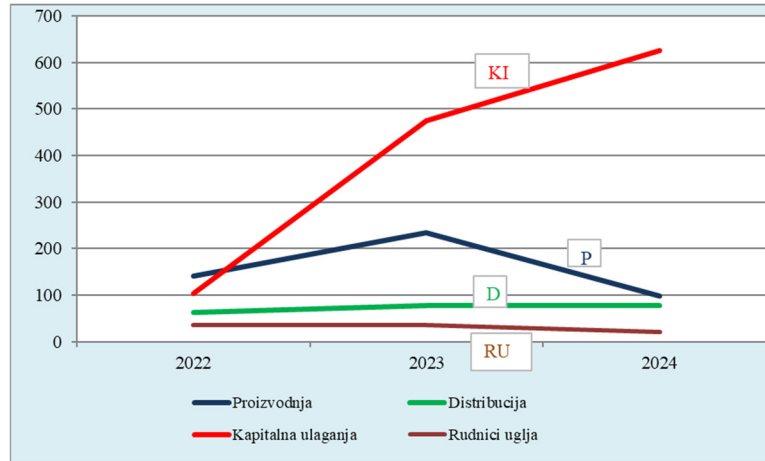
Rezultat ovakve politike ulaganja je vidljiv kroz suštinske promjene strukture ulaganja koje se vide na grafičkom prikazu dinamike. Posmatrajući sveukupno ulaganje u tri godine oko 60 % se odnosi na nove kapitalne projekte.

Strukturu sredstava za ulaganje u trogodišnjem periodu čine:

- **Raspoloživa vlastita sredstva od 861,3 mil. KM**, koja proizilaze iz planiranog gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti i stanja novčanih sredstava i oročenja sa krajem 2021. godine,
- **Obezbjedena kreditna sredstva od 579,3 mil. KM**, koja uključuju Sporazum o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom,
- **Planirana kreditna sredstva za nove hidroelektrane 17 mil. KM**, nove pogone iz OIE **212,7 mil. KM**, za odsumporavanje u TE Tuzla i TE Kakanj **180,8 mil. KM**, denitrifikaciju TE Kakanj **42 mil. KM**, za revitalizaciju bloka 6 u TE Tuzla i rekonstrukciju bloka 7 u TE Kakanj **75,8 mil. KM**, te za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Grada Tuzla iz TE Tuzla **14,9 mil. KM**, kao i za podizanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata **29,3 mil. KM**,
- **Donacije 11,5 mil. KM**.

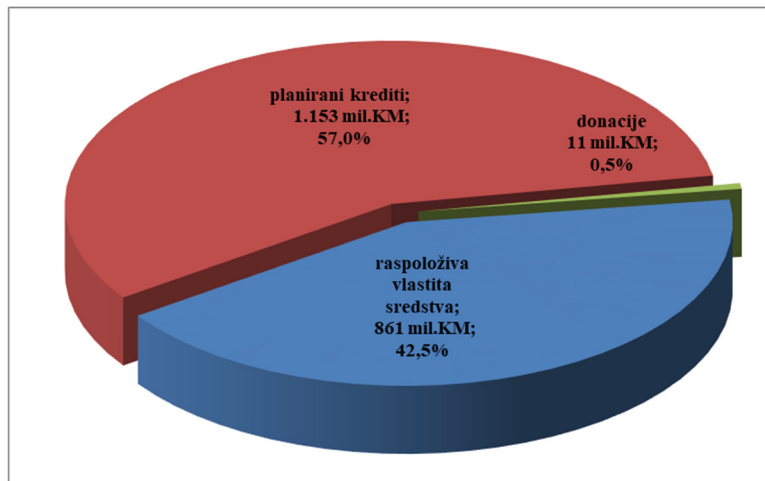
Moguća je i opcija da projekti odsumporavanja i denitrifikacije budu ugovoreni sa izvođačima po principu „ključ u ruke“ uz višegodišnju odgodu plaćanja (plaćanje prema izvođaču u tranšama tokom više godina nakon završetka projekta). U tom slučaju ovo ne bi bilo klasično kreditno finansiranje, ali bi opet predstavljalo eksterno finansiranje uz dospjeće većine obaveza nakon isteka planskog perioda.

Graf 9.1

Raspoloživa vlastita sredstva za ulaganje u narednom periodu procijenjena su na osnovu predračuna gotovinskog toka iz poslovnih aktivnosti, stanja gotovine i depozita na kraju 2021. godine i drugih bitnih elemenata. Pri tome se, između ostalog, vodilo računa o obavezama na ime servisiranja kredita, zadržanju rezerve likvidnosti, a pretpostavka je utrošak većine oročenih depozita na investicije tokom planskog perioda (što je u vezi sa planiranim finansijskim prihodima za planski period). Na taj način dobivena su raspoloživa vlastita sredstva u iznosu od 861,3 miliona KM. Ovdje treba napomenuti da će sredstva potrebna za finansiranje rada vlastitih zaposlenika (plate i druge redovne naknade) na investicijama iznositi cca. 3,5 mil. KM godišnje odnosno 10,5 mil. KM za trogodišnji planski period gdje se vlastiti rad na investicijama pretežno odnosi na djelatnost distribucije u iznosu od 9,6 mil. KM godišnje.

Graf 9.2

Ukupni investicioni plan u trogodišnjem periodu iznosi 2,025 milijardi KM, prije svega za potrebe kapitalnih ulaganja u nove i zamjenske proizvodne objekte. Osim vlastitih sredstava u iznosu od 861,3 mil. KM, planirano je da se dodatna sredstva obezbijede i iz postojećih kredita u iznosu od 579,3 mil. KM, te planiranih kredita za nove hidroelektrane u iznosu od 17 mil. KM, nove pogone iz OIE 212,7 mil. KM, odsumporavanje u iznosu od 180,8 mil. KM i denitrifikaciju u iznosu od 42 mil. KM, revitalizaciju bloka 6 u TE Tuzla i rekonstrukciju bloka 7 u TE Kakanj u iznosu od 75,8 mil. KM, te poboljšanje performansi daljinskog grijanja Grada Tuzla iz TE Tuzla 14,9 mil. KM, kao i za podizanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata 29,3 mil. KM.

Tokom planskih godina, zavisno od sticanja uslova za realizaciju pojedinih projekata, donosiće se odluke o novim izvorima finansiranja ili revidiranju planova.

Tabela 9.1

Plan ulaganja - raspoloživa sredstva					hilj. KM	udio
Ulaganja po djelatnostima		2022.	2023.	2024.	Ukupno	
I	Djelatnost proizvodnja - planirana ulaganja	141.050	233.176	98.809	473.035	23,4%
Ia	Planirana ulaganja za projekte djel. proizv.	139.950	231.534	98.028	469.512	
Ib	Planirana ulaganja za IKT projekte u djel. proizv.	1.100	1.642	781	3.523	
1	Vlastita sredstva - amortizacija (dio)*	54.917	56.428	38.799	150.144	
2	Kredit za odsumporavanje B6 TET i B7 TEK	71.000	84.813	25.019	180.832	
3	Kredit za denitrifikaciju B6 i B7 TEK	900	25.500	15.600	42.000	
4	Kredit za revitalizaciju/rekonstrukciju B6 TET i B7 TEK	13.450	56.050	6.275	75.775	
5	Kredit za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	642	6.010	8.273	14.925	
6	Donacija za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	141	4.375	4.843	9.359	
II	Djelatnost distribucija - planirana ulaganja	63.447	77.604	77.509	218.560	10,8%
Ila	Planirana ulaganja za projekte djel. distr.	59.647	74.521	75.169	209.337	
Ilb	Planirana ulaganja za IKT projekte u djel. distr.	3.800	3.083	2.340	9.223	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	46.401	47.089	47.787	141.278	
2	Vlastita sredstva - priključci	19.500	19.720	19.943	59.163	
3	Kredit za energetska efikasnost elektro-distributivnih objekata	147	14.521	14.669	29.337	
III	Djelatnost snabdijevanje i trgovina - planirana ulaganja	2.055	2.128	1.932	6.115	0,3%
IIIa	Planirana ulaganja za projekte djel. snabdij. i trg.	934	942	956	2.832	
IIIb	Planirana ulaganja za IKT projekte u djel. snabdij. i trg.	1.121	1.186	976	3.283	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	984	993	1.001	2.978	
IV	Kapitalna ulaganja - planirana	102.880	475.170	625.631	1.203.681	59,5%
1	Vlastita sredstva - amortizacija (dio od amort. djel. proizv.)*	72.985	73.442	93.505	239.933	
2	Kredit za nove HE	1.500	1.500	14.000	17.000	
3	Kredit za Blok 7 TE Tuzla EXIM	13.690	199.104	366.504	579.298	
4	Kredit za nove OIE	13.572	95.802	103.348	212.722	
5	Donacije	300	1.000	800	2.100	
V	Zajednički projekti - planirana ulaganja	5.033	2.895	2.945	10.873	0,5%
Va	IKT (Direkcija i zajednički projekti IKT-a)	3.328	1.665	1.715	6.708	
Vb	Ostala ulaganja **	1.705	1.230	1.230	4.165	
1	Vlastita sredstva - amortizacija	3.715	3.763	3.812	11.290	
VI	Planirana dokapitalizacija ZD rudnika uglja	35.360	35.000	21.298	91.658	4,5%
VIa	Dokapitalizacija po donesenim odlukama o dokapitalizaciji	35.360	35.000	21.298	91.658	
VII	Planirano formiranje novih zavisnih društava	20.700	0	0	20.700	1,0%
VIIa	Formiranje novih ZD prema odlukama Skupštine Društva	20.700	0	0	20.700	
	Ukupno ulaganje (I+II+III+IV+V+VI+VII)	370.525	825.973	828.124	2.024.622	100%
VIII	Struktura ulaganja	2022.	2023.	2024.	Ukupno	udio
1	Raspoloživa vlastita sredstva***	255.183	337.299	268.792	861.274	42,5%
2	Donacije	441	5.375	5.643	11.459	0,6%
3	Kredit za nove HE	1.500	1.500	14.000	17.000	0,8%
4	Kredit za Blok 7 TE Tuzla EXIM	13.690	199.104	366.504	579.298	28,6%
5	Kredit za nove OIE	13.572	95.802	103.348	212.722	10,5%
6	Kredit za odsumporavanje B6 TET i B7 TEK	71.000	84.813	25.019	180.832	8,9%
7	Kredit za denitrifikaciju B6 i B7 TEK	900	25.500	15.600	42.000	2,1%
8	Kredit za revitalizaciju/rekonstrukciju B6 TET i B7 TEK	13.450	56.050	6.275	75.775	3,7%
9	Kredit za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Tuzla	642	6.010	8.273	14.925	0,7%
10	Kredit za energetska efikasnost elektro-distributivnih objekata	147	14.521	14.669	29.337	1,4%
	Izvori ulaganja (SUMA VIII 1:10)	370.525	825.973	828.124	2.024.622	100%

* - dio iznosa amortizacije iz djel. proizv. preneseno kapitalnim investicijama. Iznos amortizacije i povrata za otplatu kredita VE Podveležje 100% u djel. proizv.

** - ostala ulaganja sadrže: punionice za električna vozila, električna vozila, razvojne projekte i imovinu, sigurnost i zaštitu te ostala zavisna i povezana društva

*** - Prema Predračunu gotovinskog toka za period 2022.-2024. iz poglavlja 7. *Finansijski plan* ovog Plana

Da bi se realizovala planirana ulaganja potrebno je pored postojećih kredita u iznosu od 579,3 mil. KM, obezbijediti sredstva za nove hidroelektrane u iznosu od 17 mil. KM, nove pogone iz OIE od 212,7 mil. KM, zatim iznos od 180,8 mil. KM za projekte odsumporavanja u TE Tuzla i TE Kakanj, 42 mil. KM za denitrifikaciju u TE Kakanj, za revitalizaciju bloka 6 u TE Tuzla i rekonstrukciju bloka 7 u TE Kakanj u iznosu od 75,8 mil. KM, kao i sredstva za poboljšanje performansi daljinskog grijanja Grada Tuzla iz TE Tuzla u iznosu od 14,9 mil. KM te za podizanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata 29,3 mil. KM (prenamjena ranije obezbjeđenog kredita EIB-e).

Kao potencijalno raspoloživi nivo vlastitih sredstava za ulagačke aktivnosti uzet je nivo amortizacije prema odobrenju iz III tarifnog postupka FERK-a, korigovan za:

- procenat promjene obima proizvodnje za djelatnost proizvodnje,
- procenat promjene neto distribucije za djelatnost distribucije i
- procenat promjene broja kupaca za djelatnost snabdijevanja I reda.

Ove promjene se odnose na podatke iz EEB-a i broja kupaca za 2011. godinu kao referentne veličine u zadnjem tarifnom postupku.

Kod djelatnosti proizvodnje nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za proizvodnju toplotne energije i tehnološke pare u termoelektranama, te za planirani trošak amortizacije za vjetroelektrane, male hidroelektrane i hidroelektrane u planskom periodu.

Kod djelatnosti distribucije nivo amortizacije je dodatno uvećan za pripadajući dio troška amortizacije za distribuciju energije preuzete od ostalih snabdjevača.

Izvori tekućih kreditnih sredstava su međunarodne finansijske institucije (WB, EBRD, EIB, KfW), a i za nove kredite izvori bi dominantno trebale da budu navedene institucije, a eventualno i razne državne izvozne agencije zavisno od načina realizacije pojedinih projekata. Moguće je da će se kod projekata odsumporavanja eksterno finansiranje (ili dio istog) realizovati i kroz ugovaranje odgođenog plaćanja (na više godina) sa izvođačem projekta. Za realizaciju najvećih projekata (blokovi u termoelektranama) inicijalno su planirana vlastita i eksterna sredstva, prije svega po potpisanom Sporazumu o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom, kao i kreditnom aranžmanu sa konzorcijem komercijalnih banaka za avans za izgradnju Bloka 7 u TE Tuzla.

U planskom periodu predviđeno je da se oročena sredstva koriste za ulagačke aktivnosti, prvenstveno za avans za izgradnju Bloka 7 u TE Tuzla te za ulaganja planirana po djelatnostima i na osnovu odluka o dokapitalizaciji rudnika.

Međutim, postoji značajan stepen neizvjesnosti u pogledu realizacije planirane dinamike trošenja sredstava usljed okolnosti na koje EPBiH može imati mali uticaj (dozvole, saglasnosti, procedure finansijskih institucija, odluke Vlade FBiH, odluke lokalnih zajednica, postupci javnih nabavki, žalbe, revizije, pandemija koronavirusa Covid-19, itd.). Zbog toga, EPBiH će na osnovu kontinuiranih analiza i projekcija gotovinskih tokova pažljivo planirati dinamiku i optimizirati korištenje oročenih sredstava na kratkoročnim depozitima.

9.3 Ulaganja u djelatnosti proizvodnje

Planirana ulaganja u djelatnost proizvodnje za period 2022.-2024. godina imaju za cilj:

- Produženje životne dobi za termo blokove,
- Povećanje sigurnosti i pouzdanosti proizvodnje električne energije, tehnološke pare i toplotne energije,
- Ulaganja u smanjenje uticaja na okolinu,
- Povećanje energetske efikasnosti i raspoloživosti,

- Smanjenje proizvodnih troškova.

Planom ulaganja u proizvodnu djelatnost obuhvaćena su i ulaganja za ostale potrebe kao što su informacioni i telekomunikacioni sistemi i softveri, alati, vozila, uredska oprema i objekti, čija je namjena poboljšanje kvaliteta, efikasnosti i sigurnosti postrojenja i rada zaposlenih.

U Planu ulaganja za period 2022.-2024. godina potrebno je planirati sredstva na način:

- preostala ugovorena sredstva koja nisu realizovana do kraja 2021. godine,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje je pokrenut postupak nabavke,
- sredstava po donesenim investicionim odlukama za koje do kraja 2021.g nije pokrenut postupak nabavke s tim da je rok realizacije istih planiran u periodu 2022.-2024. godina,
- sredstva planirana za nova ulaganja.

Ukupna ulaganja u djelatnosti proizvodnje u periodu 2022.-2024. godina iznose cca. 473 mil. KM. Ovaj iznos uključuje i planirani projekat poboljšanja performansi postojećeg sistema daljinskog grijanja u Gradu Tuzla iz TE Tuzla u iznosu od 29,9 mil. KM za ovaj planski period. Ostalih 443 mil. KM, od kojih je vlastitih sredstava 150,1 mil. KM su planirani prema ranije definisanoj raspodjeli amortizacije za djelatnost proizvodnje. Dio tih ulaganja u iznosu od 3,5 mil. KM se odnosi na ulaganja u systemske IKT projekte za djelatnost proizvodnje kao što su modul održavanja, SDNiU, AMM/AMR. Osim vlastitih, dio sredstava u iznosu od 313,5 mil. KM su planirana kreditna sredstva koja se planiraju obezbijediti za potrebe realizacije projekta izgradnje postrojenja za odsumporavanje na blokovima B6 u TE Tuzla (57,9 mil. KM) te B6+B7 u TE Kakanj (122,9 mil. KM), za denitrifikaciju u TE Kakanj (15 mil. KM za B6 i 27 mil. KM za B7), za revitalizaciju Bloka 6 u TE Tuzla (10 mil. KM) i rekonstrukciju Bloka 7 u TE Kakanj (65,8 mil. KM).

Pored navedenih iznosa, u ovom planskom periodu planiran je i povrat kreditnih sredstava koja su uložena u prethodnom periodu u ukupnom iznosu od 51,9 mil. KM, što uključuje i otplatu kredita za VE Podveležje.

Tabela 9.2

(hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnost proizvodnje				
Izvori sredstava	2022.	2023.	2024.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	53.817	54.786	38.018	146.621
Vlastita sredstva za IKT	1.100	1.642	781	3.523
Kreditni (planirani)	85.992	172.373	55.167	313.532
Donacije	141	4.375	4.843	9.359
Ukupno	141.050	233.176	98.809	473.035

9.4 Ulaganja u djelatnosti distribucije

Plan ulaganja u distributivnu djelatnost izrađuje se i realizuje po slijedećim podprogramima:

A. Ulaganja u distributivnu mrežu

1. Rekonstrukcija/sanacija i izgradnja novih elektrodistributivnih objekata
Kapitalna ulaganja – prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo
2. Rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta

Proširenje sistema daljinskog očitavanja i upravljanja brojilima električne energije - *Automatic Meter Management (AMM) Systems*

3. Sistemi daljinskog nadzora i upravljanja
4. Priključenje na distributivnu mrežu novih krajnjih kupaca/proizvođača

B. Ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za podružnicu

1. Oprema za IS i TK
2. Alati
3. Uredska oprema
4. Vozila
5. Poslovni objekti

C. Ulaganja u programe koji se realizuju kroz Sektor za IKT (SCADA i AMR/AMM sistemi i komunikacione mreže)

Planirana ulaganja u distributivnu djelatnost za period 2022.-2024. godina imaju za cilj:

- obezbjeđenje distributivnih kapaciteta za priključenje novih krajnjih kupaca/proizvođača,
- dovođenja kvaliteta isporuke električne energije u okvire norme BAS EN 50160 za distributivne sisteme, odnosno u okvire BAS i IEC standarda koji tretiraju ovu oblast,
- funkcionalne promjene naponskih nivoa u distributivnoj mreži koje uključuju prelazak distributivne mreže sa 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo, uz postepeno ukidanje naponskog nivoa 35 kV,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu kvaliteta mjerenja električne energije,
- tehnološko unapređenje sistema mjerenja električne energije sa ciljem obezbjeđenja značajnih i pravovremenih informacija o potrošnji energije relevantnim akterima na tržištu i njihovim sistemima, uključujući i krajnje kupce električne energije,
- tehnološko unapređenje mreže, sa ciljem povećanja pouzdanosti i optimizacije funkcionisanja distributivnog sistema - automatizacija distributivne mreže,
- obezbijedenje uslova za povećanje produktivnosti rada, podizanja kvaliteta usluga koje pruža Distributer kao i poboljšanje uslova rada zaposlenika,
- zadovoljenje zakonskih obaveza u pogledu zaštite i uticaja na okolinu.

U skladu sa usvojenim Planom aktivnosti za prestrukturiranje EPBiH, Zakonom o električnoj energiji i privremenim Smjernicama elektroenergetske politike FBiH predloženih od Vlade FBiH te donesenim Programom o prestrukturiranju EES-a FBiH (na koji još nije dao saglasnost Parlament FBiH) planira se izvršiti uspostava Operatora distributivnog sistema (ODS) kao posebnog pravnog lica. Ova kompanija će postati jedno od zavisnih društava u 100%-tnom vlasništvu EPBiH. Ovisno o datumu davanja saglasnosti Parlamenta FBiH na Program o prestrukturiranju EES-a u FBiH moguće je da bude uspostavljena u planskom periodu (rok bi bio 35 mjeseci od stupanja na snagu Programa). U tom smislu kod formiranja ODS-a Društvo kao ulog u novcu planira 2024. godine (ako bi saglasnost Parlamenta FBiH bila data u I polugodištu 2022. godine) uložiti sredstva u iznosu od 100 hiljada KM. U momentu izrade Plana poslovanja, teško je sagledati iznos stalnih sredstava, zaliha i potraživanja koja će biti dio osnivačkog uloga ili naknadne dokapitalizacije u toku planskog perioda, ali je izvjesno da će to biti sredstva koja su već vezana za djelatnost distribucije. Sve odluke o osnivanju ODS-a i dokapitalizaciji ODS-a kao zavisnog društva će donositi Skupština Društva, te će konkretni iznosi osnivačkog uloga i dokapitalizacije zavisiti od obima i strukture pomenutih sredstava, datuma njihovog unosa u to zavisno društvo i vrijednosti koja bude uvrđena/procijenjena u skladu sa važećim propisima i zakonima.

Ulaganja u djelatnosti distribucije u periodu 2022.-2024. godina planirana su u iznosu od preko 218 mil. KM.

Pored vlastitih sredstava u iznosu od 189,2 mil. KM, unutar kojih su uključena i sredstva u iznosu od 9,2 mil. KM za systemske projekte iz oblasti IKT-a, kao što su modul održavanja, SCADA, SDNiU, pametnih mreža sa AMM/ AMR sistemima a koji se odnose na djelatnost distribucije, planirana su i kreditna sredstva EIB-a za povećanje energetske efikasnosti elektrodistributivnih objekata u iznosu od 29,3 mil. KM.

Tabela 9.3 (hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnost distribucije				
Izvori sredstava	2022.	2023.	2024.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	59.500	60.000	60.500	180.000
Vlastita sredstva za IKT	3.800	3.083	2.340	9.223
Kredit za en.ef. el.distr. obj.	147	14.521	14.669	29.337
Ukupno	63.447	77.604	77.509	218.560

Investiciona ulaganja su planirana po podprogramima a odabir prioriternih projekata za ulaganje u planskom periodu 2022.-2024. izvršen je u skladu sa planiranim budžetom i kriterijima za odabir prioriternih projekata:

- priključenje svih novih korisnika distributivne mreže na način i u rokovima utvrđenim Opštim uslovima za isporuku električne energije i Pravilnikom Regulatora o metodologiji za izračunavanje naknada za priključenje,
- priprema i realizacija kapitalnih projekata za prelazak distributivne mreže 10 kV naponskog nivoa na 20 kV naponski nivo,
- izgradnja i rekonstrukcija/sanacija elektrodistributivne mreže u cilju dovođenja isporuke električne energije u okvire norme EN 50160,
- implementacija Projekta uvođenje SCADA/DMS/OMS na nivou distribucije, projekat koji se finansira sredstvima kredita i sredstvima granta njemačke razvojne banke (KfW) i dijelom iz vlastitih sredstava, prema planiranoj dinamici implementacije,
- implementacija Projekta „Električna distribucija BIH (2010-0562)- Energetska efikasnost-rekonstrukcija i izgradnja elektrodistributivnih objekata u cilju smanjenja gubitaka električne energije“ – projekat koji se finansira dijelom iz vlastitih sredstava i dijelom iz sredstava kredita EIB, prema dinamici implementacije,
- rekonstrukcija obračunskih mjernih mjesta (izmještanje mjernih mjesta na pristupačnu lokaciju i eliminisanje unutrašnjeg priključka),
- priprema distributivne mreže za uklapanje novih TS 110/x kV u skladu sa planom izgradnje prenosne mreže,
- promjena tretmana neutralne tačke u distributivnim mrežama EPBiH
- ulaganja u ostale potrebe, zajedničke za Podružnicu, (IS i TK sistemi, alati, vozila i uredska oprema). Ovim planom ulaganja obuhvaćene su nabavke koje doprinose unapređenju kvaliteta i efikasnosti rada, kvaliteta pružanja usluga i poboljšanju radnih uslova zaposlenih u distributivnoj djelatnosti,
- realizacija sistemskih IKT projekata, projekti za čiju realizaciju je nadležan Sektor za IKT
- ostala ulaganja u elektrodistributivnu mrežu treba planirati u skladu sa preostalim, raspoloživim sredstvima.

Da bi se donošenje novih investicionih odluka baziralo na kvalitetnoj investiciono-tehničkoj dokumentaciji, u svakoj planskoj godini planirana su odgovarajuća sredstva za pripreme aktivnosti (projektovanje, pribavljanje saglasnosti, rješavanje IPO i sl) za planirana ulaganja u narednim godinama.

9.5 Ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine

U periodu 2022.-2024. godina investiciona ulaganja u djelatnosti snabdijevanja i trgovine planirana su u iznosu od oko 6 mil. KM. Ova ulaganja odnose se na rekonstrukcije i tipiziranje šalter sala i kancelarija za odnose s kupcima, nabavku uredske i IT opreme i vozila, te za aplikaciju obračuna i naplate električne energije. Unutar ovih ulaganja uključena su i sredstva u iznosu od 3,3 mil. KM za systemske projekte iz oblasti IKT-a.

Sredstva za ulaganja u djelatnosti trgovine biće obezbijedena putem zajedničkih projekata na nivou EPBiH, odnosno iz sredstava koja se planiraju u okviru planova Sektora za IKT. Ulaganja se odnose na održavanje i nadogradnju SCADA sistema i prateće softverske i hardverske strukture u okviru Dispečerskog centra, kao i održavanje i proširenje aplikacije *Blue Trader* za podršku procesu trgovine. Razvoj i implementacija drugih aplikacija u funkciji informatizacije i automatizacije u procesima upravljanja i trgovine biće u većini realizovan vlastitim kadrovima.

U planu ulaganja djelatnosti snabdijevanja i trgovine uključena su i sredstva za projekte iz oblasti IKT-a, kao što su SOEE i SONN.

Tabela 9.4

(hilj.KM)

Plan ulaganja za djelatnosti snabdijevanja i trgovine				
Izvori sredstava	2022.	2023.	2024.	Ukupno za planski period
Vlastita sredstva	934	942	956	2.832
Vlastita sredstva za IKT	1.121	1.186	976	3.283
Ukupno	2.055	2.128	1.932	6.115

9.6 Kapitalna ulaganja sa nivoa Društva

U cilju izgradnje novih i zamjenskih proizvodnih kapaciteta u ovom planskom periodu nastavlja se aktivnosti u okviru kapitalnih investicija. Starost i niska efikasnost postojećih blokova u termoelektranama, kao i strateško opredjeljenje da se grade elektrane na bazi obnovljivih resursa, zahtijeva dodatna sredstva za investicije u nove energetske kapacitete.

Cilj ovih ulaganja je:

- obezbijediti proizvodnju električne energije radi kontinuiteta u snabdijevanju tarifnih i netarifnih kupaca,
- obezbijediti kontinuitet u isporuci toplotne energije,
- povećati kapacitete i obim proizvodnje na bazi obnovljivih resursa,
- povećanje ukupnog instalisanog kapaciteta i rast proizvodnje,
- postizanje veće efikasnosti i većeg udjela kombinovane proizvodnje toplotne i električne energije,
- istraživanje rezervi i obezbjeđenje plasmana za ugalj iz vlastitih rudnika,
- zadovoljavanje obaveza na osnovu Ugovora o energetske zajednici, odnosno direktiva EU koje se odnose na energetski sektor.

Investicione odluke za izgradnju donesene su za: Blok 7 u TE Tuzla, HE Vranduk, HE Una Kostela, mHE na Neretvici (FAZA I i FAZA II), za pripremne aktivnosti za veći dio projekata, te se u planskom periodu očekuje početak gradnje novih i zamjenskih elektrana.

Cilj za trogodišnji period je: početak gradnje 10 projekata i 6 proizvodnih objekata u pogonu.

Prioritetni projekti za početak gradnje:

1. **TE Tuzla-Blok 7, mHE na Neretvici FAZA IA** - projekti čija je faza pripreme završena i čiji je početak gradnje planiran u 2022.
2. **HE Janjići, HE Una Kostela-Aneks, VE Vlašić, FNE Podveležje 1, FNE Podveležje 2, FNE Gračanica 1, FNE Gračanica 2, FNE Gornja Breza** - projekti čija gradnja treba biti započeta do kraja 2023.

Pored toga, dodatni cilj je da do kraja trogodišnjeg planskog perioda 2022.-2024. elektrane:

- **mHE na Neretvici – I faza, FNE Podveležje 1, FNE Podveležje 2, FNE Gračanica 1, FNE Gračanica 2, FNE Gornja Breza** budu u pogonu.

Dugoročni strateški i prioritetni cilj je realizacija izgradnje Bloka 7 u TE Tuzli, a nakon toga i Bloka 8 u TE Kakanj. Imperativ je da nastavak gradnje Bloka 7 u toku 2022. godine, što proizilazi iz potrebe da blok bude u pogonu do kraja 2025. godine.

Riječ je o zamjenskim projektima za postojeće blokove koji izvjesno moraju biti zaustavljeni zbog isteka životnog vijeka i ograničenja koje nameće EU regulativa za rad termoelektrana nakon 2020. godine. Pored toga, bez ovih kapaciteta rudnici bi ostali bez mogućnosti za plasman uglja za termoelektrane, čime bi proizvodnja uglja bila reducirana na nivo koji ne bi omogućavao opstanak svih postojećih rudnika.

Tabela 9.5

KAPITALNA ULAGANJA 2022.-2024.								
	Instalisana ukupna snaga	Moguća godišnja proizvodnja	Investicija ukupno	Ulaganja 2022-2024.			Ukupno	%
				2022.	2023.	2024.		
	MW	GWh	mil. KM	mil. KM	mil. KM	mil. KM	mil. KM	izgradnje
Hidroelektrane	248	857	1.043	7,3	10,1	22,1	39,5	3,28%
mE iz OiE i Vjetroelektrane	287	537	579	47,9	166,3	154,3	368,6	30,62%
Termoelektrane	750	4.511	2.930	47,3	298,4	448,9	794,5	66,00%
Vrelodov TE K do/i Sa	MWt 300*		240	0,4	0,4	0,4	1,2	0,10%
UKUPNO	1.284	5.905	4.551	102,9	475,2	625,6	1.203,7	100,00%

* - ne ulazi u ener. sumu

IZVORI SREDSTAVA

	2022.	2023.	2024.	Ukupno	%
vlastita sredstva	73,8	177,8	141,0	392,6	32,61%
kredit	28,8	296,4	483,9	809,0	67,21%
donacije	0,3	1,0	0,8	2,1	0,17%
UKUPNO	102,9	475,2	625,6	1.203,7	100,00%

Ukupna investiciona vrijednost navedenih projekata je 4,55 milijardi KM, a na planski period se odnosi 1,2 milijarde KM. Struktura ulaganja odražava politiku ulaganja i pokazuje investicioni portoflio u kojem su zastupljeni različiti proizvodni kapaciteti, tako da se na termo objekte odnosi 66%, na male HE i VE 31%, a na HE 3% te od ukupnih ulaganja.

Od ukupno potrebnih sredstava koja su planirana do 2024. godine, oko 67% je predviđeno obezbijediti iz eksternih izvora. U prvoj planskoj godini planirano je uložiti oko 29 miliona KM kreditnih sredstava, koja su već obezbijedena putem kreditnih aranžmana iz ranijeg perioda kroz Sporazum o kreditnoj liniji sa China EXIM bankom za izgradnju Bloka 7 TE Tuzla. Udio eksternih izvora će biti povećan do kraja realizacije projekata, budući da je za većinu projekata planirana realizacija nakon 2024. godine.

Planirana ulaganja u pripremu izgradnje i izgradnju novih elektroenergetskih objekata, sa dinamikom ulaganja, i rokovima za ulazak u pogon, predstavljena je u narednoj tabeli:

Tabela 9.6

KAPITALNA ULAGANJA 2022.-2024.										
		Instalisana ukupna snaga MW	Moguća godišnja proizvodnja GWh	Investicija ukupno mil. KM	Ulaganja 2022.-2024.				Početak izgradnje	Ulazak u pogon
					2022 mil. KM	2023 mil. KM	2024 mil. KM	Ukupno mil. KM		
Hidroelektrane										
1	HE VRANDUK	20,0	96,0	142,9	0,5	0,8	6,0	7,3	2024	2027
2	HE JANJIĆI	15,8	77,3	109,8	4,0	4,0	8,5	16,5	2023	2027
3	MHE UNA KOSTELA	13,7	73,5	32,7	0,5	1,0	1,0	2,5	2023	2027
4	HE USTIKOLINA	60,5	236,8	277,0	0,7	1,0	3,5	5,2	2024	2028
5	HE KOVANIĆI	9,1	46,2	75,9	0,3	1,0	1,5	2,8	2024	2027
6	SHE na Gornjem toku Neretve	128,5	327,7	400,7	0,5	0,7	0,5	1,7	2025	2029
7	Studije upravlj. resurs. u slivu r Bosne			1,0	0,3	0,6	0,1	1,0	2022	2023
8	Razvoj i projekti u vezi HE			2,5	0,5	1,0	1,0	2,5		
	UKUPNO HE	247,5	857,4	1.042,5	7,3	10,1	22,1	39,5		
Male elektrane, HE, VE, SE										
	MHE	29,4	121,9	133,2	10,5	12,5	17,5	40,5		
9	mHE na Neretvici	24,9	99,9	102,7	8,5	4,5	5,5	18,5	2021	2022/23
10	mHE Kakanj	4,5	22,0	30,5	2,0	8,0	12,0	22,0	2022	2025
	VE	48,0	98,0	125,0	2,2	9,5	74,0	85,7		
12	VE Vlašić	48,0	98,0	125,0	2,2	9,5	74,0	85,7	2023	2025
	SE	209,5	316,8	295,5	15,3	141,8	60,3	217,4		
13	FNE Podveležje 1	16,0	29,3	21,1	2,1	14,7	4,2	21,0	2023	2024
14	FNE Podveležje 2	20,0	36,6	28,6	2,9	20,0	5,7	28,6	2023	2024
15	FNE Gračanica 1	22,0	34,0	33,2	3,3	23,2	6,6	33,2	2023	2024
16	FNE Gračanica 2	22,0	34,0	28,2	2,8	19,7	5,6	28,2	2023	2024
17	FNE Bijele Vode - Kakanj	12,0	18,3	17,8	1,8	8,9	7,1	17,8	2024	2025
18	FNE Gornja Breza - Breza	15,0	23,8	22,0	2,2	15,4	4,4	22,0	2023	2024
19	FNE Divkovići 1 i 2	56,0	76,0	78,5	0,1	13,2	8,8	22,1	2026	2027
20	FNE Šiški Brod	46,5	64,9	66,1	0,1	26,7	17,8	44,6	2024	2025
21	Otkup proj.OiE, priv.druš.vlas.proj. i real.OiE			25,0	20,0	2,5	2,5	25,0	2022	
	Ukupno mE HE VE SE i otkup OiE	286,9	536,7	578,7	47,9	166,3	154,3	368,6		
Termoelektrane										
14	TE TUZLA - G7	450,0	2.756,0	1.814,9	46,5	297,6	448,6	792,7	2020	2025
15	TE KAKANJ - G8	300,0	1.755,0	1.114,9	0,8	0,8	0,3	1,8	2023	2028
	Ukupno TE	750,0	4.511,0	2.929,9	47,3	298,4	448,9	794,5		
16	Vrelodov TE Kakanj do/i Sarajevo	MWt 300*		240,0	0,4	0,4	0,4	1,2	2022	2023
	SVEUKUPNO	1.284,4	5.905,2	4.791,1	102,9	475,2	625,6	1.203,7		

* - ne ulazi u energetska sumu

1	vlastita sredstva	73,8	177,8	141,0	392,6	32,6%	
2	kreditni	28,8	296,4	483,9	809,0	67,2%	
3	donacije	0,3	1,0	0,8	2,1	0,17%	
	Sveukupno	102,9	475,2	625,6	1.203,7		

U ovom trogodišnjem planskom periodu cilj je započeti gradnju deset projekata, od kojih su za jedan već obezbjeđena kreditna sredstva.

Projekat Izgradnje Bloka 7 u TE Tuzla se finansira u procentu od 85% iz kreditnih sredstava kineske izvozno-uvozne banke (EXIM banka) u iznosu od 614 miliona EUR. Rok otplate kredita je 20 godina sa uključenim grejs periodom od 5 godina. U novembru 2017. godine je potpisan Sporazum o kreditnom aranžmanu sa China EXIM bankom, čija efektivnost se očekivala početkom 2020. godine. Obzirom na razvoj situacije sa epidemijom virusa Covid-19, kineski partner u izgradnji CGGC sa sjedištem u Wuhanu je krajem januara 2020. godine reducirao obavljanje poslovnih aktivnosti. Također, postupak otvaranja specijalnog računa kod CEXIM banke je zaustavljen neko vrijeme. To je rezultiralo određenom vremenskom odgodom realizacije ovog aranžmana, te je Obavijest o početku realizacije projekta izdata 16.07.2020. godine, te od ovog datuma teku rokovi za izgradnju.

Preostalih 15% projekta od cca 108,3 miliona EUR se finansira iz komercijalnog kredita, i vlastitih raspoloživih sredstava. Ugovor za komercijalni kredit u iznosu od 141 miliona KM (72,2 mil. EUR) je potpisan sa konzorcijem domaćih banaka krajem decembra 2019. godine. Period otplate je 5 godina dok traje grejs period kredita CEXIM banke. Avans za projekat od 15% je uplaćen 23.06.2020. godine, od kada i teče period otplate komercijalnog kredita.

Za zamjenske blokove u TET i TEK završena je investiciona i okolinska dokumentacija, dobijene potrebne saglasnosti i dozvole, a predviđena su i sredstva za istraživanje rezervi uglja.

EP BiH je u završnoj fazi pred početak izgradnje zamjenskog Bloka 7 – 450 MW u TE Tuzla. Potpisani su:

- Ugovor o inženjeringu, nabavci i izgradnji (EPC Ugovor) između EP BiH i Konzorcija China Gezhouba Group Company Limited, Kina (lider) i GEDI, Kina (član) 27.08.2014.g.
- Sporazum o kreditnoj liniji između Cexim banke i EP BiH, 27.11.2017. g.;
- Sporazum o projektnom partnerstvu između EP BiH i Konzorcija, parafiran 12.06.2019.g.
- Ugovor o Garanciji F BiH, potpisan između Federalnog ministarstva finansija i CEXIM banke u novembru 2019. godine;
- Ugovor o izdavanju Garancije F BiH, između Federalnog ministarstva finansija i EP BiH, potpisan 15.10.2019. godine;
- Ugovor o komercijalnom kreditu za finansiranje dijela avansa, između EP BiH i konzorcija domaćih komercijalnih banaka (Sberbank BH, Intesa Sanpaolo BiH i NLB), potpisan 30.12.2019. godine;
- Izvođaču po EPC Ugovoru je 23.06.2020. godine izvršena uplata 15% avansa;
- Nakon usaglašavanja uslova o sukcesivnoj predaji gradilišta sa EPC Izvođačem, EPBiH je 23.06.2020. godine izdala Obavijest o raspoloživosti gradilišta;
- Nakon ispunjavanja ugovornih obaveza Investitora i Izvođača, EPBiH je 16.07.2020. godine izdala Obavijest o početku realizacije EPC Ugovora (NTP); od ovog datuma teku rokovi za izgradnju.

Skupština EP BiH je na sjednici održanoj 18.09.2018. godine donijela:

- Odluku o davanju saglasnosti na izbor Konzorcija China Gezhouba Group Company Ltd – CGGC, Kina i China Energy Engineering Group, Guangdong Electric Power Design Institute Co., Ltd– GEDI, Kina za Projektnog partnera za zajedničko ulaganje u Projekat izgradnje Bloka 7;
- Odluku o investicionom ulaganju u izgradnju Bloka 7;
- Odluku o zaduženju kod The Export – Import Bank of China - CEXIM banke za realizaciju Projekta izgradnje Bloka 7;
- Odluku o prihvatanju Garancije F BiH za osiguranje kredita CEXIM banke za realizaciju Projekta izgradnje Bloka 7;

Ove odluke su stupile na snagu dana 11.04.2019. godine, s kojim danom su kumulativno ispunjeni uvjeti navedeni u predmetnim odlukama, kako slijedi:

- 19.04.2018. godine Dom naroda Parlamenta FBiH je dao prethodnu saglasnost na izbor Projektnog partnera za zajedničko ulaganje u Projekat izgradnje Bloka 7;
- 07.03.2019. godine Predstavnički dom Parlamenta FBiH je dao prethodnu saglasnost na izbor Projektnog partnera za zajedničko ulaganje u Projekat izgradnje Bloka 7;
- 11.04.2019. godine je stupila na snagu Odluka Parlamenta FBiH o davanju prethodne saglasnosti za kreditno zaduženje EP BiH kod CEXIM banke za projekat izgradnje Bloka 7 kao i Odluka Parlamenta FBiH o odobravanju Odluke Vlade FBiH o izdavanju Garancije FBiH u korist CEXIM banke za kreditno zaduženje EP BiH.

EP BiH je u oktobru 2019. uplatila FBiH 39,63 mil.KM na ime premije za izdavanje garancije i 8,03 mil.KM na ime provizije za izdavanje garancije.

Za potrebe obezbjeđenja finansijskih sredstava za uplatu dijela avansa, osiguran je kredit kod komercijalnih banaka, uz instrumente osiguranja u vidu mjenica i kolateralu u nekretninama. Dinamika otplate ovog kredit je takva da će skoro u cjelosti biti otplaćen prije nego što dođe na naplatu kredit kod CEXIM banke.

Izvođenje svih pripremnih građevinskih radova na lokaciji izgradnje bloka 7 su završeni i stvoreni su uslovi za sukcesivnu predaju gradilišta EPC Ugovaraču.

U toku realizacije EPC Ugovora, podizvođač ključne opreme je zvanično objavio da napušta djelatnost proizvodnje novih objekata za proizvodnju električne energije na ugalj, čime je EPC Izvođač ostao bez nominiranog podizvođača za ključnu opremu. EP BiH ostaje pri stavu da se projekat treba realizirati prema zaključenim EPC Ugovorom, a u skladu sa zaključcima Vlade FBiH otvaraju se pregovori sa Izvođačem o uvođenju alternativnih podizvođača ključne opreme.

U sklopu aktivnosti povećanja efikasnosti u TE Kakanj i smanjenja emisije zagađujućih materija, pokrenuta je izrada Projekta snabdijevanja toplinskom energijom iz TE Kakanj područja do/i Sarajeva. U toku su aktivnosti na obezbjeđenju prostorno planskih pretpostavki za realizaciju projekta.

Pored aktivnosti na realizaciji objekata navedenih u tabeli u planskom periodu će biti poduzete aktivnosti na razvoju i drugih projekata, među kojima su elektroenergetski objekti na rijekama: Neretva, Bosna, Drina, Vrbas i Krivaja, kao i provođenje istraživanja za nove lokacije budućih vjetroparkova. Realizacija izgradnje kapitalnih objekata u narednom planskom periodu će zavisiti od pokazatelja iz studija i elaborata tehno-ekonomske opravdanosti izgradnje, ali i od mogućnosti za dobijanje potrebnih dozvola i saglasnosti, te podrške Vlade FBiH i lokalnih zajednica.

Za planirane kapitalne projekte odgovarajuće odluke će donositi Skupština Društva odnosno Nadzorni odbor u skladu sa nadležnostima utvrđenim Statutom i drugim aktima Društva. Odluke će biti zasnovane na investicionoj dokumentaciji sa aspekta opravdanosti i isplativosti projekata, a sadržavat će i preciznu dinamiku i izvore sredstava i preduslove za realizaciju.

Okvirna dinamika korištenja sredstava na godišnjem nivou i struktura izvora je u narednoj tabeli.

Tabela 9.7

000 KM

Kapitalne investicije	2022				2023				2024				Ukupno za planski period	Udio kredita
	Vlastita sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno	Vlastita sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno	Vlastita sredstva	Kredit	Donacije	Ukupno		
	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7	8=5+6+7	9	10	11	12=9+10+11		
UKUPNO	73.818	28.762	300	102.880	177.764	296.406	1.000	475.170	140.979	483.852	800	625.631	1.203.681	67,21%
Termoelektrane	33.560	13.690	0	47.250	99.246	199.104	0	298.350	82.361	366.504	0	448.865	794.465	72,92%
TE Tuzla blok 7	32.810	13.690	0	46.500	98.496	199.104	0	297.600	82.096	366.504	0	448.600	792.700	73,08%
TE Kakanj blok 8	750	0	0	750	750	0	0	750	265	0	0	265	1.765	0,00%
Vrelvod TE Kakanj do/i Sarajevo	100	0	300	400	100	0	300	400	66	0	300	366	1.166	0,00%
Hidroelektrane	5.800	1.500	0	7.300	7.900	1.500	700	10.100	7.600	14.000	500	22.100	39.500	43,04%
HE Vranduk	500	0	0	500	800	0	0	800	1.000	5.000	0	6.000	7.300	68,49%
HE Ustokolina	700	0	0	700	1.000	0	0	1.000	1.500	2.000	0	3.500	5.200	38,46%
HE Janjići	2.500	1.500	0	4.000	2.500	1.500	0	4.000	1.500	7.000	0	8.500	16.500	60,61%
HE Kovanići	300	0	0	300	1.000	0	0	1.000	1.500	0	0	1.500	2.800	0,00%
HE Una Kostela	500	0	0	500	1.000	0	0	1.000	1.000	0	0	1.000	2.500	0,00%
SHE na Gornjem toku Neretve	500	0	0	500	700	0	0	700	500	0	0	500	1.700	0,00%
Studije upravlj. resurs. u slivu r Bosne	300	0	0	300	400	0	200	600	100	0	0	100	1.000	0,00%
Razvoj i projekti u vezi OIE	500	0	0	500	500	0	500	1.000	500	0	500	1.000	2.500	0,00%
Male elektrane HE VE SE	34.358	13.572	0	47.930	70.518	95.802	0	166.320	50.952	103.348	0	154.300	368.550	57,72%
MHE	10.500	0	0	10.500	12.500	0	0	12.500	17.500	0	0	17.500	40.500	0,00%
MHE na slivu rijeke Neretvice	8.500	0	0	8.500	4.500	0	0	4.500	5.500	0	0	5.500	18.500	0,00%
MHE Kakanj (TE Kakanj)	2.000	0	0	2.000	8.000	0	0	8.000	12.000	0	0	12.000	22.000	0,00%
VE	2.150	0	0	2.150	5.500	4.000	0	9.500	1.000	73.000	0	74.000	85.650	89,90%
VE na platou Vlašića	2.150	0	0	2.150	5.500	4.000	0	9.500	1.000	73.000	0	74.000	85.650	89,90%
SE	1.708	13.572	0	15.280	50.018	91.802	0	141.820	29.952	30.348	0	60.300	217.400	62,43%
FNE Podveležje 1	210	1.890	0	2.100	1.470	13.230	0	14.700	420	3.780	0	4.200	21.000	90,00%
FNE Podveležje 2	286	2.574	0	2.860	2.000	18.020	0	20.020	572	5.148	0	5.720	28.600	90,01%
FNE Gračanica 1	332	2.988	0	3.320	2.324	20.916	0	23.240	664	5.976	0	6.640	33.200	90,00%
FNE Gračanica 2	282	2.538	0	2.820	1.974	17.766	0	19.740	564	5.076	0	5.640	28.200	90,00%
FNE Bijele Vode - Kakanj	178	1.602	0	1.780	890	8.010	0	8.900	712	6.408	0	7.120	17.800	90,00%
FNE Gornja Breza - Breza	220	1.980	0	2.200	1.540	13.860	0	15.400	440	3.960	0	4.400	22.000	90,00%
FNE Divkovići 1 i 2	100	0	0	100	13.150	0	0	13.150	8.800	0	0	8.800	22.050	0,00%
FNE Šiški Brod	100	0	0	100	26.670	0	0	26.670	17.780	0	0	17.780	44.550	0,00%
Otkup proj.OIE, priv.druš. vlas.proj. i real.OIE	20.000	0	0	20.000	2.500	0	0	2.500	2.500	0	0	2.500	25.000	0,00%

9.7 Ulaganja u zajedničke projekte

Planom poslovanja 2022.-2024. godina u zajedničke projekte planirana su ulaganja u ukupnom iznosu od skoro 11 mil. KM, i to u:

- a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT
- b) Ostala ulaganja, u opće poslove, sigurnost i zaštitu te ostala zavisna i povezana društva i imovinu

Tabela 9.8 (hilj.KM)

Plan ulaganja za Zajedničke projekte				
Izvori sredstava	2022.	2023.	2024.	Ukupno za planski period
IKT	3.328	1.665	1.715	6.708
Opći poslovi	705	230	230	1.165
Sigurnost i zaštita	1.000	1.000	1.000	3.000
Ukupno	5.033	2.895	2.945	10.873

a) Informaciono komunikacione tehnologije – IKT

Strateški ciljevi razvoja IKT definisani su Politikom razvoja IKT:

- Obezbijediti operativnu podršku poslovnim procesima na proaktivan način uspostavljanjem korisničkih servisa koji će poboljšati performanse poslovnih procesa
- Obezbijediti IKT infrastrukturnu i servisnu osnovu za uvođenje novih servisa, a u cilju:
 - uspješnog vođenja, upravljanja i održavanja elektroenergetskog sistema,
 - efikasnog provođenja svih poslovnih procesa i planiranja razvoja EE sistema.
- Izgradnja IKT infrastrukture mora se realizovati u skladu sa zakonskom regulativom i propisima Regulatorne agencije za komunikacije, te politikom sigurnosti IKT sistema.
- Kroz konsolidaciju tehničkog i poslovnog informacionog sistema obezbijediti integritet informacije u IKT sistemu (jedinstven unos informacije i njena višestruka upotreba)
- Razvijati mehanizme pomoću kojih će se mjeriti uticaj IKT-a na poslovanje kompanije.

U cilju uspostavljanja stabilnog i lahko upravljivog IKT sistema (infrastrukture i servisa) u funkciji kontinuiranog i efikasnog obavljanja poslovnih procesa u svim osnovnim i pomoćnim djelatnostima EPBiH planirana su ulaganja u uvođenje novih IKT servisa, automatizaciju i informatizaciju u segmentima proizvodnje, distribucije i snabdijevanja električnom energijom, i udovoljavanju zahtjevima za kontinuirano širenje komunikacione infrastrukture kroz IKT investicione projekte.

Sredstva za zajedničke projekte u Direkciji Društva, kao i projekte koje nije moguće jednoznačno pridružiti samo pojedinim djelatnostima (TK mreže i objekti, licence, softveri...) planirana su u okviru zajedničkih projekata IKT sistema u iznosu od 6,7 mil. KM (za planski period sumarno). Sredstva namjenjena za projekte iz oblasti IKT-a za djelatnost proizvodnje (3,5 mil. KM), distribucije (9,2 mil. KM) te snabdijevanja i trgovine (3,3 mil. KM) uključena su u planove ulaganja tih djelatnosti.

U okviru infrastrukturnih IKT projekata najznačajnija ulaganja su predviđena kroz sljedeće:

- Informacioni sistemi
- IKT podrška osnivanju ODS-a
- IKT podrška izgradnji sistema daljinskog nadzora i upravljanja (SCADA)
- IKT podrška razvoju sistema pametnih mjerenja AMR/AMM.

Značajne aktivnosti planirane su na konsolidaciji i integraciji različitih aplikativnih rješenja u okviru informacionog sistema, u cilju obezbjeđenja većeg kvaliteta i transparentnosti podataka u informacionom sistemu u funkciji poslovnih procesa i podrške odlučivanju. Najveća ulaganja predviđena su u licenciranju različitih softverskih paketa i rješenja (Microsoft, Oracle, SAP).

b) Ostala ulaganja

Ostala ulaganja u iznosu od oko 4 mil. KM u posmatranom periodu, između ostalog, odnose se na nabavku električnih vozila, širenje mreže punionica za električna vozila, razvojne projekte i imovinu, sigurnost i zaštitu te projekte vezane za izgradnju objekta opšte namjene za potrebe Društva. U oblasti razvoja nastaviće se aktivnosti na razvojno-istraživačkim projektima, ispitivanju potencijala vjetra, sunčeve energije i vodotokova. Ove aktivnosti imaju za cilj obezbjeđenje relevantnih podloga za ocjene opravdanosti izgradnje, izradu projektnih rješenja i realizaciju investicionih ulaganja u nove elektroenergetske objekte i poboljšanje kvaliteta isporuke el. energije.

9.8 Ulaganja u dokapitalizaciju zavisnih društava

a) Dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja

Planom poslovanja 2022.-2024. godina planirana je dokapitalizacija zavisnih društava rudnika uglja putem ulaganja u iznosu nešto više od 91 mil. KM po već donesenim odlukama o dokapitalizaciji za planski period. Pored navedenog iznosa predviđen je nastavak ulaganja i nakon planskog perioda. Ukupan iznos i dinamika realizacije ulagačkih aktivnosti će biti u skladu sa nivoom raspoloživih sredstava i uključuje i period nakon planskog perioda. U prethodnom periodu EPBiH je kroz avanse za nabavku uglja već podržala ZD RU sa oko 220 mil. KM, što je uticalo na finansijsku mogućnost budućeg investiranja kako za svoje djelatnosti tako i za potrebe ZD rudnika uglja.

Najznačajnija planirana ulaganja se odnose na ZD RU Kreka, što je neophodan uslov za kontinuitet rada blokova u TE Tuzla, kao i rad zamjenskog bloka 7 u TE Tuzla. Dio sredstava planiranih za dokapitalizaciju ZD rudnika može biti usmjeren i na zbrinjavanje radnika što bi bio predmet posebne odluke. U tom smislu se može računati i na međunarodne grantove.

Potrebno je posebnu pažnju posvetiti poslovanju zavisnih društava rudnika uglja, kroz poboljšavanje poslovanja rudnika na način da se izvrši dokapitalizacija i modernizacija rudnika te prestrukturiranje u rudnicima, što će za rezultat imati povećanje produktivnosti odnosno pozitivno poslovanje ovih subjekata.

Tabela 9.9

(hilj.KM)

Plan ulaganja za zavisna društva rudnike uglja - donesene odluke o dokapitalizaciji				
Ulaganja	2022.	2023.	2024.	Ukupno planski period
Ukupno	35.360	35.000	21.298	91.658

b) Formiranje novih zavisnih društava

Kao sastavni dio provedbe *Operativnog akcionog plana prestrukturiranja rudnika uglja*, u planskom periodu se planira formiranje novog zavisnog privrednog društva za pružanje usluga održavanja i pomoćne mehanizacije ZD rudnicima Koncerna EPBiH. Ova društvo bi se formiralo shodno urađenom elaboratu tehno-ekonomske opravdanosti. Novo privredno društvo bi kroz ulaganje (uplatu vlasničkog kapitala) prilikom formiranja (predviđeno u toku II kvartala 2022. godine) imalo kapital u sumi od blizu 21 mil. KM i to sa 100%-tnim učešćem JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. – Sarajevo u vlasništvu istog.

Tabela 9.10

(hilj.KM)

Plan ulaganja u formiranje novih zavisnih društava				
Ulaganja	2022.	2023.	2024.	Ukupno planski period
Ukupno	20.700	0	0	20.700

10 NABAVKE

U skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima, Zakona o javnim nabavkama BiH, Pravilnika o nabavkama EP BiH i operativnih procedura u EPBiH, a na osnovu Plana poslovanja Društva, sačinjava se Plan nabavki roba, usluga i radova za 2022. godinu.

Kada je u pitanju upravljanje procesa javnih nabavki, ostvarenja novih ekonomskih i društvenih ciljeva javnih nabavki te njihove svrsishodnosti, ključan je segment planiranje nabavki. Plan nabavki je prema ZJN propisan kao jedan od prvih uslova za pokretanje postupka.

Planiranje nabavki prema Zakonu o javnim nabavkama je obaveza koja zahtjeva da se proces nabavke posmatra u jednoj široj slici, uzimajući u obzir svoje potrebe na godišnjem nivou, raspoloživa finasijska sredstva, vrijeme trajanja ugovora o javnoj nabavci, vrijeme potrebno da se provede odgovarajući postupak za neophodne robe/usluge/radove, te blagovremeno pokretanje istog. Na početku lanca nabavke nalazi se identifikovanje potreba za određenim robama/uslugama/radovima, na osnovu istraživanja tržišta procjenjuje se vrijednost nabavke, a na osnovu čega se priprema Plan nabavki i vrši obezbjeđenje finasijskih sredstava za realizaciju istih, kao osnovni postulat Zakona o javnim nabavkama, a to je efikasno trošenje javnih sredstava.

Plan nabavki roba, usluga i radova za 2022. godinu će biti usklađen sa finasijskim i ulagačkim dijelom trogodišnjeg Plana poslovanja EPBiH za period 2022.- 2024. godina i zasnovan na usaglašenim specifikacijama predmeta nabavki dostavljenim od strane podružnica. Planom nabavki za 2022. godinu u EPBiH će biti definisani predmeti nabavke, procjenjena vrijednost nabavke, postupak nabavke, izvori finansiranja i dinamika nabavke.

Dinamika i aktivnosti na pripremi i donošenju Plana nabavki EPBiH za 2022. godinu su uslovljene slijedećim aktivnostima:

- donošenjem Plana poslovanja za period 2022.-2024. godinu;
- definisanjem specifikacija roba, usluga i radova;
- usaglašavanjem jedinstvenih specifikacija za nabavku roba, radova i usluga na nivou resornih sektora za pojedine djelatnosti u Direkciji Društva;
- usaglašavanjem količina roba, obima usluga i radova sa finasijskim sredstvima iz Plana poslovanja za period 2022.-2024. godina.

Planira se slijedeća dinamika nabavki po prioritetima, i to:

- nabavke energenata u funkciji ostvarenja elektroenergetskog bilansa,
- nabavke u funkciji planiranih remonata,
- nabavke u funkciji realizacije priključaka distributivnih kupaca,
- ugovaranje uklanjanja opasnih otpadnih materijala,
- nabavke ostalih usluga i radova,
- ostale redovne nabavke u cilju održavanja pogonske spremnosti i redovnog poslovanja, i
- hitne nabavke koje nisu planirane, a koje se realizuju u cilju otklanjanja posljedica havarija i drugih vanrednih situacija.

Izbor postupka nabavke koji pravilno odražava veličinu, prirodu i složenost ugovora od ključnog je značaja, u smislu efikasnosti. Nezavisno od tehničko-tehnoloških i ekonomskih specifičnosti u kojima posluje EP BiH, većina nabavki planira se realizovati po otvorenom i ograničenom postupku javnih nabavki, putem javnih tendera, kao redovnom i osnovnom

postupku nabavki definisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH, dok se za nabavke manje vrijednosti koristi konkuretski zahtjev za dostavu ponuda i direktni sporazum.

Planirani postupci nabavke u EPBiH će biti usklađeni sa Zakonom o javnim nabavkama BiH i predstavljaju obavezni postupak za sve podružnice i Direkciju, jer su sagledani kao cjelina predmeta nabavke na nivou Društva. Definisanje postupaka nabavke ima poseban značaj sa aspekta primjene zakonskih propisa i čini osnov za dinamiziranje procesa nabavki tokom 2022. godine.

Krajem oktobra 2017. godine donesena je procedura P 84/04 „Izrada i usvajanje Plana nabavke i izvještavanje o realizaciji“. U predmetnoj proceduri je detaljno definisano način na koji se vrši izrada Plana nabavki, u prilogu procedure su tipski obrazac koji se popunjava i za centralizirane i za decentralizirane nabavke. Taj obrazac je jedinstven i urađen je u skladu sa podzakonskim aktima, koji definišu oblast nabavki. Novinu predstavlja izrada aplikativnog softvera “NABAVKA” u koji će se unositi Plan nabavki, kao jedinstven obrazac i iz kojeg će se vršiti printanje cjelovitog Plana nabavki, nakon unosa od strane Direkcije i Podružnica društva. To znači da će Plan nabavki uvijek biti dostupan u elektronskoj formi, a izmjene će se automatski generirati u predmetnom aplikativnom softveru. Također, predmetni aplikativni softver će omogućiti nove izvještajne forme, agreriranje podataka na jednom mjestu, čime će se ostvariti jednostavnije upravljanje procesima nabavki.

Potrebno je da Društvo nabavku sirovina i materijala uskladi sa stvarnim potrebama, definiše optimalne zalihe, te izvrši kontrolu postojećih zaliha kako bi se nabavka materijala, rezervnih dijelova, elektromaterijala, brojila, sitnog inventara, demontiranog materijala i slično svela na minimum u planskom periodu. U tom smislu je neophodno sljediti *Politiku upravljanja zalihama* utvrđenu početkom 2016.godine. Popravljanjem prakse upravljanja zalihama mogu se postići značajni finansijski efekti.

Plan nabavke Direkcije Društva sadržavat će nabavke standardiziranih roba, radova i usluga, za sve podružnice EP BiH, kao i nabavke po investicionim odlukama koje je usvojila Uprava društva i Nadzorni odbor, a čija pojedinačna vrijednost iznosi preko 100.000,00 KM (proizvodne podružnice), dok će planovi nabavke podružnica sadržavati pojedinačne nabavke za svaki dio Društva - Podružnicu, sa naznačenim postupkom nabavke.

U tom smislu Plan nabavki je podijeljen na:

- centralizirane nabavke koje se realizuju u Direkciji društva;
- decentralizirane nabavke koje se realizuju u podružnicama Društva.

Faktori koji su nas opredjelili za kombinaciju centralizirane/decentralizirane nabavke su: efikasnost kroz kontrolu troškova, protekcionizam/favorizovanje; strateške nabavke; hitne situacije itd.

U Direkciji EPBiH, koja vrši funkciju potpore zavisnim društvima (rudnicima) biće realizirane nabavke za potrebe rudnika, a prema Listi nabavki koja čini prilog Odluke o dokapitalizaciji rudnika.

11 PROVOĐENJE PLANA

Nakon usvajanja Plana poslovanja Društva, u svrhu njegovog provođenja, planove elektroprivrednih djelatnosti donose nadležni izvršni direktori uz saglasnost Generalnog direktora, a za Direkciju Društva plan donosi Generalni direktor na prijedlog Izvršnog direktora za ekonomske poslove i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja Plana poslovanja Društva na Skupštini.

Izvšni direktori djelatnosti prijedloge planova djelatnosti i podružnica prije usvajanja dostavljaju na provjeru Izvršnom direktoru za ekonomske poslove, koji u roku tri radna dana dostavlja mišljenje o usklađenosti sa planom poslovanja Društva. Usvojeni Plan poslovanja za djelatnosti dostavlja se (svako iz svoje nadležnosti) Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nakon usvajanja planova EP djelatnosti, planove podružnica donose direktori podružnica, uz saglasnost nadležnih izvršnih direktora, i to najkasnije petnaest dana od dana donošenja plana EP djelatnosti. Usvojen Plan poslovanja podružnice Direktor podružnice dostavlja nadležnim izvršnim direktorima, te Izvršnom direktoru za ekonomske poslove.

Nosioci izrade i donosioci planova EP djelatnosti i planova podružnica dužni su osigurati potpunu usaglašenost ovih planova sa Planom poslovanja Društva.

Nakon usvajanja Plana poslovanja EPBiH na nadležnom organu, isti predstavlja obavezujući dokument svih zaposlenih.

U narednom planskom periodu u cilju provođenja Plana u potpunosti, vršiće se praćenje i izvještavanje Plana putem:

- Izvještaja, analiza i informacija o realizaciji planova poslovanja,
- izvještaja o poslovanju koji se podnose polugodišnje i godišnje,
- mjesečnih izvještaja, analiza i informacija kojim se obuhvataju pojedini segmenti Plana.

Investicione odluke donositi u skladu sa realnim mogućnostima te otkloniti spore i neefikasne realizacije započetih investicionih ulaganja. Poduzeti sve aktivnosti da se Planom postavljeni zadaci ostvare te trošenje sredstava uskladi sa planiranim.

U slučaju izglednog prekoračenja planskih elemenata ili neispunjenja planiranih prihoda potrebno će biti sačiniti Program štednje na nivou EPBiH u cilju svođenja troškova i rashoda u zadate planirane okvire, kao i utrošak sredstava svesti u realne okvire, imajući u vidu tržišnu i finansijsku situaciju, konkurenciju i socijalno okruženje u kojem posluje Društvo.

PRILOZI

1. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2022. godinu (u hilj. KM).
2. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2023. godinu (u hilj. KM).
3. Plan prihoda, troškova i rashoda EPBiH po djelatnostima i planskim stavkama za 2024. godinu (u hilj. KM).

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 1	Trogodišnji plan poslovanja 2022-2024; Plan za 2022. godinu				
Plan prihoda, troškova i rashoda za 2022. godinu							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNABDJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	<i>Prihod od električne energije i pom. usluga</i>	8.954,62	4.707,78	777.157,35	552.890,08	0,00	1.343.709,82
6.1./02	<i>Prihod od sporednih i nus proizvoda</i>	15.803,59	0,00	0,00	0,00	0,00	15.803,59
6.1./03	<i>Prihod od prodaje materijala i usluga</i>	2.233,87	23.640,09	1.557,20	0,00	115,00	27.546,17
6.1./04	<i>Prihodi od finansiranja</i>	48,36	92,24	1.848,59	0,00	5.564,00	7.553,19
6.1./05	<i>Ostali prihodi</i>	2.499,72	8.006,48	3.437,73	0,00	865,00	14.808,93
UKUPNI PRIHODI		29.540,15	36.446,60	784.000,86	552.890,08	6.544,00	1.409.421,70
6.1./08	<i>Materijal za proizvodnju el. energije</i>	408.632,27	0,00	0,00	0,00	0,00	408.632,27
6.1./09	<i>Materijal za održavanje</i>	8.767,39	6.965,70	23,14	0,23	31,39	15.787,85
6.1./10	<i>Ostali troškovi materijala</i>	1.613,85	3.813,29	501,51	40,31	494,55	6.463,50
6.1./11	<i>Prevoz uglja</i>	25.967,43	0,00	0,00	0,00	0,00	25.967,43
6.1./12	<i>Usluge održavanja</i>	16.630,53	9.428,25	834,95	108,64	1.448,64	28.451,01
6.1./13	<i>Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga</i>	544,04	21.727,68	46.324,76	144.737,82	0,00	213.334,30
6.1./14	<i>Premije osiguranja</i>	2.064,55	688,53	31,78	2,32	26,67	2.813,85
6.1./15	<i>Drugi troškovi usluga</i>	2.073,66	2.868,36	9.704,61	44,79	3.039,60	17.731,02
6.1./16	<i>Amortizacija</i>	91.464,56	62.811,74	63,64	20,52	2.729,35	157.089,82
6.1./17	<i>Troškovi mrežarina i naknade za NOS</i>	388,61	48.490,37	5.613,07	0,00	0,00	54.492,05
6.1./18	<i>Plate i naknade plata</i>	60.438,83	67.933,86	13.108,30	1.424,42	13.094,59	156.000,00
6.1./19	<i>Drugi troškovi rada</i>	9.425,93	11.296,92	2.140,07	156,59	1.904,06	24.923,56
6.1./20	<i>Vodoprivredne naknade</i>	22.302,67	211,69	40,24	4,37	40,40	22.599,37
6.1./21	<i>Razne dažbine, naknade i članarine</i>	15.327,02	2.599,23	353,97	171,73	1.441,76	19.893,72
6.1./22	<i>Drugi troškovi poslovanja</i>	3.654,98	3.607,99	406,38	55,06	2.021,72	9.746,14
6.1./23	<i>Finansijski troškovi i rashodi</i>	2.372,04	2.347,73	93,30	29,72	303,66	5.146,44
6.1./24	<i>Drugi rashodi</i>	34.428,60	3.689,55	917,18	8,97	125.640,16	164.684,46
6.1./25	<i>Troškovi rezervisanja</i>	4.661,83	3.188,50	433,33	762,17	39.591,33	48.637,16
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI		710.758,79	251.669,39	80.590,23	147.567,67	191.807,88	1.382.393,96
PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA (PRIJE OPOREZIVANJA)							27.027,74

- UKUPNO EP BIH (po djelatnostima) -		Prilog 3	Trogođišnji plan poslovanja 2022-2024; Plan za 2024. godinu				
Plan prihoda, troškova i rashoda za 2024. godinu							
- PO PLANSKIM STAVKAMA -							
ŠIFRA PLANSKE STAVKE	NAZIV PLANSKE STAVKE	djelatnost PROIZVODNJE	djelatnost DISTRIBUCIJE	djelatnost SNABDJEVANJA	djelatnost TRGOVINE	FUNKCIJE POTPORE	UKUPNO EP BIH
6.1./01	Prihod od električne energije i pom. usluga	36.332,91	4.893,92	966.812,53	286.038,27	0,00	1.294.077,63
6.1./02	Prihod od sporednih i nus proizvoda	17.906,51	0,00	0,00	0,00	0,00	17.906,51
6.1./03	Prihod od prodaje materijala i usluga	2.228,64	24.155,77	1.527,20	0,00	115,00	28.026,61
6.1./04	Prihodi od finansiranja	50,35	95,09	1.637,11	0,00	5.017,00	6.799,55
6.1./05	Ostali prihodi	2.384,51	8.175,40	1.248,87	0,00	665,00	12.473,78
UKUPNI PRIHODI		58.902,91	37.320,18	971.225,71	286.038,27	5.797,00	1.359.284,07
6.1./08	Materijal za proizvodnju el. energije	377.346,30	0,00	0,00	0,00	0,00	377.346,30
6.1./09	Materijal za održavanje	8.018,15	6.992,39	46,54	0,23	34,39	15.091,71
6.1./10	Ostali troškovi materijala	1.546,00	3.867,10	497,94	39,64	486,03	6.436,72
6.1./11	Prevoz uglja	17.889,70	0,00	0,00	0,00	0,00	17.889,70
6.1./12	Usluge održavanja	15.238,46	8.191,31	835,03	138,15	1.384,66	25.787,61
6.1./13	Troškovi nabavke el. energije i pom. usluga	607,10	21.873,84	85.162,21	163.015,77	0,00	270.658,93
6.1./14	Premije osiguranja	2.099,00	692,08	46,66	2,32	26,67	2.866,73
6.1./15	Drugi troškovi usluga	2.081,76	2.910,88	9.849,08	51,00	3.123,21	18.015,93
6.1./16	Amortizacija	89.552,52	63.742,83	393,31	20,52	2.792,96	156.502,14
6.1./17	Troškovi mrežarina i naknade za NOS	357,72	48.653,93	6.908,80	0,00	0,00	55.920,44
6.1./18	Plate i naknade plata	62.174,55	69.848,23	13.477,70	1.464,56	13.431,04	160.396,08
6.1./19	Drugi troškovi rada	9.734,76	11.696,51	2.228,73	160,65	1.944,95	25.765,60
6.1./20	Vodoprivredne naknade	23.424,29	221,63	37,73	4,50	41,43	23.729,57
6.1./21	Razne dažbine, naknade i članarine	12.954,86	2.620,78	396,23	169,27	1.415,94	17.557,08
6.1./22	Drugi troškovi poslovanja	3.605,08	3.555,49	451,13	55,06	1.226,72	8.893,48
6.1./23	Finansijski troškovi i rashodi	3.844,81	2.278,94	93,38	29,72	703,66	6.950,51
6.1./24	Drugi rashodi	1.128,16	3.687,39	2.282,42	8,97	5.040,16	12.147,09
6.1./25	Troškovi rezervisanja	4.664,88	3.191,11	555,42	762,17	3.324,33	12.497,91
UKUPNI TROŠKOVI I RASHODI		636.268,12	254.024,45	123.262,31	165.922,54	34.976,14	1.214.453,55
OPOREZIVANJA)							144.830,52